

SEANCE DU JEUDI 18 JUIN 1981
VERGADERING VAN DONDERDAG 18 JUNI 1981ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1713.

DEMISSION D'UN SENATEUR:

Page 1713.

PROPOSITIONS DE LOI (Prise en considération):

Page 1713.

M. Bataille. — Proposition de loi relative au permis de conduire et à la licence d'apprentissage.**M. Verbist et consorts.** — Proposition de loi relative à l'Ordre des Médecins.**M. Cudell.** — Proposition de loi relative au contrat d'agence commerciale.

INTERPELLATION (Discussion):

Interpellation de M. Lagasse à M. Busquin, ministre de l'Intérieur et ministre de l'Education nationale, sur «les faits graves qui se sont produits à Fouron le 31 mai et le comportement d'un bataillon de la gendarmerie, dont ont été victimes la population francophone, des journalistes et des parlementaires dans l'exercice de leurs fonctions».

Orateurs: MM. Lagasse, Peeters, Vandekerckhove, M. Busquin, ministre de l'Intérieur et de ministre l'Education nationale, M. Vanderpoorten, p. 1714.

QUESTION ORALE DE M. LE COMTE DU MONCEAU DE BERGENDAL AU MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES ET AU MINISTRE DES POSTES, TELEGRAPHES ET TELEPHONES SUR «LA SAISIE DE RADIO SIX-VALLEES A CORBAIS-MONT-SAINT-GUIBERT»:

Orateurs: M. le comte du Monceau de Bergendal, M. Ph. Moureaux, ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles, p. 1719.

QUESTION ORALE DE M. VANDEZANDE A'U MINISTRE DE LA PREVOYANCE SOCIALE ET DE LA SANTE PUBLIQUE SUR «L'AFFILIATION DES MEDECINS DU BRABANT A L'UN OU L'AUTRE CONSEIL DE L'ORDRE DES MEDECINS»:

Orateurs: M. Vandezande, M. Dhooore, ministre de la Prévoyance sociale et de la Santé publique, p. 1720.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1980-1981
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1980-1981

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1713.

ONTSLAG VAN EEN SENATOR:

Bladzijde 1713.

VOORSTELLEN VAN WET (Inoverwegingneming):

Bladzijde 1713.

De heer Bataille. — Voorstel van wet betreffende het rijbewijs en de leervergunning.

De heer Verbist c.s. — Voorstel van wet betreffende de Orde der Geneesheren.

De heer Cudell. — Voorstel van wet betreffende de handelsagentuurovereenkomst.

INTERPELLATIE (Bespreking):

Interpellatie van de heer Lagasse tot de heer Busquin, minister van Binnenlandse Zaken en minister van Nationale Opvoeding, over «de ernstige feiten die zich op 31 mei in Voeren hebben voorgedaan en het gedrag van een rijkswachtbataljon, waarvan de Franstalige bevolking, joernalisten en parlementsleden in de uitoefening van hun functie het slachtoffer zijn geweest».

Spreekers: de heren Lagasse, Peeters, Vandekerckhove, de heer Busquin, minister van Binnenlandse Zaken en minister van Nationale Opvoeding, de heer Vanderpoorten, blz. 1714.

MONDELINGE VRAAG VAN DE GRAAF DU MONCEAU DE BERGENDAL AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN EN AAN DE MINISTER VAN POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE OVER «DE INBESLAGNEMING VAN RADIO SIX-VALLEES IN CORBAIS-MONT-SAINT-GUIBERT»:

Spreekers: graaf du Monceau de Bergendal, de heer Ph. Moureaux, minister van Justitie en Institutionele Hervormingen, blz. 1719.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDEZANDE AAN DE MINISTER VAN SOCIALE VOORZORG EN VOLKSGEZONDHEID OVER «DE AANSLUITING VAN DE GENEESHEREN IN BRABANT BIJ EEN OF ANDERE RAAD VAN DE ORDE DER GENEESHEREN»:

Spreekers: de heer Vandezande, de heer Dhooore, minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid, blz. 1720.

ORDRE DES TRAVAUX:

Orateurs: M. le Président, M. Vanderpoorten, p. 1720.

PROJETS ET PROPOSITION DE LOI (Vote):

Projet de loi contenant le budget de la Région bruxelloise de l'année budgétaire 1981, p. 1721.

Projet de loi insérant dans la législation du travail certaines dispositions relatives au travail à temps partiel, p. 1721.

Projet de loi relatif à l'amélioration du revenu agricole par une adaptation de l'aide en matière financière, p. 1722.

Proposition de loi encourageant l'installation et l'investissement en agriculture, p. 1722.

VOTE SUR LA MOTION DEPOSEE EN CONCLUSION DE L'INTERPELLATION DE M. VANDEKERCKHOVE AU PREMIER MINISTRE SUR «L'AMPLEUR INADMISSIBLE PRISE PAR LE CHOMAGE ET LA DEPRESSION ECONOMIQUE DANS LE LIMBOURG ET L'ABSENCE D'INITIATIVES DU GOUVERNEMENT POUR Y REMEDIER», DEVELOPPEE LE 27 MAI 1981:

Ajournement. — *Orateurs:* M. le Président, MM. André, Vandekerckhove, Lagasse, Busieau, Vanderpoorten, p. 1722.

INTERPELLATION DE M. LAGASSE A M. BUSQUIN, MINISTRE DE L'INTERIEUR ET MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE SUR «LES FAITS GRAVES QUI SE SONT PRODUITS A FOURON LE 31 MAI ET LE COMPORTEMENT D'UN BATAILLON DE LA GENDARMERIE, DONT ONT ETE VICTIMES LA POPULATION FRANCOPHONE, DES JOURNALISTES ET DES PARLEMENTAIRES DANS L'EXERCICE DE LEURS FONCTIONS»:

Vote sur l'ordre du jour pur et simple, p. 1723.

INTERPELLATION DE M. DE ROUCK AU PREMIER MINISTRE, A M. CALEWAERT, MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE, ET A M. BUSQUIN, MINISTRE DE L'INTERIEUR ET MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE, SUR «LA CREATION EN WALLONIE DES COMMUNAUTES SCOLAIRES AUXQUELLES SONT RATTACHEES DES SECTIONS TECHNIQUES DE REGIME LINGUISTIQUE FRANÇAIS ETABLIES EN REGION FLAMANDE»:

Vote sur l'ordre du jour pur et simple, p. 1724.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1981.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1980.

Interpellation jointe de M. de Wasseige au Vice-Premier ministre, et ministre des Affaires économiques sur «l'approbation du plan d'équipement des centrales électriques».

Discussion générale. — *Orateurs:* MM. Nutkewitz, Lagae, Sondag, Van den Eynden, de Wasseige, Van Ooteghem, Deworme, D'Haeyer, Humblet, Vandekerckhove, M. de Wasseige (*interpellation*), M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques, p. 1725.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1981.

Discussion et vote d'articles:

A l'article 12: *Orateurs:* M. de Wasseige, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques, p. 1746.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Sprekers: de Voorzitter, de heer Vanderpoorten, blz. 1720.

ONTWERPEN EN VOORSTEL VAN WET (Stemming):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het Brussels Gewest voor het begrotingsjaar 1981, blz. 1721.

Ontwerp van wet waarbij in de arbeidswetgeving sommige bepalingen betreffende de deeltijdse arbeid worden opgenomen, blz. 1721.

Ontwerp van wet houdende verbetering van het inkomen in de landbouw door een aanpassing van de financiële tegemoetkoming, blz. 1722.

Voorstel van wet tot bevordering van de vestiging en de investering in de landbouw, blz. 1722.

STEMMING OVER DE MOTIE TOT BESLUIT VAN DE OP 27 MEI 1981 GEHOUDEN INTERPELLATIE VAN DE HEER VANDEKERCKHOVE TOT DE EERSTE MINISTER OVER «DE ONAANVAARDBAAR HOGE WERKLOOSHEID EN DE NOODSITUATIE IN LIMBURG ALSMEDE HET UITBLIJVEN VAN REGERINGSINITIATIEVEN TER ZAKE»:

Verdaging. — *Sprekers:* de Voorzitter, de heren André, Vandekerckhove, Lagasse, Busieau, Vanderpoorten, blz. 1722.

INTERPELLATIE VAN DE HEER LAGASSE TOT DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN MINISTER VAN NATIONALE OPVOEDING, OVER «DE ERNSTIGE FEITEN DIE ZICH OP 31 MEI IN VOEREN HEBBEN VOORGEDAAN EN HET GEDRAG VAN EEN RIJKSWACHTBATALJON, WAARVAN DE FRANSTALIGE BEVOLKING, JOERNALISTEN EN PARLEMENTSLEDEN IN DE UITOEFENING VAN HUN FUNCTIE HET SLACHTOFFER ZIJN GEWEEST»:

Stemming over de eenvoudige motie, blz. 1723.

INTERPELLATIE VAN DE HEER DE ROUCK TOT DE EERSTE MINISTER, TOT DE HEER CALEWAERT, MINISTER VAN NATIONALE OPVOEDING, EN TOT DE HEER BUSQUIN, MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN MINISTER VAN NATIONALE OPVOEDING, OVER «DE VORMING VAN SCHOLENGEMEENSCHAPPEN IN WALLONIE WAARIN BESTAANDE FRANSTALIGE TECHNISCHE AFDELINGEN WORDEN OPGENOMEN DIE IN HET VLAAMSE LAND GELEGEN ZIJN»:

Stemming over de eenvoudige motie, blz. 1724.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1981.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Economische Zaken van het begrotingsjaar 1980.

Toegevoegde interpellatie van de heer de Wasseige tot de Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken over «de goedkeuring van het plan voor de uitrusting van de elektrische centrales».

Algemene bespreking. — *Sprekers:* de heren Nutkewitz, Lagae, Sondag, Van den Eynden, de Wasseige, Van Ooteghem, Deworme, D'Haeyer, Humblet, Vandekerckhove, de Wasseige (*interpellatie*), de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken, blz. 1725.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1981.

Beraadslaging en stemming over artikelen:

Bij artikel 12: *Sprekers:* de heer de Wasseige, de heer Claes, Vice-Eerste-minister en minister van Economische Zaken, blz. 1746.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1980.

Discussion et vote d'articles, p. 1748.

INTERPELLATION (Demande):

Page 1748.

M. Bataille à M. Busquin, ministre de l'Intérieur et ministre de l'Education nationale, sur «la multiplication des expériences de transport communautaire des élèves».

PROPOSITION (Dépôt):

Page 1748.

M. le chevalier de Stexhe. — Proposition de révision de l'article 71 de la Constitution.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 1748.

M. Wyninckx. — Proposition de loi portant modification de la loi du 22 mars 1886 sur le droit d'auteur, par l'instauration d'une licence pour la distribution par fil ou câble d'émissions radiodiffusées.

M. Cooreman. — Proposition de loi tendant à la relance des investissements et de l'emploi.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Economische Zaken van het begrotingsjaar 1980.

Beraadslaging en stemming over artikelen, blz. 1748.

INTERPELLATIE (Verzoek):

Bladzijde 1748.

De heer Bataille tot de heer Busquin, minister van Binnenlandse Zaken en minister van Nationale Opvoeding, over «de vermenigvuldiging van de proefnemingen met het gemeenschappelijk vervoer van leerlingen».

VOORSTEL (Indiening):

Bladzijde 1748.

Ridder de Stexhe. — Voorstel tot herziening van artikel 71 van de Grondwet.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1748.

De heer Wyninckx. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet op het auteursrecht van 22 maart 1886, houdende de instelling van een vergunning inzake de distributie per draad of per kabel van radiouitzendingen.

De heer Cooreman. — Voorstel van wet strekkende tot relance van de investeringen en tewerkstelling.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Mesotten et Bogaerts, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Mesotten en Bogaerts, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h.

De vergadering wordt geopend te 14 u.

CONGES — VERLOF

MM. J. Wathelet et Canipel, pour des raisons professionnelles; Lutgen, Paque et Delmotte, en raison d'autres devoirs; Th. Toussaint, pour des raisons familiales; J. Gillet, pour des raisons personnelles, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren J. Wathelet en Canipel, wegens beroepsbezigheden; Lutgen, Paque en Delmotte, wegens andere plichten; Th. Toussaint, wegens familiale redenen; J. Gillet, wegens persoonlijke redenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

ONTSLAG VAN EEN SENATOR — DEMISSION D'UN
SENATEUR

De Voorzitter. — Bij brief van 17 juni 1981 heeft de heer Van Elsen mij laten weten dat hij op 1 juli e.k. ontslag neemt als senator, verkozen door de provincieraad van Antwerpen.

Par lettre du 17 juin 1981 M. Van Elsen m'a fait savoir qu'il renonce le 1er juillet prochain à son mandat de sénateur, élu par le conseil provincial d'Anvers.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

PROPOSITIONS DE LOI — VOORSTELLEN VAN WET

Prise en considération — Inoverwegingneming

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération des propositions de loi suivantes:

1. Relative au permis de conduire et à la licence d'apprentissage, de M. Bataille;

Aan de orde is de bespreking over de inoverwegingneming van de volgende voorstellen van wet:

1. Betreffende het rijbewijs en de leervergunning, van de heer Bataille;

Quelqu'un demande-t-il la parole?

Vraagt iemand het woord?

La proposition de loi est donc prise en considération; elle est renvoyée à la commission de l'Infrastructure.

Het voorstel van wet is dus in overweging genomen; het wordt verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.

2. Relative à l'Ordre des Médecins, de M. Verbist et consorts;

2. Betreffende de Orde der Geneesheren, van de heer Verbist c.s.;

Quelqu'un demande-t-il la parole?

Vraagt iemand het woord?

La proposition de loi est donc prise en considération; elle est renvoyée à la commission des Affaires sociales.

Het voorstel van wet is dus in overweging genomen; het wordt verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

3. Relative au contrat d'agence commerciale, de M. Cudell.

3. Betreffende de handelsagentuurovereenkomst, van de heer Cudell.

Quelqu'un demande-t-il la parole ?

Vraagt iemand het woord ?

La proposition de loi est donc prise en considération; elle est renvoyée à la commission de la Justice.

Het voorstel van wet is dus in overweging genomen; het wordt verwezen naar de commissie voor de Justitie.

INTERPELLATION DE M. LAGASSE A M. BUSQUIN, MINISTRE DE L'INTERIEUR ET MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE, SUR «LES FAITS GRAVES QUI SE SONT PRODUITS A FOURON LE 31 MAI ET LE COMPORTEMENT D'UN BATAILLON DE LA GENDARMERIE, DONT ONT ETE VICTIMES LA POPULATION FRANCOPHONE, DES JOURNALISTES ET DES PARLEMENTAIRES DANS L'EXERCICE DE LEURS FONCTIONS»

INTERPELLATIE VAN DE HEER LAGASSE TOT DE HEER BUSQUIN, MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN MINISTER VAN NATIONALE OPVOEDING, OVER «DE ERNSTIGE FEITEN DIE ZICH OP 31 MEI IN VOEREN HEBBEN VOORGEDAAN EN HET GEDRAG VAN EEN RIJ. WACHTBATALJON, WAARVAN DE FRANSTALIGE BEVOLKING, JOERNALISTEN EN PARLEMENTSLEDEN IN DE UITOEFENING VAN HUN FUNCTIE HET SLACHTOFFER ZIJN GEWEEST»

M. le Président. — Nous abordons l'interpellation de M. Lagasse à M. Busquin, ministre de l'Intérieur et ministre de l'Education nationale, relative aux faits graves qui se sont produits récemment dans les Fourons.

We gaan over tot de interpellatie van de heer Lagasse tot de heer Busquin, minister van Binnenlandse Zaken en minister van Nationale Opvoeding, over de ernstige feiten die zich op 31 mei in Voeren hebben voorgedaan.

La parole est à l'interpellateur.

M. Lagasse. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, nous savons tous qu'il y a des interpellations de types divers. Sous le même vocable, on trouve, dans notre vie parlementaire, des choses parfois très différentes.

Il y a des interpellations que l'on peut qualifier de type «agressif». Un parlementaire, généralement d'un parti de l'opposition, mécontent ou déçu de l'attitude du gouvernement ou d'un membre de celui-ci, fait son procès, ici à la tribune, et, si possible, conclut par une motion rédigée en termes plus ou moins acerbes. Il y a, au contraire, des interpellations «amicales»; en vérité, elles ont pour but de donner à un ministre l'occasion de s'expliquer publiquement sur sa position — ou l'absence de position — dans un domaine déterminé et au sujet duquel on a des raisons de croire que l'opinion publique n'est pas suffisamment informée. Dans ce cas, si motion il y a, elle exprime, bien entendu, la confiance.

Je le dirai d'emblée à cette assemblée, mon intervention d'aujourd'hui ne relève ni de l'une ni de l'autre de ces catégories. Monsieur le ministre de l'Intérieur, pour l'heure, il ne s'agit pas de faire votre procès, mais il ne s'agit pas non plus de dire que nous aurions confiance en vous.

Au nord de la province de Liège, existe une situation particulièrement choquante pour tous ceux qui sont attachés au respect des droits de l'homme. Il y règne un état de choses scandaleusement pénible pour les francophones qui y habitent. Certes, le Premier ministre actuel, M. Eyskens junior, répète à l'envi, sur un ton qui se veut badin, qu'il n'y a là tout même que quatre mille habitants! Monsieur le ministre de l'Intérieur, nous voulons croire que, pour vous, cet argument n'est pas déterminant, que, pour vous, ce n'est pas le nombre relativement minime des victimes de l'injustice flammingante qui vous conduira à accepter celle-ci! Mais votre attitude en cette affaire demeure complexe, voire déroutante. Il nous paraît souhaitable que chacun y voie clair et peut-être avec votre collaboration, la communauté française pourrait-elle prendre conscience de la gravité du problème et de la nécessité de lui trouver une solution basée sur la justice.

Il importe avant tout de rappeler les faits tels qu'ils se sont passés le 31 mai dernier. Vous ne les ignorez certainement pas, bien que vous n'étiez pas sur place ce jour-là. Des rapports objectifs et détaillés vous ont, j'en suis convaincu, été faits et les relations des événements par la presse ont été nombreuses et concordantes, tout au moins dans la presse d'expression française.

Les flamingants annoncent qu'ils organiseront le 31 mai une manifestation dans les villages des Fourons. Un arrêté, pris par l'autorité locale, interdit toute manifestation. Dans un premier temps, les organisateurs, — c'est-à-dire le Tak et compagnie, chacun le sait —, camouflent leur projet en une promenade, en une randonnée touristique. Disons plutôt qu'ils baptisent du nom de «promenade» ce qui est et reste une manifestation accompagnée du cortège de provocations dont ils sont coutumiers. Ceux qui sont chargés du maintien de l'ordre annoncent, comme ils l'avaient fait antérieurement dans des circonstances analogues, qu'ils feront respecter l'interdiction et que l'ordre sera maintenu. C'est pourquoi des instructions sont données à la population des Fourons, notamment par l'Action fouronnaise, pour qu'aucune manifestation ne soit organisée sur le territoire interdit.

M. Vanderpoorten. — Par qui ?

M. Lagasse. — Par les habitants des Fourons et notamment par l'Action fouronnaise.

M. Vanderpoorten. — Est-ce une milice privée ?

M. Lagasse. — Absolument pas, c'est une association pacifique qui a le souci d'éviter tout affrontement et qui pousse les scrupules ... (exclamations.)

M. Vanderpoorten. — Faites attention !

M. Lagasse. — ... jusqu'à faire organiser une cérémonie religieuse, les communions solennelles prévues pour ce dimanche 31 mai, dans une paroisse voisine située en dehors du territoire communal! Toutefois, il est précisé, bien entendu, que si la gendarmerie devait ne pas faire respecter l'interdiction, la population francophone des Fourons s'en chargerait et protégerait les personnes et les biens contre les intrus.

Voilà comment le problème se présentait au début de la matinée du dimanche 31 mai, au moment où les cars des manifestants arrivent dans la zone interdite. Ils y accèdent, comme d'habitude, par la frontière hollandaise. Ils sont relativement peu nombreux; certains parlent de 400 ou de 500, mais ceux qui viennent de Marseille citent le chiffre de 600. Peu importe, en toute hypothèse, les gendarmes auraient pu les contraindre à rentrer chez eux. S'ils l'avaient fait, la journée eût été calme; mais les forces de l'ordre n'arrêtent pas les manifestants: c'est un premier fait à souligner, et sur lequel nous reviendrons dans un instant.

Les intrus pénètrent donc dans les Fourons et s'y répandent en bandes relativement peu nombreuses. Ils se présentent à Remersdael. Là, les gendarmes les empêchent de pénétrer dans le village. On peut croire alors que les affrontements seront évités, mais, à ce moment précis, les gendarmes, dont le comportement devient inexplicable — mais le ministre de l'Intérieur nous donnera peut-être quelque explication à ce sujet? — laissent glisser sur la droite, par des sentiers et à travers les prairies, un groupe de flamingants qui se dirigent sur Fouron-Saint-Pierre. Un hélicoptère surveille d'en haut la manœuvre et, je n'en doute pas, donne les informations nécessaires pour, «faire respecter l'ordre»...

La manœuvre se développe. Les francophones qui s'étaient réunis à Aubel, en dehors de la commune des Fourons, se portent, à ce moment, à la défense du village où habite notamment M. Snoeck, — et ce nom est évocateur pour chacun d'entre vous. Il est encore possible, pour les gendarmes qui se trouvent à Fouron-Saint-Pierre, de cerner la bande d'énergumènes qui s'amenent à travers les prairies et de les embarquer immédiatement. Tout le charroi est là, à la disposition de la gendarmerie; il y a des camionnettes, des autopompes, des estafettes, et l'hélicoptère pour aider à la manœuvre. Les gendarmes, je le répète, sont beaucoup plus nombreux que la quel-que centaine d'intrus.

Mais les gendarmes, et notamment un lieutenant dont on nous a donné le nom, ne font rien. Ou plutôt, je rectifie — nous sommes nombreux à pouvoir en témoigner, notamment les quatre parlementaires qui s'étaient rendus sur place, comme ils l'avaient annoncé, pour voir quel serait le comportement de la gendarmerie et de quelle façon elle faisait respecter l'ordre —, au lieu d'arrêter la petite

centaine de flamingants qui dévalent sur Fouron-Saint-Pierre, après s'être formé en tirailleur et avec toutes les provocations que vous pouvez imaginer, prennent à revers la population francophone qui s'est regroupée à l'entrée du village.

J'ai assisté alors à des scènes auxquelles je n'aurais pas cru si je ne les avais vues de mes propres yeux.

M. Vanderpoorten. — Vous étiez sur place ?

M. Lagasse. — J'ai vu trois gendarmes s'acharner sur un malheureux qui était tombé à terre, l'un d'eux avec son fusil lance-grenades et les autres avec leurs matraques. Comme, scandalisé, j'attrais l'attention d'un journaliste sur cette scène insupportable, deux autres gendarmes s'en prirent à nous et nous refoulèrent sans le moindre ménagement.

Ainsi donc, ce sont les habitants francophones qui furent l'objet de l'attention des gendarmes, qui furent repoussés jusqu'au centre du village où ils se retrouvèrent face à un autre peloton de gendarmerie : bref, c'était la souricière parfaitement combinée.

Le premier peloton continua son œuvre partielle, en frappant à gauche et à droite, poursuivant même dans les jardins et sur les marches des habitations des gens inoffensifs qui, eux, n'avaient pas de gourdin, qui eux n'avaient pas ramassé de pierres, mais qui avaient eu le tort de crier leur désapprobation. C'est alors qu'eurent lieu les scènes les plus scandaleuses, les plus incroyables, notamment aux dépens de journalistes et de deux parlementaires dans l'exercice de leurs fonctions. (*Protestations et exclamations sur divers bancs.*)

M. Vanderpoorten. — Qui étaient ces deux parlementaires ?

M. Lagasse. — Ils faisaient partie de la délégation constituée il y a deux ans pour aller vérifier, dans tous les endroits où des désordres sont à craindre, la façon dont la gendarmerie se comporte.

Tous les partis ont été invités à participer à cette délégation et vous êtes aussi invité, monsieur Vanderpoorten, à venir la prochaine fois. Vous savez, cher collègue, que ces flamingants ont annoncé qu'ils récidiveraient au mois d'octobre et je vous recommande d'aller voir sur le terrain ces scènes scandaleuses. Si vous ne venez pas, c'est que vous vous dérobez à votre devoir de parlementaire. (*Protestations sur de nombreux bancs.*)

M. Vanderpoorten. — Je suis toujours présent au Parlement où j'exerce la fonction qui est la mienne.

M. Lagasse. — Et votre fonction se limite à être présent ici ? Comme vous avez une conception étriquée de votre responsabilité !

M. Vanderpoorten. — Et au Parlement, vous êtes souvent absent. Vous allez vous promener où vous ne devez pas être.

M. R. Gillet. — Vous défendez les VMO, monsieur Vanderpoorten ?

M. Vanderpoorten. — Absolument pas !

M. Lagasse. — Monsieur le Président, j'ai l'impression que M. Vanderpoorten désire s'inscrire dans la discussion.

M. Vanderpoorten. — Oui, avec beaucoup de plaisir.

M. Lagasse. — Voilà donc les faits. Ayant brutalisé les francophones, les ayant repoussés d'un côté et de l'autre de la grand-rue, les gendarmes firent leur jonction avec l'autre peloton, dirigèrent leurs armes contre les maisons, contre les jardins, où la population francophone s'était retranchée, et invitèrent la centaine de flamingants à défilé, triomphants et insultants, proférant des injures à l'égard de la population. Ce sont les gendarmes qui leur ont ouvert la voie à travers le village et leur ont permis d'accéder finalement à leur local.

Voilà ce qu'il faut savoir. Après cela, ces gendarmes avec leur charroi, avec leurs camions, occupant toute la chaussée, y demeurèrent arrêtés plus d'une demi-heure.

M. Vangeel. — Avec leurs canons !

M. Lagasse. — Monsieur le ministre, je suis persuadé qu'en lisant les rapports sur cette dernière phase des événements, vous aurez compris combien cette attitude constituait une provocation inadmissible, particulièrement grave pour une population qui venait d'être pareillement humiliée.

C'est alors que, au centre de Fouron-Saint-Pierre, la colonne de la gendarmerie s'étant immobilisée pendant une demi-heure, j'ai vu un gendarme ouvrir la fenêtre et cracher à la figure d'un habitant francophone de ce village. Cette provocation est intolérable et d'autant plus grave que, dans la file de voitures en stationnement, on avait inséré ce que les « promeneurs » appellent des « ambulances ». Vous savez sans doute que ces promeneurs du Tak, lorsqu'ils vont faire des excursions champêtres dans les Fourons, disposent d'ambulances aux couleurs noir et jaune. Elles étaient incorporées dans la colonne de la gendarmerie et stationnées sur la place du village. Il est évident que cette provocation devait déclencher de nouveaux incidents.

Et c'est alors qu'un caillou a été lancé sur l'ambulance et qu'une bande de gendarmes furieux — je ne trouve pas d'autre mot pour les qualifier — s'est ruée sur les habitants à tort et à travers. Scandalisés, les parlementaires présents ont protesté auprès du lieutenant intéressé afin de faire cesser ces faits inadmissibles. Nous avons été reçus avec des ricanements et avons été invités à repasser le lendemain ou dans la soirée, lorsque les événements seraient terminés.

Je pourrais vous en raconter davantage mais je ne tiens pas à m'étendre sur ces faits. Je répète que je suis à la disposition de qui veut m'interroger et nous serons plusieurs à venir déposer ; en effet, il ne suffit pas d'interroger les responsables de la gendarmerie puisque c'est précisément le procès de certains gendarmes que nous devons faire.

La première conclusion, monsieur le ministre, est qu'à nos yeux deux fautes au moins ont été commises. La première erreur — je l'ai déjà laissé entendre tout à l'heure — est d'avoir laissé les bandes de manifestants pénétrer dans la zone interdite alors que les effectifs de la gendarmerie, avec tout l'équipement qui était à leur disposition, permettaient de cadenasser le territoire de la commune.

En second lieu — et c'est beaucoup plus grave — après les premières escarmouches, on a laissé s'infiltrer à l'intérieur du village de Fouron-Saint-Pierre cette bande de manifestants et on l'a ouvertement protégée pour qu'elle puisse réaliser sa manifestation et insulter la population francophone.

Devant cette attitude, certains ont parlé d'improvisation, de manque de coordination, de déficience des moyens de communication. Je doute, monsieur le ministre, que vous acceptiez ce genre d'explication. En effet, en cette matière, la gendarmerie doit avoir une expérience de près de trois ans puisque voici trois ans que ces promenades touristiques se répètent. On sait très bien que ces promeneurs sont des manifestants et qu'ils sont prêts à tout pour s'infiltrer dans le village malgré des interdictions répétées.

M. Kevers. — Si vous ne les aviez pas, vous ne vivriez plus ! Combien payez-vous pour organiser ce genre de promenade, ce genre de cirque ?

M. Lagasse. — Nous traitons d'un sujet sérieux, monsieur Kevers.

M. Kevers. — C'est grotesque et stupide. Hier soir encore, j'ai eu l'occasion de rencontrer certains de vos agitateurs qui n'ont d'autre objectif que de survivre.

M. Lagasse. — Vous tenez des propos absolument désinvoltes, monsieur Kevers. Vous êtes, vous aussi, coupable de ne pas venir témoigner. Vous êtes comme l'autruche qui se met la tête dans le sable. Vous avez peur de regarder la réalité. Je m'étonne que des membres de votre parti vous laissent parler de cette façon.

M. R. Gillet. — Votre parti est gêné à cause de vos propos, monsieur Kevers. Regardez vos collègues ; ils ne doivent pas être fiers !

M. Lagasse. — Si vous n'avez pas le courage de voir les choses en face, si vous préférez fermer les yeux, sur la réalité, alors taisez-vous, monsieur Kevers !

M. Kevers. — Je préfère me taire plutôt que de parler comme vous le faites.

M. R. Gillet. — Passez au CVP, monsieur Kevers !

M. Neuray. — On le fera savoir à la population.

M. Lagasse. — La seconde faute est plus grave encore. Les faits relatés le prouvent, c'est délibérément que certains gendarmes ont tourné leurs armes contre la population locale et ont protégé les manifestants.

Voyez-vous, monsieur le ministre, l'opinion publique ne peut plus croire à toutes les promesses de maintien de l'ordre.

Dans le compte rendu d'une séance judiciaire toute récente, au tribunal correctionnel de Liège, j'ai relevé une déclaration du président lui-même. Il s'agissait d'une plainte déposée par un gendarme flamand qui prétendait avoir été maltraité par un francophone de Fouron, non pas le 31 mai, mais lors d'une incursion antérieure, le jour où — vous vous en souviendrez certainement — les chiens policiers des gendarmes s'étaient trouvés en état de légitime défense contre la population locale et s'étaient rués sur elle! Eh bien, le président du tribunal, résumant les faits, a émis cette déclaration, relayée dans la presse d'hier matin et qui traduit la pensée de beaucoup: «Selon une habitude très longue, les gendarmes n'étaient pas là pour interdire la promenade, mais pour empêcher les francophones de protester...»

Monsieur le ministre, voilà qui est particulièrement alarmant: l'opinion publique n'a plus confiance dans la gendarmerie, tout au moins dans la gendarmerie flamande que l'on fait intervenir à Fouron.

Et surtout, qu'on ne vienne pas nous dire que l'on a été surpris par les événements, que ce n'était pas une manifestation, qu'on nous avait annoncé la venue de touristes, de paisibles promeneurs. Je suppose qu'il n'est pas nécessaire de discuter longuement ce genre d'objection. Pour votre part, monsieur le ministre, vous n'oserez pas vous retrancher derrière pareil paravent. En réalité, l'hypocrisie de ceux qui tiennent un tel langage n'est plus tolérable après trois années d'expérience. Non, dans le chef de la gendarmerie ou en tout cas de certains responsables de la gendarmerie — et c'est ma conviction profonde — ce n'est plus seulement de l'incompétence, c'est de la complaisance coupable, qui doit être sanctionnée.

Deuxième conclusion: outre ces deux erreurs fondamentales quant à la tactique même qui a été adoptée, il convient de relever des comportements individuels inadmissibles, particulièrement indignes lorsque l'on fait partie de la gendarmerie. Cracher à la figure d'un habitant, frapper quelqu'un à terre, rouer de coups celui qui, sans arme d'aucune sorte, a osé crier son indignation, voilà des fautes impardonnables! Ces énergumènes n'ont plus le droit de porter l'uniforme. (*Exclamations sur des bancs du CVP et de la Volksunie.*)

Je ne relate ici, je le répète, que ce que j'ai vécu et nous demandons au ministre d'intervenir dans toute la mesure où la loi le lui permet pour que des sanctions soient appliquées par qui de droit à ceux qui ont eu un tel comportement.

Enfin, vraisemblablement pour la première fois, des journalistes et des parlementaires ont été pris à partie. Là aussi, il vous faut intervenir, monsieur le ministre. Je sais que le président du Sénat vous a écrit à ce sujet et je ne veux pas en dire plus. Je compte sur vous pour que cette intervention ait une suite, pour que des actions appropriées soient intentées contre ceux qui ont commis ces infractions.

Je terminerai par une question, la plus importante dans doute, à savoir: que faire pour prévenir la répétition de pareilles erreurs, de pareilles fautes? Monsieur le ministre, il n'est sans doute pas besoin de vous convaincre, il est évident qu'il faut agir sur deux plans.

Tout d'abord, et d'urgence...

De heer Vangeel. — Mijnheer Lagasse commandant maken van de rijkswachter!

M. Lagasse. — ... veiller à faire régner l'ordre pendant les prochaines semaines et les prochains mois, c'est-à-dire faire en sorte de disposer d'un effectif de gendarmes impartiaux et objectifs. Cela suppose un corps mixte.

M. Wyninckx. — Asexué. (*Sourires.*)

M. Lagasse. — Dois-je vous rappeler que cette proposition n'est pas neuve — et je ne revendique aucun droit d'auteur pour ceci — elle figure dans un projet de loi de 1971, qui porte la signature de M. Gaston Eyskens et de M. Tindemans, ainsi que de tous les membres du gouvernement de l'époque? Lisez ou relisez ce projet de loi et méditez-le. Il est signé, ce qui n'est pas fréquent et qui est même tout à fait exceptionnel, par tous les membres du gouvernement de l'époque! Ce projet de loi avait été déposé en juillet 1971: vous serez convaincus que s'il avait été voté, il y a dix ans, nous aurions évité cet abcès purulent que constitue, depuis lors, le drame des Fourons. Nous aurions réalisé la pacification indispensable.

Et j'ajoute que cette proposition qui, il y a quelques instants, a provoqué des ricanements chez certains membres du PSC, a été fai-

te, pour la deuxième fois, au cours des travaux de la commission communautaire, au mois de février 1980, et appuyée par tous les présidents des partis francophones. Je vous demande donc, monsieur le ministre de l'Intérieur, d'y songer très sérieusement.

Il faut ajouter que si la protection par les gendarmes, et notamment par des gendarmes francophones, est indispensable, il faut voir plus loin. Et, à cet égard, nos préoccupations se rejoignent, monsieur le ministre: il faut trouver le plus tôt possible une solution politique et réparer l'erreur commise en 1962 par vos prédécesseurs. Cette erreur était déjà dénoncée par feu Joseph Merlot, vous vous en souvenez, lorsqu'il préféra renoncer à son portefeuille ministériel, quand il s'aperçut qu'il n'était ni compris ni suivi. Il faut que le gouvernement et le Parlement aient le courage de chercher une solution faite d'équité, de justice et de démocratie.

Monsieur le ministre, vous et certains membres de votre parti avez récemment déclaré votre conviction profonde en disant la nécessité et l'urgence de rediscuter, de rechercher et de trouver une solution politique: je n'hésite pas à dire qu'à ce moment-là, vous avez vu clair, car, en dehors de cette voie, aucune pacification n'est possible. A défaut de cette négociation, la paix indispensable ne sera pas trouvée; au contraire, la tension ne cessera de monter.

Déjà pour octobre prochain, les agresseurs ont annoncé une nouvelle «promenade», c'est-à-dire une nouvelle agression. Monsieur le ministre, vous devez sans attendre intervenir dans votre parti et au sein du gouvernement. Vous avez vu clair, il y a quinze jours, lorsque vous avez fait votre déclaration. Si, à l'avenir, vous préférez vous taire et laisser faire, en raison de je ne sais quel chantage exercé dans les négociations à propos de la sidérurgie, vous assumerez une très lourde responsabilité. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De heer Fgelmeers. — Gij zijt een excellente standwerker. Gij zoudt op de rui in Antwerpen moeten staan.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Peeters.

De heer Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, toen ik in 1957, samen met mijn... oer, die toen als medewerker in opdracht van de BRT een toeristisch TV-programma over de Voerstreek opnam, dit lief, rustig, agrarisch stukje van de Plattedietse streek gedurende verschillende weken doorkruiste, heb ik nooit kunnen vermoeden dat dit onooglijk lapje in het «Land van Overmaas» ooit tot parlementaire interpellaties in de zin van deze gehouden door de heer Lagasse aanleiding zou hebben gegeven. Ik heb nooit kunnen vermoeden dat in 1962-1963, 1971-1972 en 1973 en nu recent nog vorige week de Voerstreek regeringen bijna of helemaal zou doen vallen. Limburg wilde de Voerstreek niet en Luik wilde er vanaf zijn.

De Voerstreek is in dit land intussen uitgegroeid tot een symbool van het nationaliteitsconflict dat dit land, van bij zijn ontstaan en in steeds groeiende mate verdeelt. Sedert 1957 ben ik steeds sterk met de problematiek van de Voerstreek begaan geweest. De interpellatie van de heer Lagasse gaat echter niet over het inhoudelijk aspect van het Voerprobleem. De heer Lagasse interpelleert de minister van Binnenlandse Zaken over de ongeregeldeheden die daar op 31 mei laatstleden andermaal plaatsgrepen.

De heer Jorissen. — Waar Vlamingen werden mishandeld.

De heer Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ook ik behoor geregeld tot degenen die in de Voer gaan «wandelen» — met of zonder aanhalingstekens. (*Onderbrekingen op verschillende banken.*)

M. Meunier. — En vous cachant le visage.

De heer Jorissen. — Geen Waalse poot in de Voer. (*Protestgeroep op de banken van het FDF-RW.*)

De heer Peeters. — Ook ik ben herhaaldelijk getuige geweest van de confrontaties waartoe deze manifestaties menigmaal aanleiding hebben gegeven. Ikzelf heb in de Voer nooit de rust verstoord. Ik zou dan ook hartstochtelijk willen pleiten, in deze zogenaamde «Hoge Vergadering», voor een eerlijke en objectieve benadering van het probleem.

Allereerst moet worden gesteld dat het geweld in Voeren van buitenaf is opgelegd, namelijk vanuit Wallonië.

M. R. Gillet. — La violence est venue des flamingants de l'extérieur.

De heer Peeters. — Het zou ons te ver leiden hier de historiek te schetsen van de anti-Vlaamse hetze, die op een systematische en hachelijke wijze van in het begin der jaren zestig, mijnheer Gillet, vooral vanuit Luik, werd opgezet en tot op heden onophoudelijk wordt doorgevoerd. (*Onderbrekingen op talrijke banken.*)

M. Neuray. — C'est parce que vous ne respectez pas les droits des gens.

De heer Peeters. — Het zijn niet de Vlamingen die de streek met intimidaties, verbrijzelde ruiten, kapotgestoken autobanden, dreigefoontjes, aftuigingen, brandbommen en dies meer zijn beginnen en blijven terroriseren.

M. R. Gillet. — Vous allez soigner les blessés que vous faites.

M. Meunier. — Vous voulez créer un nouveau Dantzig.

De heer Peeters. — Reeds herhaaldelijk werd in Voeren met vuurwapens geschoten. Telkens was een Franstalige de dader, telkens waren Vlamingen het slachtoffer. Ik heb zelf destijds *de visu* Snoeck het vuur zien openen op Vlamingen, zonder dat er sprake was van enige agressie of provocatie. Dit is een ooggetuigenverslag.

M. S. Moureaux. — Vous êtes des provocateurs.

De heer Peeters. — Wie Voeren kent, en ik behoor daartoe, weet dat dit geen toeval meer is. De Walen en de wallinganten vertellen elkaar in Voeren graag hoe vlot het gerecht te Luik klachten over aanslagen op Vlamingen behandelt, terwijl, integendeel, de rechtbank van Tongeren twee weken geleden nog de onmiddellijke aanhouding beval van een 71-jarige Vlaming die vier rijkswachters in de prak zou hebben geslagen, maar die destijds zelf met dichtgeknokte ogen en een kapotgeknuppelde pols het politiekantoor verliet. En dat zijn feiten. Er is dus zelfs geen rechtszekerheid meer in Voeren. (*Rumoer op talrijke banken.*)

Wat nu de incidenten van 31 mei betreft, mijnheer de minister, ik bevond mij inderdaad andermaal zelf onder de wandelaars. Wandelen op Vlaams grondgebied is mijn grondwettelijk recht. Het slaat mij met verstomming te moeten vaststellen dat dit recht aan ons, Vlamingen, zonder meer wordt ontzegd, daar waar integendeel de wandeling op datzelfde Vlaamse grondgebied van de Waalse Eerste minister, de heer Dehousse, inclusief het onderhoud met de burgemeester, in de gegeven omstandigheden als een echte provocatie dient te worden bestempeld.

Het slaat mij met verstomming vanwege de heer Spitaels in het RTBF-programme *Face à la presse* van vorige zondag en nu weer in de interpellatie van de heer Lagasse te moeten vernemen dat de feiten van 31 mei weeral eens waren uitgelokt door Vlamingen die nog maar eens de Voer waren binnengedrongen, *pénétrés*, zoals in een vreemd verboden gebied. Dat is tenslotte de term die de heren Spitaels en Lagasse hebben gebruikt. Dat klinkt in dezelfde toonaard als *les envahisseurs*, zoals gisteren op deze tribune de woordvoerder van het FDF de Vlaamse Brusselaars heeft betiteld.

Mijnheer de minister, uzelf hebt herhaaldelijk duidelijk verklaard dat op 31 mei geen enkele Vlaming, maar dan ook geen enkele, één stok, één helm, één vlag, één slogan meedroeg. Bovendien werd de groep wandelaars in kleine groepjes verdeeld, met de duidelijke intentie van deze wandeling allerminst een optocht of een betoging te maken. Integendeel, mijnheer de minister, ook wij zijn er ons duidelijk van bewust dat de Voerenaars met betogingen en wanordelikheden niet zijn gediend. Dat is een van de redenen waarom ik deze wandelingen vervoeg. Wij zijn er ook van overtuigd dat de beweringen als zouden Vlamingen in Voeren niet gewenst zijn, een dooddoener is. De Luikse agitatie gaat alsmaar verder, dat wordt nogal eens uit het oog verloren. De twee maten en gewichten politiek lijkt geïnstitutionaliseerd.

M. R. Gillet. — Vous ne croyez pas vous-même ce que vous dites.

De heer Peeters. — Happart en zijn *Action Fouronnaise* genieten nog steeds veel steun, zowel financieel als moreel, vanuit Wallonië, iets wat de Vlaamse Voerenaars maar al te dikwijls ontbreekt.

De Vlaamse pers en de Vlaamse politieke partijen laten inderdaad de Limburgse Voerenaars maar al te dikwijls in de steek.

M. R. Gillet. — La bêtise a des limites.

De heer Peeters. — De Vlaamse aanwezigheidspolitiek, die door een aantal actiegroepen — in overleg met de bevolking van Voeren

— gevoerd wordt, wordt door de Franstalige pers maar al te graag, bewust en stelselmatig, afgeschilderd als een uiting van vandalisme en extremisme. Stelselmatig probeert men het Vlaamse verzet tegen de fascistische terreurmethode van een aantal francophone heethoofden te marginaliseren door er een fascistoid etiket op te plakken.

Het argument dat de Vlaamse Voerenaars met rust willen worden gelaten en dat de Vlaamse wandelaars niet gewenst zijn, is een mythe die de Voerenaars zelf onlangs nog op een persconferentie doorprieten. Ik citeer: «Wij willen nooit meer een stilte waarin men de Vlamingen muilbandt en langzaam laat doodknipen door een geraffineerde verfransingsmachine. En wie ons daarbij wil helpen is in de Voerstreek van ganser harte welkom.»

Ook de Vlaamse politici treft schuld. De CVP, die, zoals vorige week nog bij monde van haar Eerste minister, elke provocatie afkeurt — en hierbij kan men vragen wat provocatie is en wie er provoceert — en die vraagt dat de Voerbevolking met rust zou worden gelaten, zou zich toch eerst even ernstig moeten informeren over de toestand ter plaatse. En de Vlaamse socialisten, die de «wandelingen» van het Tak bestempelen als «paramilitaire acties», zouden er beter aan doen eerst hun Waalse broeders, die de Voerstreek als een bestendige tijdbom gebruiken om de regering te doen springen en daarbij niet afkerig zijn van Happart en zijn militie, eens in te tomen.

M. S. Moureaux. — Expliquez-nous ce que vous entendez par là.

De heer Peeters. — Tenslotte, mijnheer de minister, enkele woorden over het optreden van uw rijkswacht op 31 mei. Wat kan men uw rijkswacht verwijten? De Vlaamse wandelaars hebben de richtlijnen van de rijkswacht op ieder ogenblik strikt gevolgd. Een groep van 150 gehelmde, met hanevlaggen zwaaiende Waalse tegenbetoegers zag echter de mogelijkheid een groepje Vlaamse wandelaars in Sint-Pieters-Voeren te overvallen en hebben hierbij een journalist ernstig verwond.

M. R. Gillet. — Ce n'est pas possible! Vous ne croyez pas ce que vous dites!

De heer Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, dit is een interpellatie over de Vlaamse streek en ik zou willen dat mijn Franstalige collega's hun vragen hierover in het Nederlands stellen.

M. Neuray. — Il y a 75 p.c. de francophones dans cette région!

De heer Peeters. — Ik geef hier een ooggetuigenverslag.

M. Vanderpoorten. — La Volksunie et le FDF oublient qu'ils ont été au gouvernement en même temps.

M. S. Moureaux. — Vous étiez au précédent gouvernement et le résultat n'a guère été probant, loin s'en faut, monsieur Vanderpoorten.

De heer Peeters. — Mijnheer de minister, de rijkswachthelicopter heeft de hele namiddag onafgebroken over de Voer rondgecirkeld en moet derhalve heel duidelijk de gehelmde en gewapende militie van Happart hebben gezien en gelocaliseerd. In plaats van die gewapende bende te ontwapenen of ten minste de Vlaamse wandelaars te waarschuwen, liet de rijkswacht de Vlaamse wandelaars in een holle weg in de val lopen, waar stenen, stokken en catapulten hen opwachten.

Deed de rijkswacht dan helemaal niets? Toch wel, namelijk traan-gas afschieten op de Vlamingen! Ondertussen mocht Happart, die plaats had genomen tussen de rijkswachters en door hen werd beschermd, luidkeels instructies roepen tot zijn gewapende bende.

Wat kan de heer Lagasse dan de rijkswacht verwijten behalve het feit dat zij deze 150-koppige privé-militie niet heeft verhinderd 50 totaal onbeschermd Vlaamse wandelaars op een zonder meer gewelddadige wijze aan te vallen?

De heer Jorissen. — Zeer juist!

De heer Peeters. — En wat vindt de heer Lagasse zo abnormaal aan het feit dat hij, francophone Brusselaar, op Vlaamse grond, door diezelfde rijkswacht werd verhinderd deze onverantwoordelijken nog verder op te hitsen?

M. R. Gillet. — Voilà l'aveu!

M. Kevers. — Aussi malins les uns que les autres. C'est invraisemblable!

De heer Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, Voeren wenst inderdaad rust en vrede. Voeren wenst echter evenzeer rechtszekerheid. Geen vrede zonder rechtszekerheid. Voeren snakt naar het einde van de dagelijkse francofone hetze en intimidatie en hoopt op respect...

M. S. Moureaux. — «Libérer» c'est le mot qui convient.

De heer Peeters. — ... voor een rustige en waardige Vlaamse, zowel als Waalse, aanwezigheid, met eerbied voor zijn wettelijk vastgelegde en historisch onvervreembare Vlaamse eigenheid.

Hierbij dient andermaal duidelijk te worden gesteld dat de Vlaamse gemeenschap niet kan dulden dat de Franstaligen zich blijven inmengen in zuiver Vlaamse aangelegenheden.

In deze tijd van economische crisis heeft ook Voeren zijn enorme menselijke, sociale en economische problemen. Ook het stempellokaaltje van Voeren loopt elke dag vol. Wij zijn ervan overtuigd dat de sleutel voor een mogelijke oplossing en voor pacificatie van het Voerprobleem in de sociaal-economische sfeer te situeren is.

In het najaar van 1979 pakten de Vlaamse Voerenaars uit met een urgentieprogramma, essentieel een sociaal-economisch programma, hun zogeheten «vijftienpuntenprogramma». In zijn manifest heeft de Volksunie van Limburg onlangs nog op de dringende aanpak van dit essentieel sociaal-economisch programma aangedrongen.

Vlaamse collega's, hier vooral rekent de Voerstreek op ons!

Collega Lagasse, alleen daarmee kan op een ernstige wijze de pacificatie worden bedongen, ten bate van alle Voerenaars. Daarvoor is géén rijkswacht nodig. Dan zullen wij allen, rustig, als echte wandelaars van dit onnoemelijk schoon stukje Platdietsland kunnen genieten. Mijnheer de minister en mijnheer Lagasse, ik wil daarbij graag uw gids zijn. *(Applaus op de banken van de Volksunie.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandekerckhove.

De heer Vandekerckhove. — Mijnheer de Voorzitter, heren ministers, geachte collega's, hoewel de stijl van deze vergaderzaal mij er blijkbaar toe zou moeten aanzetten in een zekere operageest te spreken, zal ik toch proberen dit ontwerp zo nuchter en realistisch mogelijk te benaderen.

Wij Limburgers zouden tevreden moeten zijn met die plotse belangstelling en die neiging tot wandelen van onze Franstalige collega's, zoals de heer Lagasse, die nu naar Limburg komen, maar blijkbaar is hen dat niet zo best gekomen.

Er werd gevraagd klaar te zien. Ik meen dat de dingen eigenlijk klaar zijn.

Mijnheer Lagasse, wanneer u zegt dat u ging wandelen in de provincie Luik, weet u toch zeer goed dat dat niet zo is. Daar bent u verstandig genoeg voor, professoren zijn dat ten andere per definitie. U weet dat de Voer behoort tot de provincie Limburg.

Wanneer u daar zoals nu zoveel kabaal over maakt, lijkt het wel of wij Vlamingen dat op één of andere onrechtvaardige manier te pakken hebben gekregen, en dat wij de streek zijn gaan bezetten.

Ik herinner u eraan dat deze regeling tot stand kwam op basis van een akkoord dat mede is goedgekeurd door uw Waalse collega's, en zelfs gevraagd door een deel van hen. Aan Vlaamse zijde werd daar een grote prijs voor betaald. Moet ik herinneren aan Moeskroen en Komen? Nu moet men niet doen of het hier plots om iets anders gaat. Dat is de nuchtere werkelijkheid.

Wanneer u uw mandaat als parlamentslid eerlijk wilt vervullen, ook in Voeren, dan moet u aan de mensen waarmee u gaat manifesteren eerlijk durven zeggen dat de toestand niet zal veranderen. Ook al het lawaai van vandaag zal daar niets aan veranderen. Voeren is Limburgs en zal Limburgs blijven. *(Applaus op de banken van de Volksunie en op sommige banken van de CVP.)*

Dat zijn de uitspraken. De heer Vanderpoorten heeft het hier vorige week gezegd en de heer Van Miert heeft het eveneens gezegd. Het zou goed zijn als de voorzitter van de CVP ook eens in duidelijke te verstane woorden te kennen zou geven dat dit geen onderhandelbare materie meer is.

Dit hoofdstuk is afgesloten. Als u eerlijk wil zijn in de kwestie Voeren moet u dit zeggen tegen de heer Happart en hem aansporen wat rustiger te zijn in het belang van de vrede in dit land en in het belang van de samenleving. Wellicht is u zich niet voldoende bewust van het gevaar dat in heel de aangelegenheid schuilt. Ik ben niet emotioneel verbonden met dit vaderland maar u die dit zo graag verdedigt zou moeten weten wat u hier op het spel zet. *(Applaus op de banken van de Volksunie.)*

M. le Président. — La parole est à M. Busquin, ministre.

M. Busquin, ministre de l'Education nationale et ministre de l'Intérieur. — Monsieur le Président, chers collègues, ma réponse s'inscrit dans le cadre des questions qui ont été posées relativement au maintien de l'ordre.

Tout d'abord, je voudrais rappeler à M. Lagasse, que les instructions suivantes avaient été données aux forces de l'ordre:

1. Eviter à tout prix des incidents entre les deux communautés;
2. Eviter à tout prix l'occupation des édifices publics et privés;
3. Eviter à tout prix que la «promenade» ne se transforme en manifestation, avec l'ordre de disperser les promeneurs s'ils déployaient des calicots ou des drapeaux, ou s'ils se promenaient en uniforme.

Aux autorités administratives compétentes et aux représentants de la gendarmerie, état-major et commandants sur le terrain, les questions suivantes avaient été posées:

1. Les mesures administratives prises par l'autorité communale permettent-elles de faire respecter les directives du ministre par les forces de l'ordre?

2. Les forces de l'ordre seront-elles suffisantes et auront-elles un dispositif permettant de faire respecter les directives du ministre?

A ces questions, dans une réunion préalable, il fut répondu par l'affirmative.

Il n'y a pas eu de déploiement de calicots ou de drapeaux ni de ports d'uniforme de la part des «promeneurs». Cependant, il est indéniable que la «promenade» a pris à un certain moment une allure de manifestation. A ce moment, les autorités civiles sur le terrain et les autorités de la gendarmerie ont jugé préférable, pour éviter des incidents graves et non contrôlables, de ne pas disperser les manifestants. C'est pourquoi les autorités administratives présentes n'ont jamais jugé utile de prendre un arrêté allant plus loin que ce qui avait été admis.

Les heurts n'ont jamais, heureusement, pris l'ampleur de ceux qui se sont déroulés précédemment, et ils ont eu lieu dans la phase finale des événements, le dispositif de la gendarmerie ayant, jusqu'à ce moment, pu intervenir efficacement.

En effet, l'objectif des forces de l'ordre était d'éviter les contacts physiques entre les deux groupes. Ce n'est que lorsque les deux groupes se sont trouvés face à face à Fouron-Saint-Pierre que les incidents se sont produits, le dispositif des forces de l'ordre n'ayant pu intervenir à temps du fait de défaillances dues au charroi et à un manque de coordination sur le terrain.

Pour ce qui a trait aux reproches d'attitude partisane adressés à la gendarmerie par certains témoins, une enquête est en cours.

En ce qui concerne la presse, il est établi que des journalistes n'ont pu exercer leur métier dans des conditions normales. J'en ai tiré mes conclusions et ai chargé un comité composé de représentants de la presse, de la gendarmerie et de mon cabinet de prendre des dispositions relatives aux droits et aux devoirs des journalistes et des forces de l'ordre. Une première réunion aura lieu le 19 juin prochain.

Depuis plusieurs années, le commandement de la gendarmerie a décidé de faire uniquement appel à des hommes du même régime linguistique que celui du territoire des Fourons, pour effectuer des opérations de maintien de l'ordre. La gendarmerie est une force nationale dont l'organisation et le déploiement sont fixés par des règles qui doivent tenir compte des disponibilités en moyens et de la politique globale de recrutement.

Au sujet de la décision générale, je ne puis que renvoyer l'honorable membre à la déclaration faite au Sénat le 10 juin 1981 par M. Eyskens, Premier ministre. Elle reflète la volonté du gouvernement de maintenir l'ordre dans cette région et de prévenir les incidents dans toute la mesure du possible. Je veillerai, quant à moi, à ce que tout soit mis en œuvre pour que les habitants des Fourons vivent en paix et bénéficient de la tranquillité publique comme les autres citoyens de ce pays. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

M. le Président. — La parole est à M. Lagasse.

M. Lagasse. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, la réponse que vient de nous lire le ministre de l'Intérieur, a au moins le mérite de la concision. Mais je vais m'efforcer d'être encore plus bref dans la réplique que j'ai l'occasion de faire.

Monsieur le ministre, je note tout d'abord qu'une enquête est toujours en cours. J'aime à croire qu'elle se poursuivra, qu'elle sera même activée et que ce n'est pas après les vacances que nous en connaîtrons les résultats.

En tout cas, je répète que les quatre parlementaires qui faisaient partie de la délégation d'observateurs sont prêts à déposer auprès de qui vous voudrez pour raconter ce qu'ils ont vu.

En second lieu, je note que les instructions données stipulaient, entre autres, qu'il fallait éviter que la promenade ne se transforme en manifestation.

Je sais bien que, selon certains, pour qu'il y ait manifestation il faut qu'on déploie des drapeaux et qu'on arbore des insignes. Mais je vous pose la question: lorsqu'une bande d'individus, marchant en rang serrés de 7 ou 8, ayant à leur tête et excitée par un dénommé Eriksson...

M. Jorissen. — Excitée par Happart!

M. Lagasse. — ... chef de milice privée, qui vient d'être condamné à ce titre, qui brandissent le poing, profèrent des injures, insultent la population, considérez-vous cela, oui ou non, comme une manifestation?

D'autre part, je souhaiterais savoir ce que vous, ministre de l'Intérieur, comptez faire pour que les sanctions appropriées frappent les membres de la gendarmerie qui ont eu le comportement que j'ai décrit tout à l'heure. (*Exclamations sur les bancs de la Volksunie.*)

Et, enfin, que comptez-vous faire — dans l'hypothèse où vous êtes encore ministre de l'Intérieur à l'automne prochain — pour éviter la répétition de pareils événements, pour assurer le maintien de l'ordre et pour qu'une solution pacifique soit trouvée d'ici là? Vous avez la parole! (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW. — Nouvelles exclamations sur les bancs de la Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, ik zou graag een aanvullende inlichting verkrijgen en liefst nog van u, als voorzitter van deze Senaat. Ik hoor de heer Lagasse hier bij herhaling spreken over «une délégation d'observateurs parlementaires». Ik heb daar nooit iets over gehoord.

De heer Jorissen. — De voorzitter heeft ze zeker aangeduid.

De heer Vanderpoorten. — Wie zijn dat, namens wie treden ze op en wat observeren ze?

M. Kevers. — C'est une délégation mixte avec la Volksunie.

De heer Vanderpoorten. — «Une délégation d'observateurs parlementaires», dat is een belangrijk iets, waarover duidelijkheid moet komen. Voorts had ik begrepen uit de verklaringen van de minister van Binnenlandse Zaken na de incidenten in de Voerstreek, dat hij het optreden van de Vlaamse rijkswachters afkeurde.

De heer Jorissen. — Hij heeft dat inderdaad gedaan.

De heer Vanderpoorten. — Komt er geen antwoord van de minister? Ik weet het, de minister moet tegenwoordig zijn, maar hij moet niet antwoorden. Toch zou hij wel een verklaring mogen afleggen.

De Voorzitter. — Ik ben niet ingewijd in de geheimen van de regering, noch in de geheimen van welke parlementaire delegatie ook. Ik weet hiervan niets.

De heer Vanderpoorten. — Dit antwoord bevredigt mij gedeeltelijk.

De heer De Seranno. — In feite ging het voor de FDF'ers om een buitenlandse reis!

De heer Jorissen. — De FDF-fractie dient zelf geen motie in, want ze weet dat ze ongelijk heeft.

De Voorzitter. — Tot besluit van deze interpellatie heb ik twee moties ontvangen.

De eerste, ingediend door de heren Jorissen, Vandezande en de Bruyne, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Lagasse en het antwoord van de minister van Binnenlandse Zaken,

Betreurt dat deze laatste de rijkswacht onrechtstreeks verwijten heeft toegestuurd in plaats van ze, zoals het gebruikelijk is voor de minister van Binnenlandse Zaken, onder zijn bescherming te nemen.»

De tweede, ingediend door de heren Mesotten, Wyninckx, Hubin en Flagthier, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Lagasse en het antwoord van de minister van Nationale Opvoeding en Binnenlandse Zaken,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Lagasse et la réponse du ministre de l'Education nationale et de l'Intérieur,

Passe à l'ordre du jour.»

Nous procéderons, tout à l'heure, au vote sur cet ordre du jour.

Wij stemmen straks over deze motie.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

QUESTION ORALE DE M. LE COMTE DU MONCEAU DE BERGENDAL AU MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES ET AU MINISTRE DES POSTES, TELEGRAPHES ET TELEPHONES SUR «LA SAISIE DE RADIO SIX-VALLEES A CORBAIS-MONT-SAINT-GUIBERT»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER GRAAF DU MONCEAU DE BERGENDAL AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN EN AAN DE MINISTER VAN POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE OVER «DE INBESLAGNEMING VAN RADIO SIX-VALLEES IN CORBAIS-MONT-SAINT-GUIBERT»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. le comte du Monceau de Bergendal au ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles et au ministre des Postes, Télégraphes et Téléphones.

C'est le ministre de la Justice qui répondra.

La parole est au comte du Monceau de Bergendal.

M. le comte du Monceau de Bergendal. — Monsieur le Président, messieurs les ministres, mes chers collègues, à la suite d'une question urgente posée en séance publique du Conseil de la communauté française par notre collègue M. Sondag, le 4 juin dernier, après la seconde saisie de «Radio Six-Vallées» dans le Brabant wallon, le ministre de l'Intérieur et de l'Education nationale a déclaré qu'il déplorait la saisie du matériel et que cette radio locale restait parfaitement dans le cadre des dispositions prévues par le décret sur les radios locales indépendantes, actuellement en discussion. Il ajoutait que la cause de ces perturbations avait probablement disparu.

Je vous demande donc à vous, monsieur le ministre, qui êtes responsable de cette saisie que votre propre collègue de l'Intérieur et de l'Education nationale déplore, pourquoi, dans ces conditions et malgré tout, elle a eu lieu. Que comptez-vous faire pour que ce matériel soit rendu en bon état, au complet et dans les plus brefs délais? Quelles sont les mesures ou les directives données pour éviter que de nouvelles saisies de radios locales aient lieu, qu'aurait, à nouveau, à déplorer un membre du gouvernement?

M. le Président. — La parole est à M. Philippe Moureaux, ministre.

M. Ph. Moureaux, ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, la «Radio des Six-Vallées», établie à Corbais, avait déjà fait l'objet le 9 février d'une dénonciation pour perturbations graves des bandes de fréquences réservées exclusivement à l'aéronautique.

A la suite d'une nouvelle plainte de la RTT, qui avait constaté que la «Radio des Six-Vallées» causait à nouveau des perturbations, cette fois-ci du fonctionnement du service public belge qu'est la radiotéléphonie mobile, le parquet de Nivelles a saisi le magistrat instructeur de réquisitions complémentaires tendant à décerner mandat de perquisition aux fins de saisir à nouveau le matériel de cette radio.

Les perturbations résultaient probablement de l'excès de puissance des émissions.

La nouvelle saisie a eu lieu le 3 juin 1981.

Le principe de la séparation des pouvoirs m'interdit de donner des injonctions aux autorités judiciaires chargées d'appliquer la loi en vue d'en suspendre l'exécution.

Par ailleurs, j'ai attiré l'attention des procureurs généraux concernés sur les propositions de décrets qui fixent les conditions de reconnaissance des radios libres ou locales.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDEZANDE AAN DE MINISTER VAN SOCIALE VOORZORG EN VOLKSGEZONDHEID OVER «DE AANSLUITING VAN DE GENEESHEREN IN BRABANT BIJ EEN OF ANDERE RAAD VAN DE ORDE DER GENEESHEREN»

QUESTION ORALE DE M. VANDEZANDE AU MINISTRE DE LA PREVOYANCE SOCIALE ET DE LA SANTE PUBLIQUE SUR «L'AFFILIATION DES MEDECINS DU BRABANT A L'UN OU L'AUTRE CONSEIL DE L'ORDRE DES MEDECINS»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Vandezande aan de minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid.

Het woord is aan de heer Vandezande.

De heer Vandezande. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, een Franstalige kamer van de Raad van State vernietigde op 17 oktober 1972 het artikel 5, lid 2, van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967. Artikel 5, lid 2, bepaalde: «dat er in de provincie Brabant twee provinciale raden van de Orde van de Geneesheren werden opgericht: de ene met het Nederlands als voertaal en met rechtsmacht over de geneesheren die wonen in gemeenten waarvan de bestuurstaal het Nederlands is; de andere met het Frans als voertaal en met rechtsmacht over de geneesheren die wonen in gemeenten waarvan de bestuurstaal het Frans is. De geneesheren die in de gemeenten van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad wonen, kiezen het taalregime van die raad aan wiens rechtsmacht zij wensen onderworpen te zijn».

De vernietiging werd uitgesproken omdat een koninklijk besluit het taalgebruik niet kan regelen in afwijking van de taalwetten in bestuurszaken of andere wetten. Hier *in casu* is dit de wet van 25 juli 1938 die in Brabant voorziet in een Nederlandse kamer met het Nederlands als bestuurstaal en met rechtsmacht over geneesheren die wonen in gemeenten met het Nederlands als voertaal en in een Franse kamer met het Frans als voertaal en met rechtsmacht over geneesheren die in gemeenten wonen met het Frans als bestuurstaal. De geneesheren die in administratief tweetalige gemeenten wonen, kiezen de raad waarbij ze wensen aan te sluiten.

Een administratief tweetalige gemeente is alleen een gemeente van Brussel-Hoofdstad. De geneesheren woonachtig in de randgemeenten hebben derhalve geen keuze. Zij vallen onder de rechtsmacht van de Nederlandse raad. Dit is een wet van openbare orde waarvan alleen door de wetgever mag worden afgeweken. En toch overtreedt uw departement voortdurend deze wet. Mag ik aan de geachte minister vragen om zo vlug mogelijk de wet van 25 juli 1938 toe te passen?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Dhoore.

De heer Dhoore, minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, zoals het geachte lid doet opmerken werd de tekst van artikel 5, tweede lid, van het koninklijk besluit nr. 79 betreffende de Orde der Geneesheren vernietigd door een arrest van de Raad van State, omdat de Koning niet de nodige bevoegdheid haalt uit de wet van 31 maart 1967 tot toekenning van bepaalde machten aan de Koning, om de taalregeling vervat in artikel 3, vierde lid, van de wet van 25 juli 1938 op de Orde der Geneesheren te wijzigen of op te heffen. Daaruit volgt dat die bepaling opnieuw van toepassing is. De tekst ervan werd u op deze tribune voorgelezen.

Op vraag van de minister van Volksgezondheid werd door de Raad van State, afdeling administratie, op 22 december 1972, een gemotiveerd advies verleend over de vraag volgens welke criteria de inschrijving op de tabel van de Orde der Geneesheren diende te gebeuren voor de geneesheren wonend in een gemeente van de provincie Brabant.

In het advies van de Raad van State wordt gezegd dat onder administratief tweetalige gemeenten, bedoeld bij de wet van 25 juli

1938 moet worden begrepen, behalve de negentien gemeenten van Brussel-Hoofdstad, de gemeenten Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel, Wezembeek-Oppem alsmede de gemeente Bever. Mijn departement schikt zich voor de toepassing van de wet naar dit advies van de Raad van State.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden stelt voor aanstaande week de volgende agenda voor:

Dinsdag 23 juni 1981, te 14 uur:

Ontwerp van programmawet 1981.

Interpellaties:

a) Van de heer de Wasseige tot de Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken over «het storten van radioactief afval in zee»;

b) Van de heer Lepaffe tot de minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie over «de beslissingen om de post in de grote agglomeraties later uit te dragen»;

c) Van de heer Roland Gillet tot de minister van Buitenlandse Handel over «zijn beleid inzake heropleving en de al te kleine plaats van de KMO's daarin».

Woensdag 24 juni 1981, te 14 uur:

Ontwerp van programmawet 1981 (voortzetting van de bespreking).

Te 15 uur: Geheime stemming ter aanwijzing van twee kandidaten voor een opengevallen ambt van raadsheer in het Hof van cassatie.

Donderdag 25 juni 1981, te 14 uur:

Inoverwegingneming van voorstellen van wet.

Ontwerp van programmawet 1981 (voortzetting van de bespreking en stemming).

Pro memorie: Ontwerp van wet waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1981 (over te zenden door de Kamer van volksvertegenwoordigers).

Eventueel: Mondelinge vragen.

Interpellatie van de heer Roland Gillet tot de Eerste minister over «het verspreiden van inlichtingen omtrent belastingmaatregelen voordat de bevoegde commissies van Kamer en Senaat op de hoogte zijn gebracht, en die maatregelen zelf».

Naamstemmingen zullen plaatsvinden tot aan het einde van de vergadering die zal worden verlengd.

Mesdames, messieurs, la commission du Travail parlementaire vous propose pour la semaine prochaine l'ordre des travaux que voici:

Mardi 23 juin 1981, à 14 heures:

Projet de loi-programme 1981.

Interpellations:

a) De M. de Wasseige au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques sur «le déversement en mer de déchets radioactifs»;

b) De M. Lepaffe au ministre des Postes, Télégraphes et Téléphones sur «les décisions de retarder la distribution du courrier dans les grandes agglomérations»;

c) De M. Roland Gillet au ministre du Commerce extérieur sur «sa politique de relance et le manque d'importance accordée aux PME».

Mercredi 24 juin 1981, à 14 heures:

Projet de loi-programme 1981 (suite de la discussion).

A 15 heures: Scrutin pour la présentation de deux candidats à une place vacante de conseiller à la Cour de cassation.

Jeudi 25 juin 1981, à 14 heures:

Prise en considération de propositions de loi.

Projet de loi-programme 1981 (suite de la discussion et vote).

Pour mémoire: Projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1981 (à transmettre par la Chambre des représentants).

Eventuellement: Questions orales.

Interpellation de M. Roland Gillet au Premier ministre sur «la diffusion d'informations relatives à des mesures fiscales avant que les commissions compétentes de la Chambre et du Sénat en soient avisées, et ces mesures elles-mêmes».

Des votes nominatifs interviendront jusqu'à la fin de la séance qui sera prolongée.

Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, indien ik goed heb begrepen, beginnen wij dinsdag met de algemene bespreking van de programmawet. Daarna volgen de interpellaties. Maar zal na de interpellaties de algemene bespreking van de programmawet worden voorgezet?

De Voorzitter. — Mochten de drie interpellaties binnen het uur kunnen worden afgehandeld, dan gaan wij allicht nog verder met de bespreking van het ontwerp. Indien de interpellaties duren tot 19 uur of tot 19 u. 30, dan hervatten wij de bespreking van het ontwerp niet meer.

De heer Vanderpoorten. — *Hic et nunc* is daarover een zekere twijfel, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Inderdaad. Alles hangt af van het aantal sprekers.

De heer Vanderpoorten. — Ja, mijnheer de Voorzitter. Wij zullen dan maar allemaal komen. (*Gelach.*)

De Voorzitter. — Is de Senaat het eens met dit ontwerp van agenda?

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre du jour? (*Assentiment.*)

Dan is aldus beslist.

Il en est ainsi décidé.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DE LA REGION BRUXELLOISE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1981.

Vote

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET BRUSSELS GEWEST VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1981

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote de l'ensemble du projet de loi contenant le budget de la Région bruxelloise de l'année budgétaire 1981.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het ontwerp van wet houdende de begroting van het Brussels Gewest voor het begrotingsjaar 1981.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

131 membres sont présents.

131 leden zijn aanwezig.

91 votent oui.

91 stemmen ja.

28 votent non.

28 stemmen neen.

12 s'abstiennent.

12 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui:

Hebben ja gestemd:

MM. André, Bailly, Basecq, Bataille, Belot, Bogaerts, Bruart, Buisseau, Mme Buyse, MM. Carpels, Claeys, Conrotte, Coppens, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Baere, De Bondt, De

Clercq, Deconinck, De Graeve, De Kerpel, Deleeck, Mmes De Looze-Raeymaekers, De Pauw-Deveen, MM. De Rore, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Deworme, Dewulf, Donnay, Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Egelmeyers, Férier, Flagothier, Gerits, Gijss, Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Guillaume (François), Mme Hanquet, MM. Hostekint, Houben, Hoyaux, Hubin, Kevers, Lagae, Lallemant, Lambiotte, Lavens, Leclercq, Lecoq, Lindemans, Mme Maes-Vanrobaeys, MM. Mesotten, Meunier, Nauwelaerts, Mme Nauwelaerts-Thues, MM. Noël de Burlin, Paulus, Mme Pétry, M. Piot, Mme Planckaert-Staessens, M. Poulain, Mmes Remy-Oger, Rommel-Souvagie, MM. Seeuws, Smeers, Mme Smitt, MM. Sondag, Spitaels, Storme, Tilquin, Mme Turf-De Munter, MM. Vandenabeele, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborgh, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Spitaal, Van Wambeke, Verbist, Windels, Wyninckx et Leemans.

Ont voté non:

Hebben neen gestemd:

Mme Bernaerts-Viroux, MM. Bril, Capoen, Coen, Cuvelier, Daems, de Bruyne, Decoster, De Rouck, D'Haeyer, Février, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Jorissen, Kenens, Lahaye, Maes, Mme Mayence-Goossens, MM. Nutkewitz, Peeters, Tousseint (Michel), Vandekerckhove, Van den Broeck, Vanderpoorten, Vandersmissen, Vandezande, Van Ooteghem et Waltniel.

Se sont abstenus:

Hebben zich onthouden:

MM. Bertrand, Cerf, De Seranno, Désir, de Wasseige, Gillet (Roland), Guillaume (Emile), Humblet, Mme Mathieu-Mohin, MM. Moureaux, Neuray et Payfa.

M. le Président. — Les membres qui se sont abstenus sont priés de faire connaître les motifs de leur abstention.

Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun onthouding mede te delen.

De heer De Seranno. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb mij onthouden omdat, zoals ik gisteren reeds verklaarde, de executieve van het Brussels gewest niet streng genoeg optreedt tegen de verkwestingen van sommige FDF-gemeentebesturen die nu blijkbaar reeds met een veelkleurige kiespropaganda zijn begonnen op kosten van de gemeenschap. (*Spreker ontvouwt een groot veelkleurig vouwblad.* — *Applaus op sommige banken.*)

De heer Jorissen. — Zij zijn de CVP vóór. (*Gelach.*)

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, kunnen wij inzage krijgen van het document dat de heer De Seranno daarnet heeft getoond? (*Gelach.*)

Het zou een vouwblad van de CVP zelf kunnen zijn. (*Gelach.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lagasse.

De heer Jorissen. — Mijnheer de Voorzitter, het gaat hier toch niet om een persoonlijk feit?

M. Lagasse. — Monsieur le Président, j'ai voté à la place de M. Bertrand qui est excusé, car en voyage à l'étranger. Je vous prie de bien vouloir rectifier cette erreur purement matérielle.

M. le Président. — Il vous en est donné acte, monsieur Lagasse.

M. R. Gillet. — Comme mon groupe, monsieur le Président, je me suis abstenu. Je profite de l'occasion pour dire à M. De Seranno qu'il s'est mis le doigt dans l'œil jusqu'au coude. (*Rires sur divers bancs.*)

PROJET DE LOI INSERANT DANS LA LEGISLATION DU TRAVAIL CERTAINES DISPOSITIONS RELATIVES AU TRAVAIL A TEMPS PARTIEL

Vote

ONTWERP VAN WET WAARBIJ IN DE ARBEIDSWETGEVING SOMMIGE BEPALINGEN BETREFFENDE DE DEELTIJDSE ARBEID WORDEN OPGENOMEN

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote de l'ensemble du projet de loi relatif au travail à temps partiel.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het ontwerp van wet betreffende de deeltijdse arbeid.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

129 membres sont présents.

129 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont pris part au vote:

Hebben aan de stemming deelgenomen:

MM. André, Bailly, Basecq, Bataille, Belot, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Bogaerts, Bril, Bruart, Busieau, Mme Buyse, MM. Capoen, Carpels, Cerf, Claeys, Coen, Conrotte, Coppens, Cuvelier, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Baere, De Bondt, de Bruyne, De Clercq, Deconinck, Decoster, De Graeve, De Kerpel, Deleeck, Mmes De Loore-Raeymaekers, De Pauw-Deveen, MM. De Rore, De Rouck, De Seranno, Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, de Wasseige, Deworme, Dewulf, D'Haeyer, Donnay, Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Egemeers, Férier, Février, Flagothier, Gerits, Gijs, Gillet (Roland), Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Guillaume (Emile), Guillaume (François), Mme Hanquet, M. Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Hostekint, Houben, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jorissen, Kenens, Kevers, Lagae, Lagasse, Lahaye, Lallemand, Lambiotte, Lavens, Leclercq, Lecoq, Lindemans, Mme Maes-Vanrobaeys, M. Maes, Mmes Mathieu-Mohin, Mayence-Goossens, MM. Mesotten, Meunier, Moureaux, Nauwelaerts, Mme Nauwelaerts-Thues, MM. Neuray, Nutkewitz, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paulus, Payfa, Peeters, Mme Pétry, M. Piot, Mme Planckaert-Staessens, M. Poulain, Mme Rommel-Souvagie, MM. Seeuws, Smeers, Mme Smitt, MM. Sondag, Spitaels, Storme, Tilquin, Toussaint (Michel), Mme Turf-De Munter, MM. Vandekerckhove, Vandenabeele, Van den Broeck, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborght, Vanderpoorten, Vandersmissen, Vandezande, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, Van Spitael, Verbist, Waltniel, Windels, Wyninckx et Leemans.

PROJET DE LOI RELATIF A L'AMELIORATION DU REVENU AGRICOLE PAR UNE ADAPTATION DE L'AIDE EN MATIERE FINANCIERE

PROPOSITION DE LOI ENCOURAGEANT L'INSTALLATION ET L'INVESTISSEMENT EN AGRICULTURE

Vote

ONTWERP VAN WET HOUDENDE VERBETERING VAN HET INKOMEN IN DE LANDBOUW DOOR EEN AANPASSING VAN DE FINANCIËLE TEGEMOETKOMING

VOORSTEL VAN WET TOT BEVORDERING VAN DE VESTIGING EN DE INVESTERING IN DE LANDBOUW

Stemming

M. le Président. — Je propose au Sénat de se prononcer par un seul vote sur l'ensemble de ces projet et proposition de loi.

Ik stel de Senaat voor één enkele stemming te houden over het ontwerp en over het voorstel van wet. (*Instemming.*)

Le vote commence.

— Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble des projet et proposition de loi.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over het ontwerp en het voorstel van wet in zijn geheel.

132 membres sont présents.

132 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, les projets de loi sont adoptés.

Derhalve zijn de ontwerpen van wet aangenomen.

Ils seront transmis à la Chambre des représentants.

Zij zullen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont pris part au vote:

Hebben aan de stemming deelgenomen:

MM. André, Bailly, Basecq, Bataille, Belot, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Bogaerts, Bril, Bruart, Busieau, Mme Buyse, MM. Capoen, Carpels, Cerf, Claeys, Coen, Conrotte, Coppens, Cuvelier, Daems, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Baere, De Bondt, de Bruyne, De Clercq, Deconinck, Decoster, De Graeve, De Kerpel, Deleeck, Mmes De Loore-Raeymaekers, De Pauw-Deveen, MM. De Rore, De Rouck, De Seranno, Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, de Wasseige, Deworme, Dewulf, D'Haeyer, Donnay, Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Egemeers, Férier, Février, Flagothier, Gerits, Gijs, Gillet (Roland), Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Guillaume (Emile), Guillaume (François), Mme Hanquet, M. Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Hostekint, Houben, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jorissen, Kenens, Kevers, Lagae, Lagasse, Lahaye, Lallemand, Lambiotte, Lavens, Leclercq, Lecoq, Lindemans, Mme Maes-Vanrobaeys, M. Maes, Mmes Mathieu-Mohin, Mayence-Goossens, MM. Mesotten, Meunier, Moureaux, Nauwelaerts, Mme Nauwelaerts-Thues, MM. Neuray, Noël de Burlin, Nutkewitz, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paulus, Payfa, Peeters, Mme Pétry, M. Piot, Mme Planckaert-Staessens, M. Poulain, Mmes Remy-Oger, Rommel-Souvagie, MM. Seeuws, Smeers, Mme Smitt, MM. Sondag, Spitaels, Storme, Sweert, Tilquin, Toussaint (Michel), Mme Turf-De Munter, MM. Vandekerckhove, Vandenabeele, Van den Broeck, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborght, Vanderpoorten, Vandersmissen, Vandezande, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, Van Spitael, Verbist, Waltniel, Windels, Wyninckx et Leemans.

STEMMING OVER DE MOTIE TOT BESLUIT VAN DE OP 27 MEI 1981 GEHOUDEN INTERPELLATIE VAN DE HEER VANDEKERCKHOVE TOT DE EERSTE MINISTER OVER «DE ONAANVAARDBAAR HOGE WERKLOOSHEID EN DE NOODSITUATIE IN LIMBURG ALSMEDE HET UITBLIJVEN VAN REGERINGSINITIATIEVEN TER ZAKE»

Verdaging

VOTE SUR LA MOTION, DEPOSEE EN CONCLUSION DE L'INTERPELLATION DE M. VANDEKERCKHOVE AU PREMIER MINISTRE SUR «L'AMPLEUR INADMISSIBLE PRISE PAR LE CHOMAGE ET LA DEPRESSION ECONOMIQUE DANS LE LIMBOURG ET L'ABSENCE D'INITIATIVES DU GOUVERNEMENT POUR Y REMEDIER», DEVELOPPEE LE 27 MAI 1981

Ajournement

De Voorzitter. — Dames en heren, aan de orde is de stemming over de motie ingediend door de heren Van Ooteghem c.s. tot besluit van de interpellatie van de heer Vandekerckhove.

Deze motie luidde als volgt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Vandekerckhove, bijgetreden door vertegenwoordigers van al de Vlaamse politieke fracties, en het antwoord van de minister,

Dringt bij de regering aan op dringende en overcompenserende maatregelen om die toestand te verhelpen.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Vandekerckhove, appuyée par des mandataires de tous les groupes politiques flamands, et la réponse du ministre,

Insiste auprès du gouvernement pour qu'il prenne d'urgence des mesures surcompensatoires pour remédier à la situation.»

Op deze motie hebben de heren André en Delmotte volgende amendementen ingediend:

A. Au premier alinéa, supprimer les mots « appuyée par des mandataires de tous les groupes politiques flamands ».

B. Remplacer le texte du second alinéa par ce qui suit:

« Insiste auprès du gouvernement pour qu'il prenne d'urgence toutes les mesures qu'appelle la situation économique et sociale du pays, de la province du Limbourg comme de toutes les régions frappées par la crise. »

A. In het eerste lid te doen vervallen de woorden « bijgetreden door vertegenwoordigers van al de Vlaamse politieke fracties. »

B. Het tweede lid te vervangen als volgt:

« Dringt bij de regering aan om ten spoedigste alle maatregelen te nemen die vereist zijn voor de economische en sociale toestand van het land, van alle gewesten die door de crisis worden getroffen. »

Op het laatste moment is er bij het amendement B van de heren André en Delmotte nog volgend subamendement ingediend door de heren Van Ooteghem c.s.:

B. Het tweede lid te vervangen als volgt:

« Dringt bij de regering aan om ten spoedigste alle maatregelen te nemen die vereist zijn voor de economische en sociale toestand van het land, van alle gewesten die door de crisis worden getroffen en inzonderheid voor Limburg waar dringende en overcompenserende maatregelen noodzakelijk zijn. »

B. Remplacer le texte du second alinéa par ce qui suit:

« Insiste auprès du gouvernement pour qu'il prenne d'urgence toutes les mesures qu'appelle la situation économique et sociale du pays, comme de toutes les régions frappées par la crise, et particulièrement du Limbourg où il s'impose de prendre d'urgence des mesures surcompensatoires. »

De uiteindelijke tekst van de motie luidt dan ook als volgt:

« De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Vandekerckhove, bijgetreden door vertegenwoordigers van al de Vlaamse politieke fracties over de onaantvaardbare hoge werkloosheid en de noodsituatie in Limburg, alsmede het uitblijven van regeringsinitiatieven ter zake,

Gehoord het antwoord van de minister,

Dringt bij de regering aan om ten spoedigste alle maatregelen te nemen die vereist zijn voor de economische en sociale toestand van het land, van alle gewesten die door de crisis worden getroffen en inzonderheid voor Limburg waar dringende en overcompenserende maatregelen noodzakelijk zijn. »

La motion serait donc libellée comme suit:

« Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Vandekerckhove, appuyée par des mandataires de tous les groupes politiques flamands sur l'ampleur inadmissible prise par le chômage et la dépression économique dans le Limbourg et l'absence d'initiatives du gouvernement pour y remédier,

Ayant entendu la réponse du ministre,

Insiste auprès du gouvernement pour qu'il prenne d'urgence toutes les mesures qu'appelle la situation économique et sociale du pays, comme de toutes les régions frappées par la crise, et particulièrement celle du Limbourg, où il s'impose de prendre d'urgence des mesures surcompensatoires. »

Tel est le texte sur lequel nous devons voter et au sujet duquel je crois pouvoir enregistrer l'accord de MM. André et Delmotte, ainsi que des autres auteurs de la motion motivée.

La parole est à M. André.

M. André. — Monsieur le Président, je souhaite que cette motion soit mise aux voix le plus vite possible, mais il est évidemment regrettable que nous n'ayons pas le texte sous les yeux. Certains de nos collègues, qui n'auraient pas eu l'occasion de le lire, risqueraient d'être surpris de son contenu.

Comme le sous-amendement présenté par les membres du Sénat qui avaient déposé le texte de la motion, inclut le texte que M. Delmotte et moi-même avons proposé, nous sommes prêts à retirer notre amendement.

Pour que les choses soient claires, je précise cependant que, lorsque M. Van Ooteghem et consorts parlent du Limbourg, dans notre

esprit, cela signifie que l'interpellation portait sur des problèmes limbourgeois et qu'il est donc normal que la motion en fasse état.

Nous tenons à situer dans un cadre général tous les problèmes à caractère économique et social qui se posent dans notre pays, dans toutes les régions; c'est dans cet esprit-là que nous acceptons le texte. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandekerckhove.

De heer Vandekerckhove. — Mijnheer de Voorzitter, heren ministers, geachte collega's, het is duidelijk dat, wanneer wij voor de economische problemen in Limburg uw bijzondere aandacht vragen, dit niet wil zeggen dat wij geen begrip zouden hebben voor heel wat economische problemen en moeilijkheden die ongetwijfeld bestaan in andere streken van ons land.

Wij hebben speciaal de aandacht op Limburg willen vestigen omwille van de zeer grote economische moeilijkheden en omdat Limburg in dit land de trieste eer heeft als provincie het record te boeken van de algemene werkloosheidsdruk, van de jeugdwerkloosheid, van de vrouwenwerkloosheid en de werkloosheid in het algemeen.

Om deze redenen hebben wij de regering dringende en overcompenserende maatregelen voor Limburg gevraagd. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lagasse.

M. Lagasse. — Monsieur le Président, nous sommes assez surpris par la procédure. Nous entendons parler d'un amendement et de sous-amendements dont nous n'avons pas le texte, or la question est importante.

Ce qui aggrave la situation, nous entendons des explications, pour le moins subtiles, du chef de groupe PSC. Ne croyez-vous pas qu'il serait préférable de laisser à chacun le temps de recevoir les textes, d'y réfléchir, et de reporter le vote à la semaine prochaine?

M. Busieau. — Oui.

M. le Président. — Le texte a été distribué la semaine dernière. Le règlement ne prévoit d'ailleurs pas expressément qu'il doive être imprimé.

En dernière minute, a été introduit un sous-amendement dont je viens de vous donner lecture. Il s'agit d'ajouter une phrase qui ne figurait pas dans l'amendement de M. André.

La parole est à M. Busieau.

M. Busieau. — Monsieur le Président, nous sommes saisis d'un amendement de M. Delmotte et de M. André et d'un sous-amendement.

Avant de nous prononcer, nous souhaiterions voir les textes de plus près. Aussi, mon groupe marque-t-il son accord pour que ce vote soit reporté à la semaine prochaine.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, is het niet beter nu te stemmen? Wij hebben de tekst die u hebt voorgelezen nog goed in ons geheugen. De interpellatie heeft plaatsgehad. Wij hebben die met aandacht beluisterd en er is een eensgezinde motie ingediend.

M. le Président. — Certains membres ayant demandé l'ajournement du vote, il est de tradition d'accéder à leur demande. (*Assentiment.*)

Il en sera donc ainsi.

INTERPELLATION DE M. LAGASSE A M. BUSQUIN, MINISTRE DE L'INTERIEUR ET MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE, SUR « LES FAITS GRAVES QUI SE SONT PRODUITS A FOURON LE 31 MAI ET LE COMPORTEMENT D'UN BATAILLON DE LA GENDARMERIE, DONT ONT ETE VICTIMES LA POPULATION FRANCOPHONE, DES JOURNALISTES ET DES PARLEMENTAIRES DANS L'EXERCICE DE LEURS FONCTIONS »

Vote sur l'ordre du jour pur et simple

INTERPELLATIE VAN DE HEER LAGASSE TOT DE HEER BUSQUIN, MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN MINISTER VAN NATIONALE OPVOEDING, OVER «DE ERNSTIGE FEITEN DIE ZICH OP 31 MEI IN VOEREN HEBBEN VOORGEDAAN EN HET GEDRAG VAN EEN RIJKSWACHTBATALJON, WAARVAN DE FRANSTALIGE BEVOLKING, JOERNALISTEN EN PARLEMENTSLEDEN IN DE UITOEFENING VAN HUN FUNCTIE HET SLACHTOFFER ZIJN GEWEEST»

Stemming over de eenvoudige motie

M. le Président. — Nous allons procéder au vote sur l'ordre du jour pur et simple, déposé par MM. Mesotten, Wyninckx, Hubin et Flagothier en conclusion de l'interpellation de M. Lagasse au ministre de l'Intérieur.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

129 anembres sont présents.

129 leden zijn aanwezig.

92 votent oui.

92 stemmen ja.

36 votent non.

36 stemmen neen.

1 s'abstient.

1 onthoudt zich.

En conséquence, l'ordre du jour pur et simple est adopté.

Derhalve is de eenvoudige motie aangenomen.

Ont pris part au vote:

Hebben aan de stemming deelgenomen:

Ont voté oui:

Hebben ja gestemd:

MM. André, Bailly, Basecq, Bataille, Belot, Bogaerts, Bruart, Busieau, Mme Buyse, MM. Carpels, Claeys, Conrotte, Coppens, Cugnon, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Baere, De Bondt, De Clercq, Deconinck, De Graeve, De Kerpel, Deleeck, Mmes De Loore-Raeymaekers, De Pauw-Deveene, MM. De Seranno, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Deworme, Dewulf, Donnay, Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Egelmeers, Féris, Flagothier, Gerits, Gijs, Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Guillaume (François), Mme Hanquet, MM. Houben, Hubin, Lagae, Lahaye, Lallemand, Lambiotte, Lavens, Leclercq, Lecoq, Lindemans, Mme Maes-Vanrobaeys, MM. Mesotten, Meunier, Nauwelaerts, Mme Nauwelaerts-Thues, M. Noël de Burlin, Mme Panneels-Van Baelen, M. Paulus, Mme Pétry, M. Piot, Mme Planckaert-Staessens, M. Poulain, Mmes Remy-Oger, Rommel-Souvagie, MM. Seeuws, Smeers, Mme Smitt, MM. Sondag, Spitaels, Storme, Sweet, Tilquin, Mme Turf-De Munter, MM. Vandenaabeele, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborcht, Vangeel, Vangronsveld, Vanha-verbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Spitael, Van Wambeke, Verbist, Windels, Wyninckx en Leemans.

Ont voté non.

Hebben neen gestemd:

MM. Bertrand, Bril, Capoen, Cerf, Coen, Cuvelier, Daems, de Bruyne, Decoster, De Rouck, Désir, de Wasseige, D'Haeyer, Février, Guillaume (Emile), Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Humblet, Kenens, Lagasse, Maes, Mmes Mathieu-Mohin, Mayence-Goossens, MM. Moureaux, Neuray, Nutkewitz, Payfa, Peeters, Toussaint (Michel), Vandekerckhove, Van den Broeck, Vanderpoorten, Vandersmissen, Vandezande, Van Ooteghem et Waltniel.

S'est abstenu:

Heeft zich onthouden:

M. Jorissen.

De Voorzitter. — Ik verzoek de heer Jorissen de reden van zijn onthouding mede te delen.

De heer Jorissen. — Ik heb me bij vergissing onthouden; ik wilde «neen» stemmen.

De Voorzitter. — Akte wordt u daarvan gegeven.

INTERPELLATIE VAN DE HEER DE ROUCK TOT DE EERSTE MINISTER, TOT DE HEER CALEWAERT, MINISTER VAN NATIONALE OPVOEDING, EN TOT DE HEER BUSQUIN, MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN MINISTER VAN NATIONALE OPVOEDING, OVER «DE VORMING VAN SCHOLENGEMEENSCHAPPEN IN WALLONIE WAARIN BESTAANDE FRANSTALIGE TECHNISCHE AFDELINGEN WORDEN OPGENOMEN DIE IN HET VLAAMSE LAND GELEGEN ZIJN»

Stemming over de eenvoudige motie

INTERPELLATION DE M. DE ROUCK AU PREMIER MINISTRE, A M. CALEWAERT, MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE, ET A M. BUSQUIN, MINISTRE DE L'INTERIEUR ET MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE, SUR «LA CREATION EN WALLONIE DE COMMUNAUTES SCOLAIRES AUXQUELLES SONT RATTACHEES DES SECTIONS TECHNIQUES DE REGIME LINGUISTIQUE FRANÇAIS ETABLIES EN REGION FLAMANDE»

Vote sur l'ordre du jour pur et simple

De Voorzitter. — Dames en heren, tot besluit van de interpellatie van de heer De Rouck tot de Eerste minister, tot de heer Calewaert, minister van Nationale Opvoeding, en tot de heer Busquin, minister van Binnenlandse Zaken en minister van Nationale Opvoeding, werden twee moties ingediend.

De ene, de eenvoudige motie, door de heren Mesotten, De Smeyter en Flagothier luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer De Rouck en het antwoord van de heer Calewaert, minister van Nationale Opvoeding,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. De Rouck et la réponse de M. Calewaert, ministre de l'Education nationale,

Passe à l'ordre du jour.»

De andere, door de heren Vandezande en Maes, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer De Rouck en het antwoord van de heer Calewaert, minister van Nationale Opvoeding,

Eist de intrekking van de koninklijke besluiten van 16 mei 1980 en 20 oktober 1980 en ook van 2 april 1981, ten einde de taalwet van 1963 toegepast te zien.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. De Rouck et la réponse de M. Calewaert, ministre de l'Education nationale,

Exige que soient rapportés les arrêtés royaux du 16 mai 1980 et du 20 octobre 1980, et aussi celui du 2 avril 1981, afin que la loi sur l'emploi des langues de 1963 soit effectivement appliquée.»

Conformément à notre règlement, nous votons sur l'ordre du jour pur et simple qui bénéficie de la priorité.

Overeenkomstig ons reglement, stemmen wij over de eenvoudige motie die de voorrang heeft.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

129 membres sont présents.

129 leden zijn aanwezig.

92 votent oui.

92 stemmen ja.

37 votent non.

37 stemmen neen.

En conséquence, l'ordre du jour pur et simple est adopté.

Derhalve is de eenvoudige motie aangenomen.

Ont voté oui:

Hebben ja gestemd:

MM. André, Bailly, Basecq, Bataille, Bogaerts, Bruart, Busieau, Mme Buyse, MM. Carpels, Claeys, Conrotte, Coppens, Cugnon, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. De Baere, De Bondt, De

Clercq, Deconinck, De Graeve, De Kerpel, Deleecq, Mmes De Loore-Raeymaekers, De Pauw-Deveen, MM. De Rore, De Smeyster, le chevalier de Stexhe, Deworme, Dewulf, Donnay, Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Egelseers, Féfir, Flaghothier, Gerits, Gijs, Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Mme Hanquet, MM. Hostekint, Houben, Hoyaux, Hubin, Lagae, Lallemand, Lambiotte, Lavens, Leclercq, Lecoq, Lindemans, Mmes Maes-Vanrobaeys, Mathieu-Mohin, MM. Mesotten, Meunier, Nauwelaerts, Mme Nauwelaerts-Thues, M. Noël de Burlin, Mme Panneels-Van Baelen, M. Paulus, Mme Pétry, M. Piot, Mme Planckaert-Staessens, M. Poullain, Mmes Remy-Oger, Rommel-Souvagie, MM. Seeuws, Smeers, Mme Smitt, MM. Sondag, Spitaels, Storme, Sweert, Tilquin, M. Turf-De Munter, MM. Vandenabeele, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborght, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Spitael, Van Wambeke, Verbist, Windels, Wyninckx et Leemans.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

Mme Bernaerts-Viroux, MM. Bertrand, Bril, Capoen, Cerf, Coen, Cuvelier, Daems, de Bruyne, Decoster, De Rouck, Désir, de Wasseige, D'Haeyer, Février, Guillaume (Emile), Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Humblet, Jorissen, Kenens, Lagasse, Lahaye, Maes, Mme Mayence-Goossens, MM. Moureaux, Neuray, Nutkewitz, Payfa, Peeters, Toussaint (Michel), Van den Broeck, Vanderpoorten, Vandersmissen, Vandezande, Van Ooteghem et Waltniel.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN
HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN VOOR HET
BEGROTINGSJAAR 1981

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BE-
GROTING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE
ZAKEN VAN HET BEGROTINGSJAAR 1980

Algemene beraadslaging

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE VAN DE HEER DE WASSEI-
GE TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN
ECONOMISCHE ZAKEN OVER «DE GOEDKEURING VAN
HET PLAN VOOR DE UITRUSTING VAN DE ELEKTRISCHE
CENTRALES»

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE
DES AFFAIRES ECONOMIQUES DE L'ANNEE BUDGETAIRE
1981

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DES
AFFAIRES ECONOMIQUES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1981

Discussion générale

INTERPELLATION JOINTE DE M. DE WASSEIGE AU VICE-
PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ECONO-
MIQUES SUR «L'APPROBATION DU PLAN D'EQUIPEMENT
DES CENTRALES ELECTRIQUES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van Economische Zaken met de daaraan toegevoegde interpellatie van de heer de Wasseige.

Nous abordons l'examen des projets de loi concernant le budget des Affaires économiques auquel a été jointe l'interpellation de M. de Wasseige.

Dè algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de heer Nutkewitz.

De heer Nutkewitz. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, na deze ietwat woelige vergadering, wil ik even terugkeren tot de banale werkelijkheid.

Mijnheer de minister, ik wend mij tot u met een zekere schroom want ik vrees dat uw oren nog tuiten van de hamerslagen die u de laatste tijd door de staalnijverheid werden toegediend.

Ik heb met veel aandacht het verslag gelezen uitgebracht door de heer Ramaekers namens de commissie voor het bedrijfsleven van de Kamer. Het besluit van dat verslag is dat de recessie in België op een dieptepunt is beland.

Dat is een zeer bedroevende, zelfs onheilspellende vaststelling.

Men voorspelt dat de inkomstenmatiging negatief zal inwerken op de gezinsbestedingen en op de consumptie. Men stelt vast dat investeringen uitblijven en dat de werkloosheid stijgt. In mei werden inderdaad 319 faillissementen uitgesproken tegen 300 in mei verleden jaar. In totaal werden vorig jaar 3500 faillissementen uitgesproken; dit jaar gaan we over de 4000!

De hoofdschuldige is de oliecrisis: door de aanhoudende olieprijsstijgingen is het kostenpeil zodanig gestegen dat het indexeringsmechanisme de prijzen geweldig in de hoogte heeft gejaagd. Vele ondernemingen wisten die excessieve loonontwikkeling op te vangen door verhoging van prijzen van hun producten; vele andere zijn daar niet in geslaagd en moesten afhaken.

Om de nodige kapitalen aan te trekken of te behouden verhoogde men de rentevoet tot een ongekend peil, maar dit werkte remmend op de economische activiteit.

De hele industriële wereld zit om zo te zeggen in hetzelfde schuitje, maar met dit verschil dat, indien het bij onze burens en concurrenten niet goed gaat, wij er nog veel slechter aan toe zijn! Onze dagbladen wedijveren met uitvoerige booschappen over de teloorgang van onze economie, de aftakeling van sociale verworvenheden, de nakende devaluatie van onze munt. Personen die door hun positie veel gehoor vinden en wier uitspraken dikwijls bepalend zijn voor het gedragspatroon van de burgers, dragen met waardige ernst bij tot de onzekerheid van het bedrijfsleven, *urbi et orbi* verkondigend dat de frank niet langer dan één jaar op zijn huidige koers zal kunnen worden gehandhaafd, ondanks een steuntje van eventjes 130 miljard aan het bedrijfsleven.

Onze handelsbalans sluit met een tekort van circa 220 miljard. Onze betalingsbalans eveneens. Het brutobegrotingstekort verhoogt met 100 miljard in vergelijking met vorig jaar en benadert de 460 miljard. De inflatie stijgt; het aantal werklozen groeit.

In de periode 1967-1973 bedroeg de reële toename van het bruto nationaal produkt gemiddeld 5,2 pct. per jaar; in de periode 1974-1979 is ze teruggelopen op amper 2,4 pct. Voor 1980 wordt ze 1,4 pct. bedragen maar in werkelijkheid bedroeg ze slechts 0,7 pct. We mogen blij zijn indien in 1981 een nultoevoer kan behouden worden.

De werkgelegenheid verminderde sterk in de industriële sector: het aantal loontrekkenden is met 15,7 pct. teruggelopen: namelijk met 300 000 man. De dienstensector heeft slechts zeer gedeeltelijk het arbeidsplaatsenverlies kunnen opvangen: ongeveer 160 000. Nationale sectoren staan op instorten. De Waalse staalsector, het heetste hangijzer, smelt weg; de textielsector moet voortdurend geholpen worden; de scheepsbouw verzinkt; de bouw nijverheid staat op instorten!

Onze ganse sociale zekerheid wordt ondermijnd. Ouderen worden opzij gesteld; vele jongeren hebben geen uitzicht meer; de werken zijn onzeker over hun toekomst; de werklozen worden vertwijfeld. Het is een verontrustend schouwspel: ons land, eens een oase van vrijheid, werkdrijf, sociale vooruitgang en welzijn, valt uiteen in vertwijfeling, in moedeloosheid, verward door het onredelijke van de vakbonden, een arrogant heen- en weergeschuifel van het patronaat, een regering die steeds te laat halve maatregelen voorstelt.

Hoe komt dit allemaal? De welvaart die sinds de wereldoorlog geweldig was toegenomen, maakt dank zij de liberale grondslagen van handel, verkeer, ontwikkeling allerhand, een reusachtige uitbreiding van de maatschappelijke voorzieningen mogelijk. Aldus ontstond de huidige verzorgingsstaat, waarin de overheid een overheersende rol gaat spelen.

De oliecrisis hebben de groei eerst doen verminderen en daarna doen ophouden, maar het stelsel van het automatisch indexeringsmechanisme draaide onverpoosd verder. De fiscale druk nam sinds 1965 jaarlijks met één procent toe en klom van 30 pct. van het bruto nationaal produkt in 1965 naar 43 pct. in 1980. De directe belastingen stegen van 9 pct. van het bruto nationaal produkt in 1965 naar 19 pct. in 1980! Het tekort van de globale overheidssector zal dit jaar 480 miljard of 13 pct. van het bruto nationaal produkt bedragen. Het tekort op de betalingsbalans zal dit jaar oplopen tot 220 miljard of 6,2 pct. van het bruto nationaal produkt.

Deze verhoogde belastingen ondermijnen de rentabiliteit der ondernemingen. Ze moeten geld lenen tegen zeer hoge interesten, kunnen de financiële druk niet dragen en gaan over kop omdat hierdoor de produktiekosten te fel stijgen en niet meer concurrerend zijn. Ofwel lenen de ondernemingen niet. Dan kunnen ze niet reinvesteren, hun produktiesysteem veroudert; ze worden voorbijgestreefd door de moderne bedrijven; hun produkten worden niet meer afgezet en ze gaan failliet.

Onze export vermindert en onze import stijgt. Wij worden te duur én door een ongebreidelde budgettaire politiek én door de fel gestegen produktiekosten. In 1980 werd in België voor 6,5 miljard geïnvesteerd door het buitenland. Dit is slechts de helft van hetgeen er gemiddeld jaarlijks werd geïnvesteerd tot vóór de periode 1979. In Vlaanderen werd precies voor de helft geïnvesteerd van de voorgaande jaren; in Wallonië was de teruggang van de buitenlandse investeringen nog groter namelijk min 73 pct.; in het Brusselse was het iets minder.

Door het gehanteerde systeem van centrale loonvorming is het loonpeil zo gestegen dat de belangstelling van buitenlandse ondernemingen om nieuwe activiteiten te starten sterk verminderd is.

De overheid kampt met ongekende tekorten. Het arbeidsverzuim of de wil om niet te werken groeit. Willen wij een economisch en maatschappelijk evenwicht behouden om de sociale verworvenheden te redden, dan is een koersverandering absoluut noodzakelijk.

Dat de groei in sterke mate afhankelijk is van de internationale bedrijvigheid is juist, maar dit is geen reden waarom België veel harder door de crisis moet worden getroffen dan onze onmiddellijke naburen. Herhaaldelijk heeft men gewag gemaakt van een vernieuwd industrieel beleid, maar tot nog toe is dit slechts toegepast op papier, dat zeer geduldig is. Het industrieel beleid van ons land is ondoorzichtig. Zoveel fondsen werden opgericht en zoveel plannen uitgewerkt dat de geplande staatshulp een chaotisch karakter vertoont: het is een werkelijk caleidoscoop.

Naast het bestaande Fonds voor Economische Expansie en het Solidariteitsfonds wordt een nieuw Fonds voor industriële vernieuwing opgericht met een tweevoudig doel: ten eerste, de nationale regering toe te laten een nieuw industrieel beleid te bevorderen; welk? Ten tweede, om gelden ter beschikking te stellen van de gewesten voor reconversiepolitiek.

We verwachten een kaderwet voor de energiebesparing waarvan de bespreking steeds wordt uitgesteld. Ondertussen betalen wij goedschiks, als brave burgers, de duurste elektriciteit die 31 pct. hoger ligt!

Ondertussen speelt de Staat voor ondernemer! Elke ondernemer moet met fierheid zijn gebouwen, zijn kunstwerken, zijn verwezenlijkingen, die mijlpalen vormen van zijn werklust en zijn bedrijvigheid, zijn vernuft, verdedigen. De weg die de overheid als ondernemer heeft gebaan is vol met financiële puinhopen, van in failliet verklaarde bedrijven.

Het aantal in failliet verklaarde bedrijven waarvoor de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid schuldaangiften indiende — te laat natuurlijk — steeg van jaar tot jaar! Aldus waren er in 1970 888 gefaalde bedrijven, in 1973 waren er 1 160, in 1975, 1 543 en in 1980 2 219 gefaalde bedrijven.

Wie herinnert zich nog een bloeiend bedrijf als de Kempen, herdoopt in de Nieuwe Kempen! Eens waren er 1 200 mensen werkzaam, nu nog geen 100.

Flandria werd in alle stilte amtsshalve failliet verklaard; er was een verlies van 240 werkplaatsen en van evenveel miljoenen.

Sybeta, Balamundi Genval, Baladex, Socol? Miljarden en duizenden werkplaatsen verloren!

Hoe zit het met de groenteconservenvijverheid? Is Marie Thumas ter ziele gegaan met 450 werknemers?

De nationale luchtvaartmaatschappij Sabena is erin geslaagd, op één jaar haar tekort te verdubbelen tot 1,600 miljard. Wij moeten vaststellen, met nijd en jalousie, dat onze noorderburen winst maken; de KLM maakte 170 miljoen winst.

Verlipak heeft een staatsdeelneming van 1,5 miljard. Hoe en door wie wordt het financieel toezicht uitgeoefend?

In de scheepsnijverheid worden grote voorschotten verleend voor de «oprichting van nieuwe bedrijven», maar het moeten vennootschappen zijn opgericht overeenkomstig de Belgische wetgeving; hoeveel buitenlanders hebben hieruit voordeel gehaald of liever geprofiteerd?

De NMBS heeft het boekjaar afgesloten met een tekort op de bedrijfsrekening van 864 miljoen door recuperaties verminderd tot 484 miljoen. Maar de Staat heeft compensaties verleend tot 45 miljard, dat is 4 pct. meer dan het voorbije jaar! En dan spreek ik niet van de erbarmelijke staat van de vaste installaties en het rollend materiaal!

Want, mijnheer de minister, u weet dat men reeds staat te trappelen om de nodige miljarden te krijgen ten einde ook dat te verhelpen.

Er is echter ook een pluspunt. België en Algerije besloten tot een multivormige coöperatie op energetisch gebied, voornamelijk kern-

energie en zonne-energie. Voor zover dit een vermindering van onze afhankelijkheid van import van olie betekent, is dit een grotere diversificatie van onze energiebronnen. U verklaarde toen dat de zekerstelling van de bevoorrading synoniem was van een rechtvaardige prijs: ik hoop van harte dat u gelijk hebt.

Wanneer men de daling van het olieverbruik in de wereld nagaat, wanneer men ziet dat het aanbod heden ten dage groter is dan vroeger, dat de prijs per vat geregeld daalt met 4, 5 en 6 dollar, sta mij dan toe enige twijfel te hebben aangaande die rechtvaardige prijs.

Dan vraag ik mij ook af of België zal kunnen deelnemen aan de ontwikkeling van kernenergie in Algerië en aan het onderzoek van uranium in het Hoggar-gebied. Wij mogen niet vergeten dat de Fransen in dit land toch een streepje voor hebben.

Is het u ook opgevallen dat de minister van Buitenlandse Zaken van de Bondsrepubliek Duitsland zich eerder ongunstig heeft uitgelaten over het gebrek aan voorliefde van Duits kapitaal voor investering in België en Nederland? Hij zei dat in België het sociale net een hangmat is geworden, zodat niemand meer happig is om zijn kapitaal in ons land te investeren. Deze uitspraak verscheen in een zeer gekend blad, *Die Welt*, van 2 juni 1981.

Is het niet onbegrijpelijk dat door een kapitaalbreng van 600 miljoen door de Vlaamse deelregering de Zweedse firma Electrolux verlost werd van een aval van 1,2 miljard. Dus voor een ruil van 600 miljoen laat men hier 1,2 miljard buiten gaan.

Deze bloemlezing van het kwistig rondstrooien van miljarden door de sinterklaas-staat en van mislukkingen van de overheid om, niettegenstaande deze inbreng, de tewerkstelling ten minste te behouden, doet niet alleen zielig aan, maar vervult elk rechtgeaard mens met granschap. In de privé-sector was zulk een bedrijfsleider reeds lang de laan uitgestuurd.

Het orgelpunt is echter het staaldossier. Ik weid hier nu niet over uit want de miljardendans overtreft elke verbeelding. Wanneer ik in de dagbladen lees dat volgens Cepas de totale kostprijs van het staalplan — indien het slaagt — minstens 381 miljard * 1 bedragen, sta ik versteld. Mislukt het plan echter, dan moet de Staat de Waalse staalbedrijven in 1986 integraal overnemen voor de bagatel van 502 miljard, of bijna de helft van heel onze Rijksbegroting.

Wanneer ik dit alles in aanmerking neem, weet ik werkelijk niet waar wij in dit land naartoe gaan.

De kwellende weerslag van dergelijke zinloze uitgaven is dat dit geld niet meer elders kan worden gebruikt. Wat gaan we dan doen voor de textielsector, voor hol glas, scheepsherstelling, steenkoolmijnen? Waar zullen wij al de miljarden halen die er in deze sectoren te kort zijn?

Daarbij dient te worden opgemerkt dat voor de vijf nationale sectoren de tewerkstelling voor 68 pct. gesitueerd is in het Vlaamse land en voor 32 pct. in het Zuiden, dat in het Vlaamse landsgedeelte tussen 1974 en 1980 het aantal arbeidsplaatsen met ongeveer 58 000 eenheden teruggelopen is en in Wallonië met ruim 41 000. Het verlies aan arbeidsplaatsen was dus in Vlaanderen aanzienlijker dan in Wallonië.

Wat ik niet begrijp, is dat men wil praten over investeringen vanwege de Staat — hoe het zit met de banken en met de privé-sector, weet ik niet — dat men plannen smeedt van reconversie, afvloeiing, herstructurering, maar dat het management dat aan het hoofd stond en nog staat van Cockerill en Hainaut-Sambre, niet eens in discussie mag worden gebracht. Moet dat zo blijven?

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de dreigende werkloosheid spoort aan tot het nemen van soms ondoorzachte maatregelen. Moet men niet eerst een werkelijk evaluatie maken van de toestand en zich afvragen voor elk bedrijf in nood hoeveel de reddingsoperatie de Staat zal kosten, of het bedrijf dan definitief is gered of er slechts een uitstel bereikt wordt? Men moet zich ook afvragen hoeveel arbeidsplaatsen met zekerheid kunnen behouden blijven, hoeveel er verloren gaan en hoeveel elke te behouden werkplaats kost. Wordt voor omscholing gezorgd? Zou men met dezelfde geldmiddelen niet meer arbeidsplaatsen kunnen creëren?

Er is mij ter ore gekomen dat van de eventueel voorziene gelden een groot deel zou worden gebruikt voor het oprichten van een reusachtig ultra-modern staalcomplex in de Duitse Democratische Republiek. Kunt u ons hierover meer inlichtingen verstrekken? Wat zou hiervan de impact zijn op de verdere levenskansen van de Vlaamse en Waalse staalnijverheid en de tewerkstelling?

Ziedaar, mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, enkele overwegingen die mij en nog vele anderen zeer bekommeren. Het zijn aangelegenheden waarin wij onze verantwoordelijkheid als mens en als verkozenen moeten opnemen.

De overheid is nog steeds te vlug bereid om in te gaan op allerlei verlangens van bepaalde pressiegroepen die het spook van de werkloosheid als dekmantel van hun kortzichtige doeleinden gebruiken.

Het aantal inactieven dreigt echter in zulk mate toe te nemen dat men eraan twijfelt of het de werkenden nog mogelijk zal zijn de uitgaven van de sociale zekerheid in de nabije toekomst te torsen.

De sociale zekerheid moet inderdaad een waarborg blijven voor een redelijk inkomen voor allen die door omstandigheden buiten hun wil om niet meer in hun eigen bestaansmogelijkheden kunnen voorzien. Maar de sociale zekerheid mag geen «hangmat» zijn. Het verschil tussen het nettoloon en de netto-uitkering van de sociale zekerheid moet groot genoeg zijn om aan te sporen tot arbeidslust, om het vertrouwen in eigen kunnen, in eigen werkkraft en in eigen vindingrijkheid op te wekken.

Een nieuwe mentaliteit zowel bij de werknemer als bij de werkgever is nodig.

Als in de onderneming de component «werknemer» de bovenhand heeft, gaan wij de weg op van het collectivisme. Dan zullen de maatschappelijke verhoudingen dergelijke spanningen ondergaan dat rigide structuren de mensen zullen beheersen en het individu volledig door staatsdienst zal worden opgeëist.

De rol van de vakbonden is hier uitermate belangrijk en zolang zij, uit economisch standpunt, de belangen van de werknemers ter harte nemen, zal de persoonlijke waardigheid en vrijheid gevrijwaard blijven.

Dit menselijk en economisch aspect heeft hier stilaan de weg moeten ruimen voor een structuur waarin de werknemer slechts een passieve rol spelen, namelijk deze van een pletrol om denkbeelden van een kleine topgroep te verwezenlijken. Deze topgroep, of topfiguren, die niet het algemeen belang voor ogen hebben, willen een machtsstrijd uit zuiver ideologische overwegingen aangaan om het bestaande economisch en maatschappelijk staatsbestel te vernietigen.

Steunend op een lijdzame achterban en naar massaal overwicht, heeft de economische bezorgdheid plaatsgemaakt voor zuiver politieke motieven. De houding van de vakbonden is onredelijk en intolerant. Het patronaat is arrogant en klampt zich vast aan verouderde begrippen: zijn vindingrijkheid en dynamisme zijn grotendeels opgedroogd.

Beiden moeten inzien dat in deze uiterst moeilijke tijden het spreekwoord «beter een half ei dan een lege dop» een grote economische waarheid inhoudt. Het economisch herstel moet absolute voorrang krijgen.

In uw beleidsoptie, mijnheer de minister, stipt u aan «de noodzaak van een specifieke op de secundaire sector (de industrie en de KMO) gericht beleid, dat selectief en flexibel op het bedrijfsleven inwerkt».

De overheid moet zich beperken tot het scheppen van mogelijkheden en algemene dienstverlening.

Ondernemingen moeten een nieuwe vorm van samenwerking huldigen waarin werknemer en werkgever elkaar aanvullen en bijdragen tot ontwikkeling van hun onderneming.

Het initiatief moet worden overgelaten aan het individu; het profijtbeginsel moet worden erkend en toegepast zowel voor werknemer als voor werkgever: rechtvaardige winstvorming voor beiden door verdeelde verantwoordelijkheid.

De vermindering van onze export is het logisch gevolg van ons gebrek aan structurele veranderingen in de wereldvraag naar productiviteit.

We zijn afwezig in het elektronisch domein, in het microprocesoren, in telematica en iets of wat meer bedrijvig in de bio-industrie. Voor het ander productiepakket zijn wij ten achter omdat wij niet voldoende hebben geïnvesteerd en omdat wij niet modern zijn uitgerust.

Wij zitten met 400 000 werklozen en met nog veel meer zwartwerkers. Dat moet hier eens worden gezegd. Ik zal een voorbeeld geven van wat er gebeurt in een nijverheid dat ik zeer goed ken, namelijk de diamantnijverheid.

Die nijverheid is zeer goed vertegenwoordigd in het Antwerpse en in de Kempen. Ik herinner in dit verband aan een uiteenzetting van collega Vandekerckhove over Limburg, in het bijzonder de streek van die provincie die aansluit op de Kempen. De diamantnijverheid is loonintensief. De sociale lasten op een minimumloon van een diamantbewerker belopen 5 000 frank. De werklozensteun bedraagt 4 000 frank. Dat is samen 9 000 frank. Om die arbeidsplaatsen in het leven te houden en om die nijverheid die reeds vijf eeuwen heeft

gebloeid niet teloor te laten gaan, kunnen de arbeiders uit die nijverheid en stempelen, en werken. Dat veroorzaakt een volledige scheeftrekking want 9 000 frank per arbeider en per week uitsparen maakt het mogelijk producten onder de prijs op de markt te brengen. Dat is valse concurrentie ten aanzien van de eerlijke handelaars.

Men zal opwerpen dat er toch controleurs zijn om de misbruiken op te sporen. De werkplaats kan echter per video worden overzien. Wanneer een controleur zich aanmeldt laat men hem even wachten en worden de aanwezigheidsregisters vlug bijgewerkt.

Wat zijn de remedies tegen dergelijke misbruiken? Ofwel zou men de arbeiders moeten verplichten om dagelijks te gaan stempelen — ik ben daar tegenstander van, want ik vind zulks onwaardig —, ofwel zou men een werkkaartsysteem moeten invoeren.

Wat dit laatste betreft, moge ik de minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie een wenk geven. De werklozensteun zou door de vakbonden best niet van hand tot hand worden uitgekeerd. Beter ware dit door overschrijving te regelen. Het Bestuur der Postchecks zou dan meteen een 6 000-tal nieuwe rekeninghouders bijkrijgen.

Mijnheer de minister, wat ik hier heb gezegd over het zwartwerk in de diamantnijverheid, geldt ook voor andere nijverheden. Mocht daartegen worden gereageerd, dan zou de crisis veel scherper worden gevoeld en zouden wij niet die relatieve rust die tot nog toe bestaat, kennen. Zolang deze toestand behouden blijft, zal ons land dieper in de put zinken en zal het spook der werkloosheid de scepter zwaaien en zullen stakingen daaraan geen oplossing brengen.

Met papieren remedies zijn wij veroordeeld. Wij wensen te leven en daarom zullen wij ook deze begroting niet aannemen. (*Applaus op de liberale banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Lagae.

De heer Lagae. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de taak van een minister van Economische Zaken is weinig benijdenswaardig vooral in een langdurige crisisperiode zoals deze. Zelfs degenen onder ons die overtuigd zijn dat een regering of een minister van Economische Zaken niet zoveel kan doen om het tij te doen keren — anders zou het volstaan een andere regering of een andere minister te nemen om de welstand te doen terugkeren — hebben nog allerlei wensen of kritieken in verband met het beleid, dat overigens verspreid ligt over verschillende begrotingen. De minister van Economische Zaken kan natuurlijk alleen zijn partituur spelen. Wij moeten toch enigszins het geheel overzien.

Mijn opmerkingen zullen niet veel afwijken van wat de heer Nutkewitz hier heeft gezegd. In de Senaat zijn wij immers meer eensgezind wanneer wij weinig talrijk zijn.

Het zij mij toegestaan, mijnheer de minister, eerst over de cijfers van uw begroting zelf te spreken.

Wat de lopende uitgaven betreft, is uw begroting nu 50 pct. hoger dan in 1975 en in kapitaaluitgaven is de stijging nog groter. Tegenover het geheel van de regeringsuitgaven zijn de lopende uitgaven gedaald van 1,9 pct. tot 1,6 pct. Maar van de 27 miljard totale uitgaven gaat 16 miljard ten minste naar de energievoorziening, namelijk bijna 60 pct. waarvan ten minste 12,5 miljard naar de steenkoolmijnen of drie vierde.

Deze verdeling schijnt voorlopig niet geheel te kloppen met de regeringsverklaring van 19 oktober 1980 en schijnt ook niet sterk toekomstgericht te zijn. Een verdeling in gelijke delen en vooral naar de research tussen steenkolen, kernenergie en alternatieve bronnen, blijkt ons meer innovierend en doeltreffend.

Ik ben overtuigd dat de minister ons meer zal mededelen over zijn voornemens ter zake.

De heer Gramme, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

In elk geval is het cijfer voor de subsidiëring aan de steenkoolmijnen op het eerste gezicht, met een daling van 16 pct., niet realistisch. Welke belangrijke wijzigingen kunnen deze afwijking rechtvaardigen? Kan de oprichting van de Maatschappij voor de Financiering van de Steenkoolmijnen dit verschil verklaren? Of de kapitaalbreng van 6 miljard bij de Kempische steenkoolmijnen?

Terloops: de indexprovisie en de sociale programmatie zou achteruitgaan met 52 pct. Welke reden bestaat hiervoor? Hetzelfde geldt voor de bijdrage van België aan het ECKO, die wordt vermin-

derd met 67 pct. Is de onderaardse vergassing van steenkool stopgezet te oordelen naar de begrotingspost?

Met andere woorden, het ware nuttig de bedragen aan de energievoorziening besteed eens degelijk naast elkaar te plaatsen, met de bedoeling van de minister daarbij, zodat wij in volle kennis van zaken kunnen oordelen. In verband met de energiebevoorrading in haar geheel moet ik zeker niet herhalen dat hier in de Senaat een diepgaand en opbouwend debat ter zake zeker wordt gewenst.

Het is goed een reeks maatregelen te treffen om onze energiebevoorrading veilig te stellen, om in grote mate energie te besparen — inspanningen zijn er, maar ze mogen niet verslappen, integendeel zij moeten nog worden opgevoerd —, en om ons onafhankelijker te maken van andere landen, niet alleen door onze inspanningen, maar ook door de inspanningen van de hele EG, waar de samenwerking nog niet optimaal is.

Het is echter vooral belangrijk de energieprijzen in ons land op het peil te houden of te brengen van die landen waarmee wij ons economisch kunnen meten. Zoals u gehoord hebt, wordt dit laatste in sommige kringen met een zekere bezorgdheid naar voren gebracht. Ik zou eveneens iets willen vernemen over onze comparatieve positie.

In het verslag is herhaaldelijk sprake over de middelen die de regering wenst aan te wenden voor het verwezenlijken van het door de regering in 1978 aangekondigd vernieuwd industrieel beleid.

In titel IV — afzonderlijke sectie — vinden wij: het Fonds voor de Economische Expansie en Regionale Reconversie, 2,5 miljard; het Nationaal Solidariteitsfonds, 5,2 miljard; het Fonds voor Industriële Vernieuwing, 4,7 miljard; het Fonds van het Nationaal Comité voor planning en controle van de staalnijverheid, 38,8 miljoen werkingskosten; het Fonds van bevoorradingszekerheid inzake petroleum, 2 miljard; het Fonds tot dekking van de werkingskosten van het Centrum voor Informatieverwerking, 270 miljoen; het Fonds tot dekking van de kosten van het Nationaal REV-programma, 1 miljard; het Fonds Prototypen, 1,1 miljard.

Het zal u niet verwonderen, mijnheer de minister, dat het voor een bedrag van 16,9 miljard de moeite loont te vragen hoe men dat tot nu toe heeft aangewend — ook voor 1981, half juni is voorbij —, hoe men dat wenst te besteden, welke de resultaten zijn. Het Parlement zou zeker graag een duidelijke balans ter zake bekomen.

Men moet echter vooral vermijden deze fondsen te beschouwen als het geneesmiddel tegen de crisis. Het mobiliseren van de spaarmiddelen nodig voor nieuwe investeringen, nieuwe en succesvolle ondernemingen, het ontlasten van de ondernemingen, hetzij om hun expansie mogelijk te maken, hetzij om ze uit de ademnood te helpen, lijken ons belangrijker dan deze, weliswaar niet-onbelangrijke, fondsen.

Een blik op de kapitalen nodig in de staalsector volstaat om een orde van grootte ter zake te zien. Indien ik verder zou uitweiden over de staalsector, zou ik echter alleen maar herhalen wat collega Nutkewitz reeds heeft uiteengezet.

Er is een commissie geweest die kennis moest nemen van de steun aan de ondernemingen in moeilijkheden. Het verwondert mij enigszins, mijnheer de minister, dat u niet meer erop aandringt dat deze commissie haar werkzaamheden hervat. Het moet voor de minister een belangrijke waarborg zijn en een grote geruststelling indien dergelijke commissie haar werk doet op de efficiënte en discrete wijze waarop zij dat vroeger heeft gedaan.

In de commissie voor Economische Zaken van de Kamer werd de prijzenpolitiek besproken, en ook nog op vele andere plaatsen. Een stipt volgen van de prijzen is van het grootste belang. De prijsbeweging in het brood heeft desbetreffend vele vragen doen rijzen en enig argwaan opgewekt, doch er zijn andere sectoren waar evenzeer of nog meer argwaan kan rijzen.

Prijzen blokkeren zonder meer is blijkbaar niet het doel van de regering, maar afstappen van een bepaalde neiging om de prijzen geregeld te verhogen omdat dit zowat een normale gang van zaken en een slechte gewoonte is, moest onzes inziens zeker gebeuren en dit is niet zonder succes verlopen. Een efficiënte controle moet verder aangehouden worden doch mag de ondernemingen niet wurgen.

Op deze tribune werd in dit verband vroeger herhaaldelijk gewezen op de noodzaak om de prijzen onder controle te houden met diverse middelen en vooral door het handhaven van het correcte spel van de concurrentie.

Men heeft ooit met een zekere overdrijving gezegd dat het bepalen van maximumprijzen het beste middel is om de prijzen hoog te houden. Het correcte spel van de concurrentie is echter de beste waarborg om tot juiste prijzen te komen. Dit geldt allereerst binnen onze eigen grenzen, maar ook tussen de partnerlanden van de Euro-markt en daarbuiten.

Mijnheer de minister, hoeveel mechanismen werden uitgebouwd door het bedrijfsleven, met of zonder medeplichtigheid van de overheid, om hele reeksen produkten buiten de eigenlijke concurrentie te houden? En alle excuses zijn goed om het nog meer te doen, onder andere het niet te miskennen feit dat België te veel invoert in evenredigheid met zijn uitvoer. Onmiddellijk wordt dit aangegrepen om de concurrentie en de substitutie te weren.

Er is een studie gepubliceerd — u kent ze ongetwijfeld — om aan te tonen dat spijs de gemeenschappelijke markt die de vrije invoer en uitvoer van goederen en diensten moet waarborgen, al te zeer dagelijks allerlei belemmeringen geschapen worden waarmee men kleine belangen dient op korte termijn, doch die niet meer waard zijn dan slechte geneesmiddelen die de gezondheid ondermijnen. Ik houd de lijst te uwer beschikking, mijnheer de minister.

Dit brengt ons tot de concurrentie en de EEG.

De recente contacten met Japan roepen vragen op en namelijk:

1. Of het wel de ideale oplossing is beurteelings één of andere handelspartner aan te spreken om zijn druk op onze markten te verminderen; waar één concurrent wegblijft, ontstaat er plaats voor een andere;

2. Of de bilaterale onderhandelingen, gesteld een 23-jarige Europese integratie, nog steeds de aangewezen formule is;

3. Of men niet dieper moet zoeken naar de oorzaken van concurrentieverlies en naar de middelen om tot een gezonde oplossing te komen.

De wederzijdse afhankelijkheid en verwevenheid van alle markten wordt niet alleen bewezen in de intercontinentale handel, doch ook in ons eigen land. Het volstaat na te gaan wie wat verkoopt aan wie om bepaalde luide klinkende kritieken te relativiseren.

Ik denk aan een vraag door één onzer collega's gesteld naar de ondernemingen en de leveranciers betrokken bij bepaalde grote infrastructuurwerken. Het ware nuttig deze vraag, maar vooral het antwoord de nodige verspreiding te geven. Dit druist wellicht in tegen bepaalde vooringenomen standpunten.

Om te eindigen, mijnheer de minister, indien ik aan net lijvige en interessante verslag dat namens de Kamercommissie werd uitgebracht iets zou verwijten, dan zou het zijn dat er vele goed becijferde en leerrijke tabellen in vervat zijn met procenten en verhoudingscijfers, maar dat deze de feiten zelf onvoldoende tot hun recht laten komen, namelijk: de omvang van de werkloosheid; het tekort op de handelsbalans; de zware intrestvoeten die in ons land een bijzondere betekenis hebben; het uitzonderlijk hoge tekort op onze begroting; de geleidelijke stijging van de prijzen van de goederen die wij noodzakelijkerwijze moeten invoeren en vooral de maatregelen die men op een «zedige» wijze noemt, de «voorbereiding» van de begroting 1982.

De economische politiek ligt gespreid over de verschillende departementen, maar uw departement moet onzes inziens de coördinatie en de impuls geven aan een efficiënte herstellpolitiek in nauwe en vertrouwvolle samenwerking met de dragers van het economisch leven.

Namens mijn fractie kan ik u alleen spoedig succes wensen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Sondag.

M. Sondag. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, mon intervention, au nom du PSC, sera brève, mais ferme.

L'évolution persistante de la récession vers la dépression doit nous inciter à prendre rapidement des mesures courageuses de redressement, au delà des actions engagées par le gouvernement de façon timide et dispersée, à notre gré.

Nous soutenons, bien sûr, les options politiques telles qu'elles ont été exposées par le ministre des Affaires économiques dans le prolongement des programmes gouvernementaux précédents. Toutefois, le PSC entend que ces programmes soient renforcés et surtout réalisés avec acharnement et accélération.

Trop de décisions souffrent de retard inadmissible et souvent fatal dans leur application: je m'en tiendrai à souligner les exemples de la sidérurgie et du textile.

Nous ressentons déjà les mêmes risques dans le secteur de la construction. Certes, ce secteur n'est pas directement de votre compétence, monsieur le ministre, mais je le cite parce qu'il devient des plus préoccupants et que le PSC a proposé des actions complémentaires à celles qui ont déjà été prises.

Qu'il me suffise de rappeler une fois de plus l'exigence du PSC de voir enfin appliquer le plan de restructuration de la sidérurgie,

notamment la réalisation urgente de la fusion Cockerill-Sambre. Les nouvelles apparaissent meilleures et elles se situent heureusement dans la ligne des positions défendues par le PSC, depuis plusieurs mois. Encore faudra-t-il rester très vigilants quant à l'application efficace des mesures décidées, sans oublier le groupe des indépendants.

A propos de la sidérurgie, le PSC reste fidèle au caractère national de ce secteur et il condamne l'initiative des députés flamands qui proposent la régionalisation des grands secteurs industriels dont celui de la sidérurgie et il fait appel à la correction de tous les collègues qui ont approuvé le pacte national de répartition des compétences telle que cette répartition a été coulée dans les lois d'août 1980.

L'escalade actuelle ressemble à de l'inconscience !

M. Vanderpoorten. — Le CVP est-il d'accord sur ce que vous dites ?

M. Sondag. — Je voudrais maintenant, monsieur le ministre, aborder un article particulier de votre budget, celui qui prévoit la subordination de l'Institut interuniversitaire des Sciences nucléaires.

Nous constatons une réduction de 74 millions de ces crédits au budget ajusté de 1980 et une diminution de 22 p.c. de ce crédit en 1981 par rapport à l'ordonnement pour 1980, menaçant ainsi le potentiel de recherche en Wallonie.

Par contre, l'ensemble des crédits dont bénéficie le Centre de l'Energie nucléaire de Mol se trouve en accroissement.

Déjà, le 6 novembre 1980, le Conseil régional wallon avait adopté, à l'unanimité, une motion demandant à l'exécutif régional wallon « d'entamer une concertation constructive entre les responsables nationaux et régionaux et susceptible d'assurer à la région wallonne une répartition équitable de l'effort de recherche nationale ».

Nous présumons que cette concertation a eu lieu. Mais nous constatons qu'elle n'a pas abouti. Aussi, mardi dernier, à Namur, notre Conseil régional a-t-il, en commission, tout au moins, adopté à l'unanimité une nouvelle motion insistant sur cette concertation « en vue d'obtenir le rééquilibrage des crédits incriminés et ce dans les plus brefs délais ».

Nous aimerions connaître, monsieur le ministre, l'état d'avancement de cette concertation et les moyens que vous prévoyez afin de rééquilibrer ces crédits et d'alimenter équitablement l'Institut interuniversitaire des Sciences nucléaires. Le domaine de la recherche en ce secteur, comme dans les autres, est capital pour nous tous, surtout dans la préoccupation de la rénovation industrielle.

Au nom du PSC, j'insiste, monsieur le ministre, sur l'intérêt particulier que présente cette question. Nous espérons recevoir une réponse rassurante. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van den Eynden.

De heer Van den Eynden. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de diepe mutaties die onze industriële structuur ondergaat tengevolge van de verscherpte internationale mededinging hebben tot gevolg dat overheid en ondernemingen ingrijpende restructuratieplannen op het getouw zetten in de gevoelige sectoren: staalnijverheid, glassector-, textielindustrie, scheepswerven en scheepsherstelling. Het is bij enkele van deze restructuraties dat ik zou willen blijven stilstaan.

Geconfronteerd enerzijds met het feit dat de Belgische reders hun schepen niet meer op concurrentiële basis konden exploiteren en anderzijds dat de twee grote zeescheepsbouwendernemingen over geen orders meer beschikten, werd eind 1978 beslist een studie te laten verrichten over de zeescheepsbouwsector en werd in 1979 beslist een « alarmplan » in te stellen ten voordele van de reders.

De studie werd door het departement van Economische Zaken toevertrouwd aan de Dienst voor Nijverheidsbevordering, die via een subcontractant, McKinsey, in mei 1979 een tweede concept van eindrapport indiende onder het hoofd « Koersbepaling van de Belgische scheepsbouw op lange termijn ». De studie van de restructuratie van de sector, de marktstudie en de analyse van de mogelijkheden tot specialisatie, diversificatie en reconversie, moesten toelaten de tewerkstellingsmogelijkheden maximaal te vrijwaren.

Tot op heden werden nog steeds geen maatregelen voortvloeiend uit deze studie getroffen. Is het in die omstandigheden dan nog te verwonderen, mijnheer de minister, dat juist in die sector sociale onlusten uitbreken ? Is de regering zich wel bewust van haar verantwoordelijkheid in een staking die reeds haar elfde week is ingegaan ? Was het dan onmogelijk rekening te houden met mijn betoog dat ik

in de Senaat hield op 16 mei 1979, ter gelegenheid van de bespreking van de toenmalige begroting van Economische Zaken ? Mag ik trouwens te dezer gelegenheid even een passage uit mijn toenmalige uiteenzetting herhalen ? Sprekend over een dringend noodzakelijk « overheidsplan ter bevordering van de Belgische maritiemgebonden industrieën » zegde ik het volgende : « De hulp die vandaag verschaft wordt door middel van goedkoop scheepskrediet voor de reder is zeker een hulpmiddel, maar houdt geen fundamentele oplossing in. Het plan zal moeten worden gebaseerd op een belangrijke interpenetratie en dialoog van de overheids- en private sector, daarbij gesteund op een aantal controle-, ondersteunings- en subsidiëeringsmaatregelen. De huidige crisis kan immers onmogelijk opgelost worden door de scheepsbouwindustrie alleen. Het is deze isolering die heeft bijgedragen tot de huidige situatie. Slechts overheidshulp en overheidscontrole zullen het mogelijk maken de huidige moeilijke jaren te overwinnen. »

Met leedwezen moet ik vaststellen dat deze prognose bewaarheid is geworden en dat ondertussen voor deze sector belangrijk tijdverlies werd geleden.

Nochtans, indien sommige persberichten op waarheid berusten, kan in deze sector het MCEC snel ingrijpen, vermits op enkele maanden tijd aan de firma Boel een boete van 19 miljoen, wegens vertraging in de bouw van de escorteschepen voor de zeemacht, kon worden teruggeschonken.

Mijnheer de minister, het is dan ook vijf voor twaalf, wil u de scheepsbouwsector in Vlaanderen niet in het niet zien verdwijnen.

De bedrijven moeten snel in het kader van een plan de financiële middelen krijgen die hen in staat moeten stellen zich te heroriënteren en te herstructureren. Indien deze maatregelen op het sociale vlak afvloeiingen en ontslagen meebrengen, moet een inspanning gedaan worden om de gevolgen daarvan, ofwel op te vangen, ofwel te milderen.

Vanzelfsprekend doen deze restructuraties een beroep op belangrijke financiële middelen die de huidige begrotingsmogelijkheden ver te buiten gaan. Inventiviteit in het collecteren van financiële middelen zal dus geboden zijn. Het moet u echter mogelijk zijn, mijnheer de minister, uw doelstellingen en principes inzake het vernieuwd industrieel beleid concreet toe te passen in de benadering van de structurele moeilijkheden waarmee de scheepsbouw kampt.

U hebt dit trouwens reeds bewezen bij de behandeling van de scheepsherstellingssector, waar de maatregelen, die weliswaar zeer traag op gang komen, beogen een gunstiger klimaat te scheppen, de concurrentiekracht aan te scherpen en de structuren van de sector te verstevigen. De controle op de toepassing en de coördinatie van de herstructureringsovereenkomst in de scheepsherstellingssector laat echter heel wat te wensen over. Mag ik er daarom nogmaals op aandringen dat, zoals ik reeds een jaar geleden vroeg, een regeringsafgevaardigde zou worden opgenomen in de directie van Mercantile-Beliard, belast met het dagelijks bestuur van de onderneming, veel meer dan de quasi symbolische afvaardiging in de raad van beheer ? Slechts door een dergelijke effectieve aanwezigheid in de directie van een onderneming kan de overheid een onafgebroken concrete controle uitoefenen op de snelle accurate toepassing van het mede door haar uitgestippelde en vooral gefinancierde beleid.

De geplande herstructureringsmaatregelen ten voordele van de staalnijverheid doen nog steeds heel wat stof opwaaien. Even voor de uiteindelijke beslissing werd door diverse kringen de aandacht gevestigd op de wel vrij eigenaardige situatie waarin een klein staalbedrijfje in Vlaanderen zich bevond, namelijk de Antwerpse Walse-rijen. Een machtige groep uit Charleroi, die de onderneming financieel controleert, had zich teruggetrokken uit de beheersorganen, zodat het bedrijf zelfs statutair onbestuurbaar was. Bovendien onttrok de moedermaatschappij, die instaat voor de commercialisering binnen de groep, een belangrijke hoeveelheid bestellingen aan deze rendabel werkende onderneming. Zo werd zij in ernstige financiële moeilijkheden gebracht en zelfs met sluiting op korte termijn bedreigd. Verontwaardigd door dergelijke praktijken, waarvan de economische noodzaak vrij onduidelijk was, werd door diverse Vlaamse personaliteiten met klem geprotesteerd. In het geheel van het staalplan kon deze reddingsoperatie voor een 250-tal werknemers nauwelijks doorwegen zodat in de concrete maatregelen niets ten voordele van de Antwerpse Walse-rijen terug te vinden is. Mag ik u, mijnheer de minister, nochtans met aandrang verzoeken uw invloed in de staalmilieus aan te wenden, om ervoor te zorgen dat dit rendabel bedrijfje opnieuw van haar moedermaatschappij of van elders de nodige bestellingen zou verkrijgen, opdat de Antwerpse Walse-rijen niet zouden zieltogen om beweegredenen die mijns inziens weinig economisch zijn ? Ik kan eraan toevoegen dat van subsidiëring van deze onderneming nooit sprake is geweest.

Na de scheepsbouw- en scheepsherstellingssector en de staalsector zou ik ook even willen stilstaan bij een al even belangrijke, zij het minder actuele, nationale sector van onze economie, namelijk de textiel- en confectie-industrie waarvoor een vijftienjarenprogramma werd ontworpen door de overheid. Dit plan werd in augustus 1980 goedgekeurd en had tot doel voor deze sector de concurrentiepositie veilig te stellen en een belangrijke bijdrage te leveren voor de rewerkstelling. Er werd duidelijk gestipuleerd dat het zwaartepunt van het plan, dat loopt tot eind 1985, gelegd werd in het begin van de vooropgezette periode om het daarna degressief te laten afnemen, zodat na het verstrijken van het vijftienjarenplan, het de bedrijven mogelijk zou zijn zelf te zorgen voor hun blijvende en gezonde ontwikkeling op voorwaarde dat de conjunctuur niet zou verslechteren. Het lijkt mij dan ook interessant na bijna één jaar het verloop van de uitvoering van het plan even te beschouwen.

Het institutioneel kader, namelijk het Belgisch Instituut voor Textiel en Confectie enerzijds en de Nationale Maatschappij voor de Herstructurering van de Confectie- en Textielnijverheid anderzijds, werd verwezenlijkt en de nodige leiding werd ondertussen aangesteld. Operationeel kan men beide instituten echter nog steeds niet beschouwen, door een totaal gebrek aan administratieve infrastructuur. Mag ik er dan ook bij de minister op aandringen dit in de kortst mogelijke termijn te verhelpen? Het gebrek aan operationaliteit van beide instituten die als basisinstrument beschreven werden in de uitvoering van het plan, heeft jammer genoeg tot gevolg gehad dat buiten sociale begeleidingsmaatregelen, nagenoeg één van de vijf jaren verloren werd. Het zou mij dan ook aangenaam zijn van de minister te vernemen hoe de regering deze verloren tijd van de aanvangsperiode van het plan denkt in te halen, ofwel of de regering overweegt nu reeds het textiel- en confectieplan met één jaar te verlengen.

Dit gebrek aan operationaliteit heeft echter niet belet dat beide instituten concrete voorstellen ter ondersteuning van diverse ondernemingen in het afgelopen jaar hebben geformuleerd, waaraan echter geen uitvoering kon worden gegeven. Ik zou dan ook graag vernemen welke bedoelingen de regering ten aanzien van deze materie heeft.

Daar waar de aangezochte studiebureaus ter ontleding van de sector de regering aanbevelen de overheidshulp hoofdzakelijk te richten naar verdedigbare en gedeeltelijk verdedigbare subsectoren, heb ik nochtans de indruk dat de hulp hoofdzakelijk gericht wordt naar ondernemingen in moeilijkheden zonder zich af te vragen of door een mogelijke overheidsondersteuning, de bepaalde produkt- en/of marktsegmenten wel verdedigbaar zijn. Vanzelfsprekend zal het overheidsbeleid er wel op gericht zijn de ernstige gevolgen op het vlak van de tewerkstelling te minimaliseren, maar ik denk dat men ofwel deze industrie sector toekomstgericht wil maken, ofwel een beleid van ondersteuning aan bedrijven in moeilijkheden moet uitwerken waaraan men dan geen extra eigen financiële inspanningen moet opleggen, waaraan ze nooit zullen kunnen voldoen.

De regering moet zich dus dringend beraden over de uitvoering van het door haar ingestelde vijftienjarenprogramma voor de textiel- en confectie-industrie. Niet alleen kan iedere verdere vertraging van uitvoering de geloofwaardigheid van de opgerichte instellingen aantasten, maar bovendien de inspanningen ter verbetering van de industriële resultaten en de tewerkstellingsmogelijkheden zeer ernstig belemmeren. Dit geldt tevens voor de andere luiken van het plan, zoals de hulp aan de uitvoer, aan de verbetering van de commercialisering, het wetenschappelijk onderzoek en de ondersteuning door technische hulp, enzovoort. Een precieze timing voor de uitvoering van al deze maatregelen moet dan ook dringend worden opgesteld, wil de regering haar doel binnen de gestelde periode kunnen verwezenlijken.

Tot slot zal u wel begrijpen, mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, dat ik nog even de automobiellindustrie bespreek, een onderwerp waarvoor ik, zoals u allen genoegzaam weet, reeds herhaaldelijk de aandacht van de Senaat heb gevraagd.

Reeds op 18 juni 1980 had ik de gelegenheid de minister er uitvoerig op te wijzen dat de ongebreidelde invoer van Japanse wagens op de Belgische en Europese automarkt zeer ernstige gevolgen had op de autoassemblagebedrijven in ons land, evenals op de toeleveringsbedrijven, die sterk afhankelijk zijn van de gang van zaken in deze sector. Dit betekende dat zowat 10 pct. van de actieve bevolking of zowat 335 000 mensen die bij de autosector betrokken zijn, hun tewerkstelling in het gedrang zagen komen. Onder al deze activiteiten zijn er die min of meer hetzelfde peil behouden, wat ook de samenstelling van de markt moge zijn. Denken we maar aan concessiehouders, merkverdelers, verkopers, verzekeringen, banken, financieringsinstellingen, taxi-ondernemingen, verkoop van benzine, gas of diesel, occasiehandel, transport van voertuigen naar verdelers, en dergelijke. Voor hen speelt het geen rol of de nieuw gekochte wagen

van Japanse oorsprong is of niet. Daarentegen geeft iedere wagen die niet in België gebouwd of geassembleerd wordt, aanleiding tot het verlies van arbeidsplaatsen, niet alleen in de productiesector zelf, maar ook in bijvoorbeeld volgende industrieën: verf en scheikundige produkten; glas, banden en batterijen; textiel en plastics; produkten van de metaalnijverheid; onderdelen en toebehoren; radio, cassettes, enzovoort.

De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op

Het deed mij dan ook groot genoegen te mogen vaststellen dat ik korte tijd na mijn beschouwingen de minister finaal kon overtuigen om samen met de Bedrijfsraad voor het Metaal, onderhandelingen te gaan voeren met Japan om de invoer van de wagens uit deze landen te beperken.

Ik ben u, mijnheer de minister, zeer dankbaar voor de vele inspanningen die u zich in deze aangelegenheid getroost en ben ervan verzekerd dat de honderdduizenden werknemers uit de autosector uw initiatieven toejuichen.

De recentste afgesloten overeenkomst tussen u en de Japanse minister van Economische Zaken met betrekking tot de beperking van de Japanse wagnuitvoer naar België betekent in de huidige omstandigheden en ondanks de vaagheid van de bepalingen, in ieder geval een stap in de goede richting. Vanzelfsprekend verwacht de ganse automobielerwereld een zo juist mogelijk becijferde precisering van de afgesloten overeenkomst om de exacte draagwijdte van het akkoord te kunnen schatten.

Ik ben echter zo vrij u ervoor te waarschuwen dat ook de Oost-europese productie van personenwagens een wezenlijk gevaar vertegenwoordigt, gezien het hier een gesubsidieerde of « gedumpte » uitvoer van volgens westerse ontwerpen gebouwde wagens betreft. Weliswaar verkochten de Oosteuropese constructeurs verleden jaar slechts 154 000 personenwagens in West-Europa, hetzij een marktaandeel van 1,5 pct., maar nieuwe modellen en een opmerkelijke capaciteit zouden dat cijfer tegen 1985 wel eens op circa 800 000 wagens kunnen brengen.

Tenslotte breng ik ook onder uw aandacht dat de rechtstreekse tewerkstelling in de Belgische autonijverheid wel eens ernstig zou kunnen gaan lijden onder de maatregelen van diverse autoconstructeurs (GM, Ford, Renault, en andere) om de productiecapaciteit van het Iberisch Schiereiland op te voeren. In het totaal zouden deze uitbreidingen tegen 1985 de wagencapaciteit van Spanje en Portugal met 600 000 eenheden per jaar kunnen doen stijgen, wat voor onze vestigingen hier een tewerkstellingsevolutie van duizenden arbeidsplaatsen in min zou kunnen teweegbrengen.

Een oplossing om de tewerkstelling in de sector op een zo hoog mogelijk peil te handhaven zou er eventueel in kunnen bestaan de Japanse autoconstructeurs aan te moedigen om in België productie- of assemblage-eenheden op te richten.

Tenslotte wens ik er tevens op te wijzen dat wat de Belgische markt betreft, eens te meer dient te worden vastgesteld, dat weer eens nieuwe maatregelen binnenkort van kracht worden die leiden tot een verzwaring van de fiscale last die de automobilist te dragen heeft, wat weer eens het verbruik zal afremmen. Ik betreur dan ook dat de sociale gesprekspartners hierover niet werden geraadpleegd vooraleer dergelijke maatregelen werden overwogen.

Mag ik tevens pleiten voor een wijziging in het beleid, opdat de financiële beperkingen en de administratieve reglementeringen op technisch vlak niet langer een rem zouden vormen op de Belgische autonijverheid?

Ondanks deze kritische opmerkingen op het beleid ten aanzien van de nationale sectoren van onze economie, zal de SP-fractie deze begroting goedkeuren, met het besef dat te allen prijze een waarachtig tewerkstellingsbeleid met economische ondersteuningsmaatregelen moet worden gevoerd. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, la discussion du budget des Affaires économiques devrait être l'occasion de débattre de l'ensemble de la politique économique du gouvernement face à la crise, et non seulement de la politique économique en général, mais surtout de la politique industrielle. Or, à cet égard, c'est le vide. Il y a plus de deux ans, un document relatif à une nouvelle politique industrielle a été établi et discuté dans cette assemblée, sans que rien de concret en soit résulté

aujourd'hui. Une nouvelle table ronde industrielle s'est réunie, sans succès, puisque les organisations patronales refusent d'y siéger encore.

Un élément d'une politique industrielle active face à la crise serait une politique énergétique adaptée aux impératifs actuels, c'est-à-dire une politique qui mettrait en œuvre tous les moyens possibles pour mieux utiliser l'énergie, pour recourir aux formes d'énergie dite alternative et pour économiser celle-ci. Or, des organismes internationaux tels que la CEE, l'OCDE et l'Agence internationale de l'énergie, constatent tous que la politique de l'Etat belge en matière d'énergie est lamentable. La Belgique est le dernier de tous les pays européens à prendre des mesures dans ce secteur.

Faut-il rappeler un rapport récent qui énumérait 24 des recommandations de la CEE en matière d'économie d'énergie? La Belgique n'en a appliqué que deux, alors que la plupart des autres pays en ont mis 16, 17, voire 18 en application. La Belgique a donc une politique industrielle inexistante, une politique énergétique qui ne tient pas compte des réalités, pourtant connues depuis sept ou huit ans et, enfin, une politique économique générale déflatoire.

Face aux difficultés financières de l'Etat et aux déficits, les seuls moyens mis en œuvre avec quelque vigueur ont été d'opérer un certain nombre de transferts au sein de la sécurité sociale et d'appuyer très fortement la compression des coûts salariaux, entraînant par le fait même une politique déflatoire qui se manifeste actuellement dans les faits. En effet, la consommation privée se ralentit; on arrive même à ce que l'on appelle pudiquement une « croissance négative ». Tout le monde comprend qu'elle commence à dégringoler sérieusement, ce qui accentue évidemment la crise.

Au lieu que l'on tente de recueillir l'appui de toutes les parties, des régions en particulier, et malgré la loi de régionalisation qui aurait pu être une occasion, en redonnant des compétences aux régions de redynamiser les possibilités d'agir, nous voyons s'opérer une certaine recentralisation. Tel est le constat que chacun peut faire et l'idée que l'étranger se fait de notre pays.

Le budget qui nous est soumis aujourd'hui est un budget de l'énergie, plus que des Affaires économiques, puisque plus de la moitié des dépenses y sont consacrées. Elles sont destinées à poursuivre la politique traditionnelle que l'on connaissait avant ce que l'on a appelé la crise de l'énergie et consistant à prolonger le financement à grand coût du nucléaire et à subsidier les charbonnages, en ne consacrant pratiquement rien à une autre politique qui serait celle de l'utilisation rationnelle de l'énergie et de recours à d'autres énergies.

Les chiffres sont éloquentes: 12,5 milliards sont prévus pour les charbonnages, 4 milliards pour le nucléaire et seulement 70 millions pour l'utilisation rationnelle de l'énergie, le recours aux énergies solaire et autres et diverses participations à des recherches internationales. Vous voyez l'écart: 70 millions d'un côté contre 16,5 milliards au total de l'autre.

Telle est la signification du budget que nous sommes appelés à voter aujourd'hui. Il nous impose — c'est la troisième fois que j'ai l'occasion de le signaler — un certain nombre de choix en matière énergétique, alors que le Parlement n'a toujours pas pris de décision sur la base du Livre blanc. On poursuit la politique traditionnelle, comme si de rien n'était. Autrement dit, on néglige les analyses déjà réalisées, comme aussi de faire des choix politiques importants.

Où cette politique traditionnelle nous mène-t-elle? Ce n'est contesté par personne: à un prix de l'électricité le plus cher de tous les pays d'Europe, ainsi qu'à un prix des produits pétroliers, hors taxes, plus élevé que dans la plupart des pays voisins.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — De quelle catégorie de produits parlez-vous?

M. de Wasseige. — Des essences ...

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Et la troisième catégorie, celle des produits destinés à l'industrie?

M. de Wasseige. — Je parle des essences et des gasoils.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Moi, je parle des autres produits.

M. de Wasseige. — Pour les mazouts lourds et extra-lourds les prix se situent au même niveau.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Excusez-moi, mais notre prix est le plus bas de tous les pays de la Communauté européenne!

M. de Wasseige. — Il faudrait consulter les entreprises. Ce n'est pas ce qu'elles disent. Or, ce sont elles qui consomment ces produits.

J'examinerai maintenant rapidement quelques postes du budget.

Parlons d'abord du charbon.

Il ne subsiste qu'un charbonnage en Wallonie, celui du Roton, et son avenir est incertain puisqu'à ce jour, aucune décision n'a encore été prise quant à savoir s'il poursuivra son activité durant une période déterminée ou s'il sera fermé. C'est évidemment la pire des situations, puisque les responsables se demandent s'ils doivent investir un minimum en vue d'effectuer certains travaux susceptibles de lui permettre de poursuivre son exploitation durant quelques années encore, ou songer, dès à présent à fermer ces installations.

C'est là un exemple de l'absence de décision constatée dans la plupart des secteurs de l'énergie.

Douze milliards et demi figurent au budget qui nous est soumis au titre de subsides ou d'interventions de l'Etat en faveur des charbonnages, ce qui représente près d'un million de francs par emploi et équivaut à la valeur des ventes. Autrement dit, on subsidie la moitié du coût de production. Ce n'est guère nouveau; cette situation existe depuis plusieurs années déjà et il en va de même pour les rendements qui ne s'améliorent guère et se dégradent même progressivement.

On peut se poser la question de savoir s'il faut poursuivre ce type de politique économique et de subsidiation massive pour six millions de tonnes de charbon et intervenir à raison de douze milliards et demi ou bien mener une politique différente.

En fait, un élément concret apparaît en filigrane des déclarations faites par le ministre en commission de la Chambre. On peut d'ailleurs regretter que ce budget ait été deux années consécutives examiné par la Chambre d'abord, de manière telle que la Commission du Sénat n'a pas eu l'occasion de l'étudier.

Pour justifier pareille dépense, en définitive, uniquement destinée aux charbonnages campinois, on allègue la création de cokeries. On veut fermer celles qui sont installées en Wallonie et en construire de nouvelles à proximité des charbonnages campinois. Telle est la politique actuellement menée par le gouvernement!

Il est également envisagé de développer le secteur de la carbochimie dont on ne cesse de vanter les mérites. Or, la carbochimie existe et fonctionne déjà en Wallonie.

On peut déduire de ce budget national qu'une guerre est, en quelque sorte, déclarée à un certain nombre d'entreprises wallonnes. Telle est la réalité.

Ce budget présente, par ailleurs, une particularité assez curieuse.

Si l'on se réfère aux interventions prévues aux budgets de 1979, de 1980 et de 1981, en faveur des charbonnages campinois, on constate qu'en 1979, un poste de trois milliards cent millions avait été prévu pour participation au capital de la société KS et, en 1980, un subside de cinq milliards. Or, ce n'est qu'en mars 1981 que cette participation s'est concrétisée.

Il a donc fallu que ces montants, pourtant inscrits au titre II, de prises de participation, de dépenses en capital, soient versés à la société KS de manière à lui permettre de boucler son propre budget. Ce qui était prévu comme interventions en capital a donc dû se transformer en subsides. Or, ni le feuillet d'ajustement 1979 — et je l'avais déjà fait remarquer l'an dernier, sans recevoir toutefois de réponse du ministre — ni le feuillet d'ajustement 1980 qui nous est soumis ne prévoient cette modification.

Dans la justification du présent budget, nous voyons — et c'est très curieux d'ailleurs — qu'au titre I, en 1979, les ordonnancements ont été de 9,7 milliards environ et les engagements de quelque 8 milliards. Les ordonnancements ont donc été plus élevés que les engagements. On peut d'ailleurs se demander pourquoi il y a eu des ordonnancements et des engagements, alors qu'il s'agit de crédits non dissociés.

D'où viennent ces montants? On ne les retrouve pas au titre I en 1979; il y avait alors 7,980 milliards, mais on a ordonné plus en 1979 que ce qui n'existait, et cela sans aucune loi, sans décision gouvernementale. Il n'y avait d'ailleurs pas de base légale pour ce faire.

Les trois milliards n'ont pas reçu leur véritable destination; ils ont été utilisés à d'autres fins. Les cinq milliards de crédits prévus en 1980 comme participation au capital vont être réduits légèrement, selon la proposition du gouvernement. On peut se demander toute-

fois à quoi ces montants vont être utilisés, puisque aussi bien le capital réel des charbonnages campinois est maintenant de l'ordre de 5,5 milliards. L'excédent doit nécessairement se retrouver en subsides, puisque tout a été calculé en fonction des besoins des charbonnages campinois.

A la lecture des articles du projet et surtout de tous les chiffres mentionnés, nous sommes mal à l'aise parce que nous constatons, finalement, que ce qui est voté n'est pas respecté.

En ce qui concerne les interventions en matière de recherche appliquée, principalement dans le secteur nucléaire, le déséquilibre est flagrant. Examinant l'ensemble des postes de la recherche appliquée, nous constatons que 64 p.c. sont attribués au nucléaire énergétique, 30 p.c. au nucléaire non énergétique, 5 p.c. au charbon — il s'agit essentiellement de l'Institut national des industries extractives et de la gazéification souterraine — et 1 p.c. au solaire, à l'utilisation rationnelle de l'énergie et à quelques divers.

Manifestement, les orientations prises en matière énergétique favorisent massivement l'industrie lourde du nucléaire puisque 94 p.c. de tous les crédits inscrits à ce budget au titre de la recherche scientifique appliquée vont au nucléaire.

Déséquilibre dans les choix donc, mais déséquilibre régional aussi. Si on fait les comptes en termes de région — et qui ne les ferait pas? —, on s'aperçoit que la Flandre reçoit 74 p.c. de ces crédits de recherche appliquée, la Wallonie *grosso modo* 20 p.c., Bruxelles 3 p.c., le solde, de l'ordre de 4 p.c., allant à des recherches internationales.

Voilà une réalité qui ne doit pas échapper aux Wallons qui sont très soucieux de leur reconversion et, par conséquent, du moyen de la réaliser que peut être la recherche appliquée. Le Conseil économique régional wallon s'est déjà prononcé de manière unanime dans plusieurs avis, demandant instamment un rééquilibrage en la matière. Or, toujours pas de rééquilibrage et vous constaterez que les chiffres sont éclairants à ce sujet. Ce n'est pas une manière de maîtriser les problèmes et de rétablir, pour la Wallonie comme pour l'ensemble du pays, une dynamique industrielle valable.

Je ne parlerai pas de l'Institut interuniversitaire des Sciences nucléaires qui a été évoqué tout à l'heure par notre collègue M. Sondag. Un autre membre de mon groupe interviendra de manière très spécifique sur ce sujet.

Que signifie la recherche nucléaire qui nous est proposée? Elle se traduit surtout par un choix nucléaire. J'ai fait des décomptes approximatifs qui n'ont pas été démentis par les faits, en me basant sur des chiffres antérieurs; il en résulte que l'ensemble des crédits pour les recherches nucléaires à des fins énergétiques — j'exclus des fins médicales et la recherche fondamentale — s'élève *grosso modo* à 2,6 milliards. Sur ce montant, 1,8 milliard est consacré au surrégénérateur, au retraitement des combustibles et aux satellites de ce type de filière. Cela signifie que la plus grande part des dépenses prévues au budget vise la préparation de la filière future. Cette situation existe depuis plusieurs années. Dans le livre blanc y consacré, le ministre lui-même écrit que, pour le moment, en ce qui concerne la Belgique, la nécessité du recours au surrégénérateur ne s'impose pas. Actuellement, alors que nous avons besoin de nos ressources pour les affecter à certaines recherches qui pourraient déboucher sur des activités industrielles de reconversion immédiate en Wallonie et en Flandre, on les consacre à des recherches que l'on déclare d'avance sans objet, puisque nous n'aurons pas besoin de recourir au surrégénérateur. Dans mon interpellation relative au plan d'équipement des centrales électriques, je reviendrai sur la question.

Nous faisons un choix peut-être implicite, sans nous en rendre compte; en votant ce budget, comme les précédents, nous allons faire un choix en faveur du nucléaire puisque nos dépenses vont nous mettre, dans quelques années, dans l'impossibilité d'opérer d'autres choix, étant donné que nous n'aurons pas engagé à temps d'autres politiques. Les chiffres sont clairs et je n'y reviens pas. Or, le problème de l'énergie nucléaire pose un certain nombre de questions qui restent sans réponses, précises en tout cas. A l'occasion de la discussion de ce budget, je voudrais rappeler un point important, toujours en suspens, celui des accidents nucléaires.

Vous le savez, cette question a été réglée par deux conventions: celle de Paris et celle de Bruxelles, qui ont été ratifiées par l'Etat belge en 1966. Elles prévoient un changement profond dans la conception même des assurances et de la réparation des dégâts. Notre droit contient le principe suivant: l'auteur d'un dommage s'engage à le réparer et ce, sans limites. Celui qui s'estime lésé doit évidemment faire la preuve du dommage. En l'occurrence, le dommage doit résulter d'un accident nucléaire. Or, en matière nucléaire, il ne faut plus fournir la preuve de la faute. Par contre, l'interven-

tion est limitée initialement à 500 millions pour tout sinistre pouvant survenir. Un arrêté royal a, voici quelques mois, majoré ce montant. Au delà de cette somme, aucune société d'électricité, puisqu'il s'agit d'une telle société en l'occurrence, n'est tenue au remboursement des dommages. Or, on s'en rend compte, un accident, même s'il n'est pas extrême, peut très vite causer un dommage important. Supposons, par exemple, qu'il faille, pour raison de sécurité, évacuer la population de Huy ou une partie de la population de la région anversoise pendant 48 heures, ce qui est très possible. Imaginez le manque à gagner, en termes de revenus, dans pareille situation! Vous dépassez très largement le montant pour lequel les sociétés sont tenues d'intervenir par le biais des compagnies d'assurances.

Le deuxième échelon d'intervention devait, selon la Convention de Paris et la Convention de Bruxelles, être l'Etat; le troisième est l'ensemble des Etats signataires. Aucune loi en Belgique n'a rendu ces deux échelons obligatoires. On se trouve devant un vide d'autant plus grave que l'on va instaurer de nouvelles unités nucléaires de grosse puissance, aussi bien à Doel qu'à Tihange, à la fin de cette année, et des unités supplémentaires dans deux ans.

Les déchets constituent un autre problème; je n'en parlerai pas très longuement. On sait que des déchets de faible radioactivité sont produits non seulement par les centrales belges, mais aussi par les centres de recherche, quels qu'ils soient, et les hôpitaux et qu'ils sont rejetés à la mer. En ce moment, un bateau est sur le point d'être chargé à Zeebrugge pour une telle opération. La Belgique, avec la Suisse, est l'un des rares pays qui procèdent encore à l'immersion des déchets radioactifs en mer. Tous les autres pays y ont renoncé en raison des risques qu'une telle opération présente pour l'écologie.

Je me permets de vous poser une seule question, monsieur le ministre: qui prend la responsabilité finale du rejet en mer? Est-ce le ministre des Affaires économiques, le ministre de la Santé publique, un autre organisme tel le Centre d'Etudes nucléaires, ou encore un organisme international?

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Monsieur de Wasseige, je vous en prie, au nom de l'efficacité que vous plaidez si souvent, ne répétez pas ici l'interpellation que vous avez adressée au ministre Dhoore qui, j'en suis convaincu, vous répondra.

M. de Wasseige. — Je pose simplement la question, monsieur le ministre.

Dans le secteur nucléaire, la Belgique participe à la réalisation du réacteur pilote, surrégénérateur de Kalkar. Dans les chiffres que j'ai cités tout à l'heure, figurent les montants affectés à cette recherche. Or, dans le budget 1981, une nouvelle dépense de 400 millions est prévue pour ce projet de surrégénérateur qui nous a déjà coûté 4 milliards environ jusqu'à présent.

De l'avis même des techniciens, cette réalisation a souffert tellement de retard et la mise en service en est si lointaine qu'on s'interroge sur sa valeur au niveau de la recherche, soit son objectif principal. Certains, en Allemagne, veulent d'ailleurs abandonner ce projet. Les Hollandais, si mes informations sont exactes, s'en sont désolidarisés, en retirant leur soutien financier.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — C'est le contraire. Les Hollandais ont décidé de relever leur contribution.

M. de Wasseige. — Je vous remercie de l'information, monsieur le ministre; la mienne pouvait être erronée et je vous serais reconnaissant de me communiquer des chiffres.

Je crois savoir aussi qu'il s'agit de nouveaux engagements, en dehors du contrat initial. La Belgique s'était engagée pour un certain montant et a respecté cet accord. Malgré les augmentations successives des coûts, la Belgique continue à s'intéresser à ce projet, que de nombreux techniciens et scientifiques démentent actuellement, bien qu'ils soient habituellement favorables au développement et à la recherche nucléaires.

En ce qui concerne la sidérurgie, et la sidérurgie wallonne en particulier, le plan de 1979 n'a pas reçu toute son application. Le programme d'investissement n'a pas été exécuté à ce jour, sauf en ce qui concerne Valfil et Tubes-Meuse, qui sont deux filiales. Beaucoup d'investissements envisagés selon le plan de 1978 sont restés sans suite.

Par ailleurs, le volet du plan prévoyant une réduction du personnel a été largement dépassé, puisque la sidérurgie wallonne a enregistré une perte de 18 000 emplois de 1974 à fin 1980. Les inter-

ventions publiques de l'Etat, en tenant compte des capacités de production, ont été plus importantes pour les entreprises flamandes que pour les entreprises wallonnes, l'écart étant de 2,5 p.c. environ.

Je sais que le ministre n'est jamais très heureux quand je rappelle cette réalité à laquelle pourtant tous les Wallons sont maintenant sensibles. Récemment, en effet, le Conseil économique régional wallon a émis à cet égard, un avis unanime.

Je ne reviens pas sur le passé, encore qu'il conviendrait, avant de dresser un nouveau plan, de rétablir une certaine justice. Mais je voudrais parler du plan actuel.

Certes, la fusion envisagée et annoncée, qui devrait se réaliser dans quelques jours entre les sociétés de Charleroi et Cockerill à Liège, va dans le bon sens, à savoir de recréer enfin une entreprise wallonne de taille acceptable à la fois sur le plan technique, commercial et de gestion, permettant ainsi l'exploitation rationnelle de l'ensemble des outils qu'elle comporte.

Malheureusement, le plan tel qu'il nous est soumis, est plein d'aléas et d'embûches qui, je le crains, pourraient finalement provoquer son échec. Pourquoi? Tout d'abord, parce que le plan d'investissement ne présente pas plus de garanties de réalisation que celui de 1978. En effet, on reprend actuellement le même plan, à peine modifié et complété, avec les mêmes conditions de financement dépendant à la fois des actionnaires privés et des actionnaires publics. On sait pourtant qu'il s'agit là de la pierre d'achoppement du plan précédent puisque les actionnaires privés n'ont pas voulu intervenir et que l'Etat a été incapable de les y contraindre.

On se trouve, à l'heure actuelle, devant une situation de blocage du même type et, par conséquent, devant un point d'interrogation aussi grave qu'auparavant. L'expérience antérieure devrait nous inquiéter quant à la réalisation de ce programme d'investissement.

Deuxième élément: on crée un holding national. Cela revient à placer la sidérurgie wallonne sous une tutelle de l'Etat encore plus forte qu'auparavant, ce dont elle n'a pas à se féliciter quand on voit ce qu'il en est advenu depuis trois ans.

Le fait d'avoir un holding national qui, je vous l'accorde, est paritaire, renforce les structures de l'Etat central, alors qu'il serait bénéfique pour la sidérurgie wallonne de donner les pouvoirs à sa région.

M. Van Ooteghem. — Egalement les finances alors?

M. de Wasseige. — Je vais y venir tout de suite, monsieur Van Ooteghem. La restructuration financière est insuffisante parce que les capitaux privés n'y ont pas une part assez importante et l'Etat, hélas! espère, bien qu'on n'ait aucune garantie à cet égard, que 6 milliards pourront être consolidés, ce qui est évidemment trop peu. La gestion, par ailleurs, alors que l'Etat va intervenir pour 80 p.c. dans le capital, continuera à être assumée par le secteur privé.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Qu'en savez-vous?

M. de Wasseige. — C'est ce qui est dit dans les accords. Il y aura des contrats de gestion avec les actionnaires privés stables, ce qui signifie bien que la gestion restera aux mains des gestionnaires privés.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Non! C'est une interprétation à la chinoise!

M. de Wasseige. — Monsieur le ministre, c'est bien pour cela que je pose cette question; vous nous direz quelle autre «chinoiserie» vous présentez au niveau de la gestion et comment celle-ci s'organisera. Je ne demande qu'à être informé.

Et la commercialisation? Restera-t-elle privée, ou fera-t-elle partie de cet ensemble dans lequel les pouvoirs publics qui ont 80 p.c. du capital devraient, à mon avis, exercer l'influence la plus importante.

Tout récemment, lors des négociations sur la sidérurgie, des avantages comparables ont été accordés à un certain nombre d'autres sociétés, notamment Sadaci et les laminiers d'Anvers. J'aimerais entendre confirmer que les laminiers Saint-Eloi seront pris en compte de la même manière. Cette entreprise mérite d'être aidée et, du reste, elle fait partie du secteur de la sidérurgie.

Enfin, j'en arrive au financement privé au travers de Belfin. Assez curieusement, cela s'appelle un financement privé, mais il s'agit d'une société mixte dans laquelle la SNI est intéressée à 50 p.c. Cette société Belfin va emprunter trente milliards qui bénéficieront de la garantie de l'Etat. Il s'agit donc de capitaux privés, amenés

par une société mixte, 50/50, capitaux qui, bien entendu, seront prélevés sur le marché international, mais avec la garantie de l'Etat. Alors, dans quelle mesure s'agit-il encore de capitaux privés? On peut très sérieusement se poser la question.

J'en viens au secteur industriel. Faut-il ou non régionaliser la sidérurgie, y compris son financement? Il est clair que si nous voulons mener une politique industrielle valable, en Wallonie comme en Flandre, chaque région doit être maîtresse de l'ensemble de ses décisions. Par conséquent, il faudrait régionaliser, non pas uniquement la sidérurgie, mais l'ensemble des cinq secteurs qui, aux termes de la loi de régionalisation, sont encore de la compétence nationale. Et même, il ne suffirait pas de régionaliser ces secteurs industriels et de faire dépendre entièrement des régions la politique sectorielle, si l'on veut mener une politique déterminée au niveau de chaque région. C'est insuffisant, même si l'on prévoit une coordination entre les régions, comme elle existe avec d'autres pays d'Europe, voire du monde, dans un certain nombre de domaines. Il faut, en outre, régionaliser la recherche appliquée, l'énergie et les crédits publics. Tout cela forme un ensemble. En procédant ainsi, on permettrait tant à la région wallonne qu'à la région flamande de mener une véritable politique autonome.

M. Van Ooteghem. — D'accord!

M. de Wasseige. — Les régions mèneraient ainsi leur politique propre, sans nécessairement se faire la guerre pour autant. En effet, une fois qu'on est maître à part entière de sa politique, on a toujours intérêt à chercher des alliés afin de réaliser cette politique.

A ce sujet, j'aimerais poser une question précise au ministre et j'en terminerai par là. Ma question concerne l'Irsia, qui représente un budget de plus d'un milliard, et le Fonds des prototypes, dont le budget se monte à 800 millions.

Ce sont là deux postes importants dans le cadre d'une politique industrielle valable dans les régions. Qu'en est-il actuellement au sujet de la régionalisation de l'Irsia et du Fonds des prototypes? Je ne parle pas seulement du partage des crédits, mais aussi des pouvoirs de décision.

Au cours des dernières années, une part non négligeable du Fonds des prototypes — 200 millions sur quelque 800 millions — concernait des recherches ou des aides camouflées au secteur nucléaire. Je voudrais connaître la part prévue pour l'énergie nucléaire dans ces 800 millions du budget de 1981. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

De heer Van Ooteghem. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, gisteren is er tijdens de bijeenkomst van het Nationaal Comité voor Planning en Controle van de Staalindustrie een ernstig incident gebeurd. Mijn versie is niet helemaal dezelfde als die van de nieuwsmidia.

De vertegenwoordigers van de Landelijke Bediendencentrale en van de Christelijke Centrale van Metaalbewerkers hebben geprotesteerd tegen het feit dat zij slechts in kennis werden gesteld van een summier mededeling over de regeringsbeslissing in verband met de fusie Cockerill-Hainaut-Sambre. De heren De Clercq en Walraet hebben geen enkel document ontvangen en geen concrete cijfers over de kosten van de geplande fusie gekregen. Volgens de beide vakbondsafgevaardigden heeft uw kabinetschef, de heer Pauwels, zich ertegen verzet dat in het NCPC zou worden gestemd over de fusieplannen van de regering. De vertegenwoordigers van de Landelijke Bediendencentrale en van de Christelijke Centrale van Metaalbewerkers nemen dan ook geen vrede met die ondemocratische handelwijze. Zij zullen vragen te worden ontslagen uit het Nationaal Comité voor Planning en Controle van de Staalindustrie, omdat zij over geen informatie beschikken en geen inspraak hebben.

Graag had ik van de minister van Economische Zaken gehoord of die versie juist is en of hij het eens is met de houding van zijn kabinetschef, die de Vlaamse vakbondsafgevaardigden afkeurt wanneer zij in het NCPC een democratische besluitvorming eisen?

Reeds op 6 mei 1981 heeft de verantwoordelijke van de Christelijke Centrale van Metaalbewerkers op de vergadering van het NCPC een zeer duidelijk standpunt ingenomen, dat door de overgrote meerderheid van de Vlamingen kan worden onderschreven.

Dit standpunt is zeer belangrijk, maar er worden zoveel leugens over verteld dat het noodzakelijk is het hier even te citeren.

«Deze tussenkomst heeft als doel een korte, niet-gedetailleerde uiteenzetting te geven over hetgeen zaterdag 25 april jongstleden op de studiedag van het Vlaamse ACV werd besloten, en dit speciaal

gericht op de regionalisering van het sectorieel beleid. Ook om alle misverstanden weg te werken die rond deze stellingname gerezen zijn.

Vooreerst dient gezegd dat op die vergadering uitdrukkelijk gesteld werd het sectorieel beleid, op termijn, te regionaliseren, en dat dit zou moeten gepaard gaan met een herziening van het systeem van dotaties en van de daarbij gehanteerde verdeelsleutel.

Tevens dient aan de gewesten een grotere financiële verantwoordelijkheid te worden toegekend.

Het Vlaamse ACV is er zich van bewust dat een dergelijke beleidswijziging niet zomaar, direct, van start kan gaan. Daarom staat het ACV in afwachting de verdere regionalisatie van het sectorieel beleid voor.

De wijziging in de houding van het Vlaamse ACV moet aanzien worden als een Vlaams syndicaal antwoord op de vrees en onrust die heerst onder de Vlaamse arbeiders over de verdeling van de kredieten over de sectoren en regio's. Die strakkere houding wordt ook ingegeven door de door de Waalse verantwoordelijken geuite afdreiging, met straatgeweld, opnieuw tientallen miljarden naar de Waalse staalnijverheid te draineren, daar waar o.a. in de textiel- en confectiesector heel wat bedrijven, bij gebrek aan staatssteun dienden hun deuren te sluiten, wat grote werkloosheid met zich bracht. Tussen 1975 en juni 1980: 88 659 werklozen, (waarvan 85 pct. in Vlaanderen — 75 000).

De nieuwe stellingneming van het Vlaamse ACV doet geen afbreuk aan de nationale solidariteit, en dient verder concreet met het Zuiden uitgepraat.

Of is het soms een misdaad, dat men over de verdeling van de kredieten duidelijkheid vraagt, en een structuur wenst die deze duidelijkheid kan waarborgen?»

De heer Mesotten. — Bent u de nieuwe woordvoerder van het ACV, mijnheer Van Ooteghem? Het is de eerste keer dat ik u met zoveel lof hoor spreken over het ACV.

De heer Van Ooteghem. — Stoort het u soms, mijnheer Mesotten, dat ik het standpunt van het ACV even verduidelijk?

De heer Mesotten. — De andere keren hebben uw standpunten ter zake mij zeer sterk gestoord.

De heer Van Ooteghem. — Dat standpunt van het ACV kan ik volledig bijtreden, maar in de Waalse pers worden over dit standpunt wel wat leugens verteld en daarom meende ik dat het noodzakelijk was hier het juiste standpunt weer te geven, opdat iedereen goed geïnformeerd zou zijn.

De heer Mesotten. — Die organisatie is mans genoeg om zichzelf te verdedigen.

De heer Vanderpoorten. — Het standpunt van het ACV is niet het standpunt van de CVP. De heer Tindemans heeft daar afstand van genomen.

De heer Van Ooteghem. — Dat moeten zij onder elkaar uitpraten, dat is mijn probleem niet.

De heer Mesotten. — Ik zou liever hebben dat u zich met uw eigen problemen bezighoudt en niet met die van andere organisaties.

De heer Van Ooteghem. — Is het een misdaad duidelijkheid te vragen over de verdeling van de kredieten, en een structuur om die duidelijkheid te waarborgen?

Ik citeer verder het ACV-standpunt:

«Met de 75 000 werklozen uit de textiel, meer dan er ooit in de totale staalnijverheid gewerkt hebben, en met de arbeiders, werkzaam in de scheepsbouw, die ook in moeilijkheden verkeert, en met de duizenden werklozen uit andere sectoren, is het toch logisch dat ook de arbeiders uit het Noorden zich zorgen maken.

Ook Vlaanderen, het Noorden, dient te vechten voor het behoud van de tewerkstelling, voor zijn toekomst. Dat moet kunnen, met respect en begrip voor mekaar's moeilijkheden, en de daaraan gekoppelde herstructurering, rationalisatie, en investeringen. En met respect voor klare duidelijk omliggende afspraken.

In Vlaanderen heeft men nooit gewenst dat Wallonië een economische woestijn zou worden. Vlaanderen heeft daar geen baat bij. Ook de verantwoordelijken, leiders en militanten van het ACV-Vlaanderen weten dat.

Wij herhalen dat de houding van het ACV-Vlaanderen niet gericht is tegen de Waalse werknemers, maar een vraag naar structuren die zowel aan het Zuiden, als het Noorden waarborgen biedt.

België is een klein land, waar de beide landstrekken sterk afhankelijk zijn van mekaar en, op mekaar aangewezen zijn.»

De heer Mesotten. — Is dat ook uw standpunt?

De heer Van Ooteghem. — Waarom niet?

De heer Mesotten. — U verklaart dus — wij nemen er akte van: België is een klein land en moet zich niet onnodig opsplitsen.

De heer Van Ooteghem. — Dat staat niet in de verklaring van het ACV. Wij moeten bereid zijn tot nationale solidariteit. Wij schamen ons niet om dat te zeggen, maar het moet gebeuren op basis van duidelijke afspraken, ...

De heer Mesotten. — Dat hoor ik u graag zeggen.

De heer Van Ooteghem. — ... en op basis van eigen verantwoordelijkheid.

De heer Mesotten. — Nu bent u weer op uw terrein, maar laat een andere organisatie voor hetgeen ze is.

De heer Vanderpoorten. — Maar een aantal CVP-volksvertegenwoordigers hebben toch een wetsvoorstel ingediend om ongedaan te maken wat in 1980 werd beslist op het vlak van de nationale solidariteit. Dat maakt de heer Van Ooteghem verdrietig.

De heer Mesotten. — En u met hem?

De heer Vanderpoorten. — Ik ben daarover verdrietig, mijnheer Mesotten, omdat het voor mensen met gezond verstand moeilijk te begrijpen is.

De heer Mesotten. — Gezond verstand is iets dat alleen een heel beperkte groep hier nog heeft.

De heer Vanderpoorten. — Tien volksvertegenwoordigers van de CVP, dat is een vijfde van hun fractie in de Kamer, dat zijn er dus al veel om een wetsvoorstel in te dienen!

Dan hoor ik zeggen dat men strijd levert tegen de pyromanen. Ik weet niet of de minister van Economische Zaken een «pompier» is, maar ik denk dat er zal moeten worden geblust, en wel dank zij de CVP.

De heer Van Ooteghem. — Ik citeer verder: «We moeten hier en daar waar politiek wordt gemaakt klare en duidelijke afspraken maken.

Blijvend geld storten kan niet meer. De gevraagde bijkomende 50 miljard vandaag, zomaar, in de staalnijverheid Wallonië storten kan niet, zonder dat voorafgaandelijk een duidelijk plan van de leefbaarheid opgesteld wordt, ook naar de afbouw toe. Men moet de toestand globaal bekijken, klare cijfers, geen onduidelijkheden. Goede rekeningen maken goede vrienden!

Er moet rekening gehouden worden met de expansiewetgeving, met de infrastructuur, met de andere sectoren. Ook de afspraken, naar rationalisatie toe, dienen gerespecteerd te worden.

Andere staalbedrijven, niet alleen Sidmar en ALZ, mogen niet onverantwoord afgeremd worden. De rentabiliteit en de economische competitiviteit, de expansie, dienen gegarandeerd te worden en te blijven.

Laat ons alle sloganpolitiek terzijde schuiven. Maar laten we opnieuw klaar en duidelijk stellen dat de Vlamingen én de chantagepolitiek én de stelselmatige beledigingen aan hun adres niet meer nemen. Iedereen dient zijn verantwoordelijkheden te nemen in deze situatie. Iedereen, zonder één uitzondering.

Wat de fusieplannen Luik-Charleroi betreft, daarmee loop ik mischien vooruit op de discussie. Deze werden besproken en onderhandeld sedert het vierde kwartaal van 1980. Bestudeerd door allerlei technische werkgroepen. Tenslotte voorgelegd aan *Nippon-Steel Corporation*, door de heren PDG van Luik en Charleroi, vergezeld van financieringsplannen, van de hand van diezelfde PDG.

Werd het NCPC bij die studie betrokken? Wij in alle geval niet, want we hebben praktisch alles langs de pers dienen te vernemen. Wat is de taak van het NCPC? Wat voor zin heeft een NCPC dan nog? Vandaag kunnen wij ons over die fusie nog niet uitspreken!

Wij hebben niets tegen efficiënte herstructureringen. Wij wilden ons met de zaak Luik-Charleroi niet bemoeien, ware het niet dat dit een zaak is die met miljarden gemeenschapsgelden zal dienen te gebeuren, dus ook Vlaamse.

Wij hebben ons nooit verzet tegen herstructureringen in de Waalse staalnijverheid. Bewijzen zijn er.

Vraag is echter of de fusie, zowel met opties genomen door de heren Charlier en Frère, alsmede de actuele NSC-opties (8 miljoen ton) realistisch zijn.

Vraag is ook of, op termijn, inderdaad voldoende gerationaliseerd zal zijn en of die fusie blijvend geld zal kosten aan de nationale gemeenschap.

En pratend over die gemeenschap, verwijs ik naar de hier naar voor gebrachte stelling van het Vlaamse ACV.

Het standpunt van het ACV is volgens mij redelijk en evenwichtig. Het is geen afwijzing van de nationale solidariteit maar een beklemtonen van de eigen financiële verantwoordelijkheid van Vlaanderen en Wallonië. Het is een veroordeling van het consumptiefederalisme dat aan de nationale schatkist tientallen miljarden per jaar kost. Tenslotte is het niets anders dan een antwoord op de pertinente vraag van SP-voorzitter Van Miert: « Kunnen wij de factuur blijven doorsturen naar de nationale regering? » Neen, men kan die factuur niet blijven doorsturen want de NV België staat op de rand van het failliet.

De heer Tindemans heeft voor één keer gelijk wanneer hij zegt dat de enige activiteit van de regering het uitschrijven van leningen is. Dit is wel een boutade maar er schuilt veel waarheid in. De crisisslening is nog niet afgesloten of minister De Wulf kondigt reeds een nieuwe lening aan van zeven miljard om voor de zoveelste maal de werkloosheid met tweehonderdduizend eenheden te verminderen. Net alsof al die leningen niet moeten worden terugbetaald, net alsof die leningen geen belasting zijn voor de jonge mensen van vandaag, de belastingbetalers van morgen!

Volgens de *Financieel-Economische Tijd* van 2 juni 1981 bedraagt de kostprijs van de twee staalplannen, uitgesmeerd van 1979 tot het jaar 2004, driehonderd achteventig miljard. De minister zal die cijfers misschien proberen af te zwakken maar hoe dan ook het gaat om honderden miljarden door onze kinderen en kleinkinderen te betalen. Het gaat over een economische waanzin.

Wanneer wij de kranten mogen geloven — want ook parlementsleden halen de eerste informatie meestal uit de dagbladpers — dan is het staalakkkoord rond. Graag had ik dan ook vernomen of de voorwaarden, of de minimumvoorwaarden die de regering zelf heeft gesteld, vervuld zijn. Ik zal er drie noemen, mijnheer de minister:

Ten eerste, of de banken bereid zijn hun oude en nieuwe financiële verbintenissen te honoreren, welteverstaan zonder opnieuw een beroep te doen op staatswaarborg.

Ten tweede, of de EG instemt met het basisstaalplan.

Ten derde, of de staalvakbonden akkoord gaan met de voorziene offers op het gebied van de tewerkstelling en van het salaris.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — Mijnheer Van Ooteghem, u moet redelijk blijven. U stelt vragen waarvan u vooraf weet dat zij niet kunnen worden beantwoord. Hoe wilt u dat men nu reeds iets kan zeggen over een plan dat twee weken geleden aan de Europese Gemeenschap werd overgezonden? U weet dat op dit ogenblik het antwoord negatief is, waaruit u zou besluiten dat het staalakkkoord niet rond is. Dat is geen ernstige manier van oppositie voeren.

De heer Van Ooteghem. — Mijnheer de minister, ik veronderstel dat u bij het opstellen van dat plan, contact hebt genomen met de Europese Gemeenschap en dat u weet of er al dan niet een reële kans bestaat op een akkoord.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — Die vraag hebt u mij niet gesteld. U vroeg of de Europese Gemeenschap het staalplan heeft goedgekeurd. U weet dat wij ons moeten houden aan bepaalde spelregels. Het plan werd dan ook genotificeerd in de daartoe opgelegde vorm. U weet ook dat een termijn was bepaald waaraan wij ons ook hebben gehouden; het plan werd begin juni overgezonden. Vandaag is het 18 juni. Hoe zou ik nu reeds een antwoord kunnen hebben?

De heer Van Ooteghem. — Mijnheer de minister, dat is dan toch al een gedeeltelijk antwoord. Wellicht kan u mij ook nog zeggen of

de holdings hun financiële verplichtingen zullen nakomen en of dat zal gebeuren, zonder staatswaarborg. U kan misschien ook zeggen of de vakbonden al dan niet bereid zijn de offers op zich te nemen die de regering van hen verlangt.

Op mijn laatste vraag, namelijk in verband met de staalvakbonden, kan ik alvast zelf antwoorden, tenminste indien de persberichten in de Franstalige kranten van gisteren juist zijn. De CSC heeft een persmededeling rondgestuurd waarin staat dat de Centrale geen enkel offer op het gebied van de tewerkstelling of op het gebied van de salarissen zal aanvaarden. Nu moet u toch duidelijk aan de Senaat mededelen, mijnheer de minister, of het staalakkkoord toch doorgang zal vinden, ook wanneer die drie voorwaarden niet zijn vervuld.

Intussen lezen wij in diezelfde Franstalige pers dat het belangrijkste probleem op het ogenblik is het politiek touwtrekken rond de drie voorzitterschappen: ten eerste, van de nieuwe maatschappij; ten tweede, van de nieuwe holding; ten derde, van het CNPC. Ik weiger te geloven dat men geneigd zou zijn de heer Charlier een gouden handdruk van 30 miljoen te geven en ik zou u graag die kwakkel in deze vergadering horen afschieten.

Het rapport McKinsey waarschuwde tegen de fusie Cockerill-Hainaut-Sambre en vond het geen goede oplossing. Uw eerste plan vermeldde de « banaan » of de « croissant » Gent-Charleroi-Luxemburg. Tussen haakjes: de uitvinders van de banaan of de croissant schijnen hun aardrijkskunde niet te kennen want Gent-Charleroi-Luxemburg vormt geen banaan maar een rechte as.

Dan lanceerde u een nieuw plan: de filialisering en alle specialisten die ik daarover aansprak zegden unaniem dat dit de best mogelijke oplossing was. Op die manier zou u erin slagen de gezonde Waalse bedrijven te redden en de reconversie van de zieke bedrijven mogelijk te maken. Jammer genoeg werd dat plan niet aanvaard en besloot u tot het tegenovergestelde: de fusie. De fusie is geen economische optie, maar een politieke val. U bent in die politieke val getrapt. Zowel de Waalse vakbonden als de Waalse staalbazen wilden een trust die politiek zo sterk zou zijn dat geen enkele Belgische regering bij machte zou zijn haar eigen reconversie te door te drukken.

Ik moge u aan uw eigen woorden herinneren, die u sinds 1978 verschillende keren hebt uitgesproken: « Nooit zal de Belgische regering een meerderheidsparticipatie in Cockerill of Charleroi nemen. Geen nationalisering van de verliezen! »

Mijnheer de minister, ik moet eerlijk toegeven dat ik u dikwijls heb bewonderd in de commissie voor de moed waarmee u aan de Waalse collega's de waarheid hebt gezegd. Vaak hebt u het been stijf gehouden. Toch meen ik dat het vandaag zover is dat de meerderheidsparticipatie van het Rijk er komt alsmede de nationalisering van de verliezen. Het is een slechte oplossing voor het hele land, maar ook voor Wallonië. Nu zitten de gezonde en de zieke bedrijven in één boot en is het gevaar niet denkbeeldig dat ze samen zullen ondergaan.

Ik weet het, mijnheer de minister, ook in de andere westerse industrielanden laat de crisis zich voelen. Maar ik kan u niet gelukwensen; wij hebben de hoogste schulden, de grootste werkloosheid, de hoogste sociale lasten, de duurste elektriciteit, het duurste gas, het duurste water van de ons omringende landen en nu ook nog een onbetaalbare staalfusie. Hoe zouden wij uw beleid en uw begroting kunnen goedkeuren? (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Deworme.

M. Deworme. — Monsieur le Président, messieurs les ministres, mes chers collègues, notre civilisation industrielle se transforme comme s'est transformée la civilisation agricole. Nous abordons l'ère postindustrielle. C'est ce qu'Alvin Toffler appelle « la troisième vague ».

Si notre pays veut se maintenir au rang des nations développées, il doit prendre les virages économiques qui s'imposent. Ensemble nous devons chercher des voies nouvelles, originales, pour effectuer ce passage.

Notre conception de la liberté, mais aussi notre volonté d'instaurer un régime social, nous obligent d'associer dans notre recherche économique la liberté à la solidarité! C'est une recherche complexe, mais fondamentale qui nous distancie des systèmes capitalistes privés ou d'État.

Notre souci doit être de stimuler la recherche dans la liberté, de favoriser le goût d'entreprendre, tout en maintenant la solidarité

indispensable entre toutes les couches sociales. Cela suppose donc la triple entente du savoir, de l'agir et du sentir.

Mon souci est de synthétiser une réflexion et une action qui englobent autant l'éducation et la culture que la recherche, l'économie et le social.

J'ai essayé de faire mienne cette phrase de Bergson: « Il faut agir en homme de pensée et penser en homme d'action. »

Il faut que nous appliquions une politique économique volontariste et pragmatique. Sinon, nous perdrons tout notre acquis social et culturel.

Il faut que nous sortions des déclarations d'intention, des slogans électoraux, du bureaucratisme sclérosant pour faire preuve d'imagination, mais aussi de décision.

Notre richesse économique basée sur nos ressources naturelles et un certain savoir-faire appartiennent maintenant aux pays du tiers monde.

Même notre supériorité intellectuelle et technologique n'est plus un fait évident. Pensons aux remarquables réalisations scientifiques et technologiques concrétisées par les Japonais dans le domaine des ordinateurs, des télécommunications, de la bio-industrie.

Nous apprenons par les mass média que c'est au Japon que la robotique est la mieux insérée dans les usines. Nous devons embrayer résolument dans ce domaine des technologies avancées, non pas pour essayer de concurrencer ce qui n'est pas concurrenciable, mais pour prendre place dans des créneaux nouveaux.

Conjointement il appartient aux hommes politiques, aux syndicalistes, aux responsables économiques et aux mass média de ne plus verser dans la sinistrose, ni le catastrophisme. Rien n'est perdu.

Je me refuse à faire le jeu de la droite qui hurle à tort pour pouvoir imposer son ordre, je me refuse également de verser dans le fatalisme et d'attendre le « problématique ».

Nous devons dédramatiser la situation en disant à tous ceux qui ont vécu de leur travail dans les usines de masse qu'une nouvelle civilisation naît avec un nouvel espoir.

Il s'agit de réserver nos moyens matériels pour soutenir le tissu industriel de base, de restructurer résolument ce qui est encore valable, de concevoir et de réaliser du neuf.

Dans cet esprit, j'aimerais savoir, monsieur le ministre, s'il y a coordination entre les différents ministères et le ministère des Affaires économiques pour que les commandes d'ordinateurs, par exemple, se fassent auprès des firmes qui les fabriquent ou les assemblent en Belgique.

A-t-on envisagé au sein du gouvernement une politique volontariste à l'égard de l'industrie électronique? Une forme plus souple, plus dynamique que les contrats-programmes a-t-elle été élaborée pour les commandes de l'Etat? Quelles sont les firmes belges qui produisent des ordinateurs? Quel est leur chiffre d'affaire global? Quelle est la part des commandes publiques dans leur chiffre d'affaires? Y a-t-il un organisme spécifique qui aplanit les difficultés administratives et financières pour les entreprises qui désirent s'implanter dans ce secteur?

Dans le domaine de la bio-industrie, où en sommes-nous? Y a-t-il un organisme qui coordonne la recherche dans ce domaine de pointe? Dispose-t-il de moyens financiers? Avons-nous des entreprises qui font de la recherche dans ce domaine?

Vous pourrez me répondre, monsieur le ministre, que ces domaines sont régionalisés.

Si je vous interroge, c'est parce que, jusqu'à présent, toute l'administration dans ces domaines est restée nationale. Je vous demanderai donc de répondre à mes questions dès que possible.

J'ai volontairement limité mon intervention à deux points, ceux de l'ordinateur et de la bio-industrie. Notre reconversion passe obligatoirement par ces créneaux.

Il faut que nous soyons convaincus de la nécessité d'un triple effort intellectuel, dynamique et moral pour que cette nécessaire reconversion soit bénéfique non plus seulement à quelques-uns mais à la collectivité tout entière.

Nous savons, monsieur le ministre, que votre tâche n'est guère facile dans le contexte économique européen actuel.

Le groupe socialiste, qui a pourtant un certain nombre de remarques à formuler, pour souligner, par exemple, la discordance entre les subventions accordées au Nord et celles accordées au Sud du pays en vue de promouvoir les études en matières nucléaires, vous fera cependant confiance et votera votre budget.

Mon groupe insiste cependant fortement pour que les négociations déjà trop longues, trop laborieuses et trop souvent remises en cause dans le domaine de l'industrie sidérurgique, débouchent rapi-

dement sur des restructurations fonctionnelles qui rénoveront fondamentalement une partie importante du tissu industriel wallon.

Dix mois après le vote des lois des 8 et 9 août 1980, la population wallonne, dont une part essentielle de l'activité économique dépend en amont et en aval, de la sidérurgie, ne comprendrait pas que les moyens nécessaires ne soient pas dégagés en temps voulu pour que la sidérurgie soit et reste un facteur déterminant pour la vie économique de notre pays. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer D'Haeyer.

De heer D'Haeyer. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, dat het niet goed gaat met de economie en de financies van de meeste en de voornaamste geïndustrialiseerde landen is nu wel al algemeen geweten. Vooraanstaande economen waren, nog voor een tiental jaren, de mening toegedaan dat een economische wereldcrisis nooit meer te vrezen zou zijn. Helemaal ze waren vergeten dat men in de loop der tijden steeds *ups and downs* gekend heeft, *ups and downs* die hun oorsprong vonden in oorlogen, hongersnood, het afzwakken van de werkkraft of de strijdbaarheid van een volk, technische en wetenschappelijke omwentelingen en noem maar op.

Gezien destijds de hoge en gedurende lange tijd stabiele koers van de dollar, de internationale betalingsmunt bij uitstek, investeerden de Amerikaanse multinationals in Europa en in andere landen waar zij goedkope konden worden gediend. De Amerikaanse handelsbalans wordt deficitair en om dit tegen te gaan neemt President Nixon het besluit de dollar te ontkoppelen van zijn goudwaarde. De dollar zakt in waarde en de oliesjeiks zien de tegenwaarde van hun in dollars gesloten contracten slinken.

Als reactie worden de olieprijsen opgedreven en meteen komen onze industrieën in moeilijkheden. Nog meer dan in het verleden worden de oliesjeiks zich bewust van hun macht en van de kwetsbaarheid van ons economisch stelsel.

De heer Wyninckx. — En ook de petroleummaatschappijen.

De heer D'Haeyer. — Onder andere.

Meer moest er niet gebeuren om alles overhoop te zetten. Ik zal niet beweren dat het aangehaalde de enige reden is van de algemene recessie, maar ik meen dat dit er een groot deel van uitmaakt.

Gezien het wereldformaat van de recessie ben ik ervan overtuigd, en heel zeker u ook, dat er geen wonderremedies bestaan om in een handomdraai de situatie te verhelpen. Degenen die in den beginne dachten dat de inzinking slechts van tijdelijke aard zou zijn, hebben al lang hun mening moeten herzien.

Om dan toch te trachten in een betere toestand te geraken moeten wij ten minste proberen onze situatie ten opzichte van de andere landen te verbeteren. Maar ons land, dat voor circa 50 pct. van de uitvoer moet leven, beschikt vrijwel over geen grondstoffen. Wij kunnen alleen maar ons doel bereiken door aan de grondstoffen, die wij moeten invoeren, een meerwaarde te bezorgen, meerwaarde die moet ontstaan uit onze arbeid en onze *brains*.

Welke zijn nu de factoren die hierin een rol spelen? Als voornaamste kan ik opsommen: de aard van het produkt, de kwaliteit van het produkt, de stiptheid van levering, de energiekosten, de kapitaalkosten, de rendabiliteit, de fiscale druk en de loonkosten.

Ik herneem; de aard van het produkt.

Wat moeten wij maken, voor wat bestaat er een vraag, wat kunnen wij maken, waarvoor zijn investeringen verantwoord? Allemaal vragen die niet zo gemakkelijk te beantwoorden zijn. Alleen prospectie en aftasting van de markten kan ons helpen. Maar laten wij niet wanhopen. Volgens de jongste berichten zouden er zelfs voor ons nog mogelijkheden bestaan op de Japanse markt, tenzij de Japanners na een paar leveringen dezelfde produkten verbeterd en goedkoper bij ons op de markt brengen, zoals geschiedde met de Duitse optische nijverheid en de Zwitserse uurwerkindustrie.

Wat de kwaliteit van onze produkten en de stiptheid van leveren betreft, meen ik dat de goede faam van onze industrie op dit gebied nog niet getaand is, tenzij stakingen de leveringsdata in de war sturen.

Op de kostprijs van de energie hebben wij weinig of geen impact. De energie bekomen met zonnecellen, met windmolens, met de warmwaterpomp en dergelijke is nog maar als een hulpje te beschouwen. De realisaties staan nog in hun kinderschoenen. Hoewel de uraniumprijzen, zoals de Vice-Eerste minister in de commissie mededeelde, sterk gedaald zijn, schijnt de kernenergie niet door iedereen te worden aanvaard.

Ook op de kapitaalkosten hebben wij weinig invloed. Immers, indien wij de frank verder willen op niveau houden en ook onder invloed van de interestpercentages toegepast door onze buurlanden en andere landen, zijn wij verplicht hoge interesten te betalen die in het algemeen door onze ondernemingen niet te verteren zijn.

Aangaande de rendabiliteit op gebied van produktie van onze ondernemingen meen ik te mogen zeggen dat wij inzake investeringen op het niveau staan van de ons omringende landen. Maar wij hebben burelen waar er beslist minder gestaakt wordt.

Komen wij aan de fiscale druk. In het *Beknopt Verslag* van de Kamer van 10 juni jongstleden lees ik dat een lid «met spijt constateert dat van de industrie geen innoverende investeringsprojecten uitgaan». Als de toestand niet zo ernstig zou zijn, zou men bij het horen van een dergelijke uitslating op zijn minst meewarig glimlachen. Ik vraag mij af wie geneigd is te investeren in een industrie om te trachten een winst te boeken en daarna moet vaststellen dat die winst afgeroomd wordt om andere bedrijven, die het slecht stellen, te subsidiëren.

Komt nog daarbij dat deze subsidiëringen menigmaal gebruikt worden om de gezonde bedrijven op de koop toe de concurrentie aan te doen. Soms krijgt men de indruk dat opzettelijk een dergelijke handelwijze gebruikt wordt om de nog gezonde bedrijven ook te kelderen en om zodoende via de subsidiëringen een volledige verstaatsing in de hand te werken.

Als laatste factor vernoemde ik de loonkost.

Ik zal enkel spreken over de lonen in de textielsector o. dat ik in deze sector bedrijvig ben. Weet u, mijnheer de minister, dat voor 100 frank loon de arbeider 11,75 pct. ingehouden wordt en dus 88,25 frank ontvangt. Maar de werkgever moet in plus circa 74,53 pct. sociale of daarmede gelijkgestelde lasten betalen. Ik zeg circa, omdat in dit cijfer bepaalde lasten zoals arbeidskledij, vervoerkosten, klein verlet, gesteund zijn op gemiddelden die dus van firma tot firma kunnen variëren.

Eerlijkheidshalve moet ik eraan toevoegen dat 32,10 pct. van de patronale bijdrage terugvloeit naar de arbeider via de vervangingslonen, zoals vakantiegeld, gewaarborgd weekloon, feestdagen en dergelijke.

Kortom, als besluit kunnen wij zeggen dat 100 frank brutoloon in de textielnijverheid voor het ogenblik 174,53 pct. kost. Ik veronderstel dat in andere industrieën dergelijke, waarschijnlijk nog hogere marges gangbaar zijn. Sinds 1971, op 10 jaar dus, zijn de sociale lasten in de textielsector met 17,4 pct. gestegen.

In de vernoemde bedragen is er dan nog hoegenaamd geen sprake van de belastingen. Indien ik deze verschillende percentages aanhaal, is het om te onderstrepen dat mijns inziens niet de brutolonen te hoog zijn maar wel de kostende lonen, die voor de bedrijven ondraaglijk worden, voornamelijk in vergelijking met wat op dit vlak bestaat in de ons omringende landen.

In de *golden sixties* waren we gelukkig dat de «internationals» in ons land kwamen investeren, hoewel ik persoonlijk ze steeds als financiële kolonisatoren bekeken heb. Ik vond het jammer dat wij blijkbaar niet in staat waren op eigen krachten een betere werkverschaffing te realiseren. Maar is het dan te verwonderen dat aan de hand van de eerder uiteengezette loonkost een derde van de buitenlandse investeerders ons land reeds verlaten heeft en dat een ander derde eraan denkt om eveneens te verdwijnen?

Wij hechten allen een groot belang aan de tewerkstelling. Welnu, het is paradoxaal te moeten vaststellen dat het precies de meest arbeidsintensieve bedrijven zijn die het meest benadeeld worden door de huidige van kracht zijnde sociale reglementering.

Komt nog daarbij dat met onze open economie onze EEG-partners even fair moeten handelen als wij, zoniet komen wij er bekaaid uit. Om u een voorbeeld te geven van bepaalde praktijken kan ik het volgende melden. Op de met een Franse klant afgesproken leveringsdatum wordt een partij pullovers verstuurd. Aan de grens wordt de zending door de Franse douane tegengehouden. De douaniers hadden intussentijd van hun administratie de onderrichting gekregen dat de pullovers komende uit het buitenland moesten gemerkt worden met een speciaal etiket, met melding van herkomst en samenstelling van de gebruikte grondstof. De goederen worden teruggestuurd. Na ontvangst dezer worden de etiketten ingenaaid maar intussen zijn enkele weken verlopen en de klant heeft geen interesse meer voor de goederen vermits het verkoopseizoen voor dit soort goederen reeds te ver gevorderd is. U ziet onmiddellijk hoe een kleine administratieve maatregel voor de leverancier zware financiële gevolgen kan hebben.

Dit voorval is enkele jaren geleden gebeurd, maar wij hebben een periode gekend, toen de Franse frank op circa 10 Belgische frank stond, dat dergelijke maatregelen niet uitzonderlijk waren en mijns

inziens niet zomaar toevallig genomen werden. De bedoeling om de handel te belemmeren was duidelijk. Nu zijn dergelijke knepen niet meer nodig, gezien onze produkten toch te duur geworden zijn voor de export naar het vernoemde land.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, ik meen dat iedereen ervan overtuigd is dat het hoogst tijd is om maatregelen te treffen opdat onze ondernemingen opnieuw rendabel en competitief zouden worden: Rendabel om de nodige vernieuwingen en investeringen te kunnen realiseren; competitief opdat het buitenland zich weer meer voor onze produkten zou interesseren.

Wat de textielnijverheid betreft, heeft u het textielplan uitgedokterd. Sta mij toe, zonder het in zijn geheel af te keuren, toch aan de efficiëntie ervan sterk te twijfelen. Inderdaad, het is niet mogelijk voor deze nijverheid algemene maatregelen te treffen, om de eenvoudige reden dat deze bedrijfstak bestaat uit een zeer groot aantal ondernemingen, in het algemeen van klein formaat en dan nog met sterk gedifferentieerde produkties.

U zal begrijpen dat bijvoorbeeld de moeilijkheden niet dezelfde zijn voor de confectienijverheid, de kousennijverheid, de bovengoed-fabricage, de tapijtnijverheid, de meubelstoffabrikanten, enzovoort.

Zware administraties, waarvan de instandhouding een groot deel van de subsidies zal opsorpen en waarvan de besturen eerder bestaan uit via de politiek aangestelde personen dan uit personen die voor hun kennis van zaken in de textielbranche erkend zijn, worden geïnstalleerd. Het is ook niet de gehele textielsector die ziek is. Het zou niet eerlijk zijn zieke firma's in leven te houden en te subsidiëren met geld afkomstig van bedrijven die nog stand houden, te meer omdat deze subsidiëring aanleiding kan geven tot deloyale concurrentie.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, ik blijf de mening toegedaan dat de meest efficiënte maatregelen om de ondernemingen in het algemeen opnieuw een gezonde levenskans te geven erin bestaat de loonkosten, hoofdzakelijk de bijkomende sociale lasten te milderen en de belastingen te drukken. Dergelijke maatregelen zijn zeer vlug de rendabiliteit en de competitiviteit van onze ondernemingen herstellen, hetgeen automatisch door uitbreiding een grotere tewerkstelling zal teweegbrengen en dus vanzelfsprekend de werkloosheid inkrimpen.

Nieuwe arbeidsplaatsen creëren is niet moeilijk, men kan iedereen iets of wat laten doen en zelfs betalen om niets te doen. Maar arbeidsplaatsen scheppen die de financiële en de economische toestand, en de deficitaire handelsbalans gunstig beïnvloeden is heel wat moeilijker. Wij zijn gekomen in een toestand waarbij de mieren niet meer voldoende kunnen opbrengen om de krekels in leven te houden.

Ik veronderstel dat iedereen het met mij eens zal zijn als ik zeg dat wij de koopkracht van de massa zo hoog mogelijk moeten houden. Ik druk op het woord «mogelijk». Maar om dit waar te maken, is er een *conditio sine qua non* namelijk, wij moeten in de mogelijkheid zijn onze produkten, onze arbeid aan de man te brengen, met andere woorden, wij moeten kunnen verkopen. (*Applaus op de liberale banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Humblet.

M. Humblet. — Monsieur le Président, monsieur le Vice-Premier ministre, chers collègues, mon intervention sera exclusivement consacrée aux problèmes posés par l'Institut interuniversitaire des Sciences nucléaires, et principalement par la réduction des crédits dont il bénéficie.

Il faut d'abord rappeler que l'IISN, qui a des activités dans divers centres universitaires francophones — Bruxelles, Liège, Louvain-la-Neuve et Mons — ne fait pas de nucléaire énergétique mais bien des recherches en vue d'applications agronomiques, médicales et industrielles.

C'est dans le courant de l'été dernier, après le vote du budget, que le ministre des Affaires économiques a décidé pour 1980, une réduction par ajustement de 650,7 millions à 500 millions revenant ensuite à 530 millions pour 1981. De plus, tout en admettant que les institutions francophones sont défavorisées, il établissait entre l'IISN et l'IKW la répartition suivante: 48 et 52 p.c.

Compte tenu du personnel occupé et du régime de croisière qui était atteint, l'évolution, par rapport à 1979, est donc très préjudiciable aux centres wallons et bruxellois. En effet, en 1979, le budget de l'IISN est de 314,1 millions; pour 1980, un ajustement réduit ce budget à 245 millions et, pour 1981, on prévoit 254,4 millions.

Du côté flamand, au contraire, le régime de croisière en 1979 est basé sur 244,1 millions. C'est alors que le ministre des Affaires éco-

nomiques, par souci de parité linguistique, a ajouté 70 millions qui peuvent en fait être mis en réserve pour les années suivantes. Toutefois, il n'a pas eu le même souci d'équilibre linguistique pour le Centre d'Energie nucléaire à Mol dont le budget reste — et nous y reviendrons à propos de la discussion des amendements — de 1,7 milliard plus une subvention exceptionnelle de 325 millions.

Les crédits complémentaires n'ont pu être investis que dans le courant de 1980. Par conséquent, la diminution du crédit 1980, annoncée dès juillet 1980, n'a eu comme effet à l'IHKW que de freiner la mise en route des nouveaux programmes élaborés sur la base des crédits complémentaires, sans toucher au potentiel existant.

A l'IISN, au contraire, la totalité des crédits étant affectée à des équipes existantes, la réduction du subside 1980 à un niveau de 69 millions inférieur au crédit 1979 — soit, je le répète, 245 millions en 1980 contre 314,1 millions en 1979 — entraîne le démantèlement d'une partie du potentiel de recherche.

J'ai sous les yeux, monsieur le ministre, un tableau comparatif chiffré IISN et IHKW, depuis 1977, que je puis vous remettre si vous le désirez, mais dont je ne donnerai pas lecture en séance pour ne pas prolonger inutilement le débat.

Le problème se pose en termes identiques pour 1981.

Les conséquences des décisions de juillet dernier du ministre des Affaires économiques sont patentes comme l'indique une interview de M. Frérotte, directeur général de l'Energie, le 1er décembre 1980.

Je cite : « Les francophones avaient en 1975 56 p.c. des crédits de l'IISN. Ils ne peuvent plus en recevoir que 48 p.c. en 1981. Pour respecter ce nouveau critère, une solution de luxe eût été de maintenir constants les crédits aux francophones et d'augmenter ceux aux néerlandophones. Mais budgétairement, c'était impossible. On a donc choisi de raboter les crédits pour les francophones. »

Comme l'admet M. Claes lui-même le 12 décembre 1980, dans une note au Conseil ministériel de la politique scientifique : « L'adoption du nouveau critère, appliqué de manière progressive à partir de 1979, cumulé avec la réduction de 150 millions de francs en 1980 et l'octroi en 1981 d'un crédit nettement inférieur à celui sollicité par le conseil d'administration, est ressentie particulièrement par les chercheurs francophones. En vue d'éviter la mise en préavis des chercheurs francophones, le crédit 1981 devrait être relevé d'environ 32 millions, c'est-à-dire que la subvention à la section francophone serait portée de 254 à 286 millions. L'application du critère relatif à la répartition des crédits entre les sections néerlandophone et francophone porte le subside pour la section néerlandophone à 310 millions, ce qui porte le budget total pour 1981 de 530 à 596 millions, soit un crédit supplémentaire de 66 millions. »

Or, nous sommes à 530 millions pour 1981, 254,4 millions pour la section francophone, 275,6 millions pour la section néerlandophone.

Dès novembre 1980, à la suite de l'action du front commun syndical, cette situation avait ému la totalité des membres du Conseil régional wallon qui, à notre initiative, adoptait une motion émanant de tous les groupes.

M. Sondag. — Je l'ai même déposée en premier lieu, monsieur Humblet.

M. Humblet. — C'est exact, vous l'avez déposée, au nom de l'ensemble des groupes.

Je vous donne lecture du texte de cette motion :

« Le Conseil régional wallon s'inquiète vivement des nombreuses atteintes portées au secteur wallon de la recherche. Nonobstant le fait de constater le profond déséquilibre qui existe entre les subsides apportés aux centres nationaux de recherche situés dans les deux régions intéressées, il constate que les décisions du ministre des Affaires économiques — plutôt que de répartir équitablement l'effort de recherche, pôle d'attraction indispensable au développement des régions — tendent à faire supporter par la région wallonne le principal de la limitation budgétaire.

La situation de l'IISN en est un exemple flagrant : en effet, dans ce domaine qui n'a rien de commun avec les recherches de développement de réacteurs nucléaires, les mesures budgétaires, appliquées sans discernement, entraîneraient — si elles étaient maintenues — le démantèlement de laboratoires de physique et le licenciement de personnel qualifié.

Le Conseil régional wallon demande à l'exécutif de la région wallonne de mettre tout en œuvre en vue de faire rapporter la mesure incriminée et d'entamer une concertation constructive entre les responsables nationaux et régionaux et susceptible d'assurer à la

région wallonne une répartition équitable de l'effort de recherche nationale. »

C'est ce qui m'amène à me tourner aujourd'hui avec une particulière attention vers le groupe socialiste et vers le groupe PSC de cette assemblée — j'ai apprécié, monsieur Sondag, ce que vous avez dit tout à l'heure — pour les inviter à être cohérents avec le projet de motion déposé avant-hier, 16 juin, au Conseil régional wallon par le chef du groupe socialiste et par le chef du groupe PSC, MM. Van der Biest et Sondag, à la suite du dépôt d'une motion plus radicale, que j'avais eu l'honneur d'introduire d'abord, monsieur Sondag, avec la cosignature de M. Piérard, du PRL, de M. Anselme, du Parti socialiste, et de Mme Dinant du PC. Je ne vous donne pas lecture de la motion plus radicale mais de celle qui a engagé les chefs de groupe de la majorité au Conseil régional wallon :

« Le Conseil régional wallon,

Faisant suite à sa motion du 6 novembre 1980 relative à l'Institut interuniversitaire des Sciences nucléaires;

Constatant que l'article 45.05 du projet de loi portant budget du ministère des Affaires économiques, confirme pour 1980 une réduction de 73,8 millions du budget de l'IISN par rapport à l'ordonnement aux dépens de trois centres universitaires wallons... » — il faut noter en plus les réductions pour Bruxelles qui ne regardent pas, si j'ose dire, le Conseil économique wallon, mais intéressent cette assemblée;

« ... Constatant que l'ajustement du budget 1980 réduit de 73,8 millions les crédits à l'IISN;

Constatant que le budget 1981 de subvention à l'IISN est de 23 p.c. inférieur à l'ordonnement pour 1980;

Constatant qu'au contraire, l'ensemble des crédits dont bénéficie le Centre de l'Energie nucléaire de Mol est en accroissement;

Charge l'exécutif régional d'exiger une concertation en vue d'obtenir le rééquilibrage des crédits incriminés et ce dans les plus brefs délais. »

Cette motion qui, pour les groupes de l'opposition, est une formule de repli, a été acceptée à l'unanimité en commission. Il s'agit à nos yeux d'un problème grave et fondamental. Je tiens, monsieur le ministre, à vous y rendre particulièrement attentif et à placer pleinement devant leurs responsabilités les deux partis francophones de la majorité. (Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandekerckhove.

De heer Vandekerckhove. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, er werden in de loop van dit debat vanmiddag al zoveel vragen gesteld, dat ook ik de gelegenheid durf te baat te nemen u in het kort enkele vragen te stellen in verband met ons zorgenkind, de steenkoolnijverheid.

Mijn eerste vraag betreft de alarmerende berichten in verband met de koolmijn te Winterslag. In de pers verscheen het bericht dat de kolenvoorraad zou zijn uitgeput en dat dit zou zijn vastgesteld bij uitgevoerde boringen. Wie heeft deze boringen gedaan? De geologische dienst? Of werden ze uitgevoerd in het kader van de voorbereidende werken? Kan de minister mij daaromtrent nadere inlichtingen verstrekken?

Een tweede vraag betreft het probleem van de steenkoolprijzen en de misschien verdoken subsidie aan de staalnijverheid.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, ik moet u eerlijk bekennen dat het probleem van die steenkoolprijzen mij niet bijzonder duidelijk is. Ten eerste is er de baremaprijs. Als ik goed ben ingelicht, zou het gaan om een boekhoudkundige prijs opgesteld volgens bepaalde normen. De vraag is of deze normen voor de Europese landen gelijk zijn. Ik vraag mij immers af hoe het verschil te verklaren is met de Duitse steenkoolprijzen voor een zelfde asverhouding.

Eenzijds halen de cokesfijnkolen een prijs van ongeveer 220 Mark per ton of 3 540 Belgische frank. De Kempische kolnprijzen daarentegen bedragen slechts 2 950 frank per ton. Anderzijds is het ondergrondse rendement in Duitsland, ik weet dat dit niet helemaal op dezelfde manier wordt berekend, 30 pct. hoger dan in de Kempische mijnen. Dat lijkt mij moeilijk verklaarbaar indien dit berekend werd volgens dezelfde normen.

Mijnheer de minister, indien u er de nodige tijd voor vindt, had ik daaromtrent graag wat meer uitleg gekregen.

Er is ook het probleem van de toegestane reductie aan de staalbedrijven. Volgens gegevens van de Kempische kolnmijnen wordt een reductie van 1 031 frank per ton toegestaan. Indien het om drie à vier miljoen ton cokeskolen gaat, dan bereikt men vrij vlug de som van drie à vier miljard frank. Dit gebeurt ook in andere landen. Men kent in Duitsland de *Steuerausgleich*. Mijns inziens ligt het

probleem er niet zozeer in, dat subsidies worden gegeven. Voor ons, Limburgers, is het probleem dat het op de Limburgse rekening wordt geschreven, wat natuurlijk minder gunstig is, vermits die subsidies niet onmiddellijk voor ons bestemd zijn.

Tenslotte zijn er de werkelijke verkoopprijzen. Ik weet niet of ik goed ben ingelicht — ik heb het geprobeerd doch dat is niet zo eenvoudig — maar deze prijs zou op ongeveer 2 200 frank per ton fijne cokeskolen liggen. Dat is nog altijd ongeveer 200 frank duurder wanneer rekening wordt gehouden met de 1 081 frank die hier moet worden afgetrokken. Deze vraag is mijns inziens belangrijk omdat men zich dan de toestand kan voorstellen in het Westeuropese geheel. Hoe situeert zich nu de Kempische steenkool tegen een prijs van 1 920 frank per ton — rekening gehouden met de subsidiëring — in het geheel van de Europese markt?

Dit is zeer belangrijk in het raam van mogelijke evoluties en wisselingen. Ik had hieromtrent graag nadere inlichtingen gehad. Hoewel het hier om een eerder klein en vrij specifiek gebied gaat, is het toch een belangrijke aangelegenheid die een grote rol zou kunnen spelen in het geheel van de moeilijke Limburgse problematiek. (*Applaus op de hanken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige pour développer son interpellation.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, chers collègues, mon intervention en rapport avec le plan d'équipement des centrales électriques, sera brève.

Aux termes de la loi-programme d'août 1980, les sociétés d'électricité sont tenues, chaque année, au dépôt de leur plan d'équipement en centrales électriques, qui évolue d'un exercice à l'autre. Après consultation d'organes comme le Comité national de l'Energie, les ministres disposent d'une durée limitée au terme de laquelle ils doivent approuver ou refuser le plan d'équipement.

Le programme de cette année vient d'être déposé et prévoit deux taux de croissance de la consommation d'énergie électrique et, par conséquent, de la demande maximale à satisfaire, à savoir 3,4 p.c. et 4,4 p.c.

Les services de programmation de la politique scientifique ont réalisé des études en matière de prévisions de la consommation en énergie électrique. En se basant sur les calculs et les modèles mathématiques du Bureau du Plan, de Dulbea et du Core de l'université de Louvain, on obtient un taux de croissance de 1,6 au lieu de 3,4 p.c., qui est déjà le taux le plus faible avancé par les électriciens, et sans mesure volontariste d'utilisation rationnelle de l'énergie, et de 1,3 p.c. en appliquant de telles mesures.

Le plan d'équipement soumis par les sociétés d'électricité prévoit la construction de deux nouvelles centrales nucléaires de 1 300 mégawatts et leur mise en service, l'une en 1990 et l'autre en 1991.

Dès à présent, il est important de prendre une décision sur le point de savoir si, oui ou non, l'étude de ces centrales peut être entamée. C'est tout le problème des choix énergétiques qui est ainsi posé.

Les taux de croissance avancés par les sociétés d'électricité ont, d'une certaine manière, été surévalués. Si l'on prend le taux de 1,6 p.c. le recours à de nouvelles unités peut être postposé; la décision devient moins urgente. Comme vous le savez, il faut huit à neuf ans pour ériger une centrale nucléaire.

Les sociétés d'électricité exercent donc une pression pour continuer la réalisation de leur programme nucléaire.

Un examen attentif des documents émanant des services de programmation de la politique scientifique démontre que la prévision de croissance est basée sur un plus grand recours au chauffage électrique et, par conséquent, sur un relèvement de la consommation privée d'électricité. Les sociétés d'électricité ont prévu, pour la consommation domestique, un taux de croissance de 7 p.c. l'an en extrapolant les courbes antérieures. Or, le rapport des services de programmation de la Politique scientifique conclut qu'il est plus que jamais hasardeux de prédire l'avenir en extrapolant des statistiques de consommation.

Le même rapport analyse les répercussions d'un développement du chauffage urbain qui serait possible dans les dix années à venir, élément que l'on peut retenir puisqu'il s'agit de la consommation privée en électricité à laquelle, finalement, le plan d'équipement des sociétés d'électricité se réfère.

Je vous lis les termes du rapport: «Du point de vue énergétique et du point de vue de la balance des paiements, le chauffage électrique est de loin moins avantageux que le chauffage urbain et ce, à investissement égal.»

Nous sommes donc en présence de deux options en matière de choix de politique énergétique, celle des électriciens en faveur du développement de l'énergie nucléaire et celle, exprimée par les services de programmation de la Politique scientifique qui démontre clairement, chiffres à l'appui, que l'on peut s'engager dans une autre politique pour aboutir à de meilleurs résultats.

Deuxième élément de cette réflexion.

Pour justifier la nécessité de nouvelles centrales en 1990, on calcule que les déclassements de centrales, c'est-à-dire celles existantes, mais qui ont atteint un degré de vétusté qui les empêche de fonctionner — ce qui est normal pour les équipements industriels — qui étaient de l'ordre de 60 mégawatts pour la période 1980/1986 — ces chiffres émanent des électriciens eux-mêmes — passent curieusement à quelque 600 mégawatts par an pour la période 1986/1990 et les années suivantes, c'est-à-dire dix fois plus d'un seul coup. Evidemment, des déclassements de cet ordre de grandeur nécessitent très rapidement la construction de grosses centrales. Il y a là, me semble-t-il, une manipulation des chiffres de la part des sociétés d'électricité.

Une dernière remarque très importante est que le parc de centrales doit être suffisant pour faire face à la pointe horaire la plus élevée de l'année. En effet, sachant qu'il est impossible de stocker l'électricité, il faut que nous ayons le nombre de centrales suffisant pour pouvoir faire face à la demande au moment de l'année où la consommation est la plus élevée. Il est nécessaire également de posséder une réserve au cas où une unité tomberait en panne à ce moment-là, réserve non négligeable, car elle pourrait dépasser 25 p.c. pour une heure.

Néanmoins, il est possible — mais aucune mesure n'a encore été prise — de réduire «la pointe», en particulier celle d'hiver, par exemple par une politique tarifaire qui fournirait l'électricité à meilleur compte en dehors de la période de pointe ou qui pénaliserait les consommations durant cette même période. Un certain nombre d'industriels choisiraient alors de décaler les périodes de congé, de chômage ou d'activité, de manière à ne plus figurer — comme disent les électriciens et autres gens de métier — «à la pointe».

Il existe une série de possibilités. Ainsi, on pourrait envisager des tarifications hiver-été ou encore, si la nécessité se fait sentir, demander à des consommateurs industriels qu'ils arrêtent leurs installations. La question ne me paraît pas avoir été suffisamment étudiée jusqu'à présent.

Pour toutes ces raisons, l'avis qui va être donné par le ministre est extrêmement important, car il va engager notre avenir immédiat.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, allereerst dank ik van harte de collega's die in dit debat het woord hebben gevoerd voor de meestal positieve bijdrage die zij hebben geleverd bij de bijzonder moeilijke problemen, en dit zelfs over de normale grenzen tussen meerderheid en oppositie heen.

In mijn antwoord onderscheid ik vier hoofdstukken, een eerste over de energieproblematiek, een tweede over de prijzenpolitiek en moeilijk onder te brengen individuele vragen, een derde over de sectoriële politiek en tenslotte een vierde over de globale conjuncturele en structurele economische problemen.

Ten eerste, de energie.

Het is niet mijn bedoeling hier opnieuw de algemene problematiek te analyseren, maar wel stil te staan bij bepaalde energiebronnen in het licht van vragen en opmerkingen ontwikkeld door de sprekers in dit debat.

Ik zal eerst handelen over de steenkolen.

Ik richt mij in de eerste plaats tot de heer Lagae, die blijkbaar, als ik hem juist interpreteer, op voorzichtige wijze zijn twijfel uitdrukt over de economische efficiëntie op termijn van een volgehouden exploitatie van de steenkolenmijnen in ons land.

Mij steunend op moeilijk te betwisten studies, én van het Wereldcongres voor de energie én van het Internationaal Agentschap van de energie én van de OESO én van de EEG, stel ik dat, wil men de afhankelijkheid van petroleum en gas verminderen en zich wapenen op middellange termijn tegen het gevaar voor uitputting van deze bronnen, drie richtingen moeten worden gevolgd. Die drie richtingen zijn: de ontwikkeling van research en nadien van industriële productie van alternatieve bronnen, de nadruk op een programma van conservatie en besparingen en in steeds intenser mate een beroep doen op steenkool en nucleaire energie, hoewel sommigen dit laatste niet graag horen, maar ik kom er straks nog op terug.

Toevallig heb ik een internationale week achter de rug. Maandag heb ik een vergadering bijgewoond van het Internationaal Agentschap voor de energie en gisteren was ik in Parijs voor de OESO. Steeds meer worden deze drie stellingen geponeerd, niet alleen door mensen met politieke verantwoordelijkheid, maar vooral door mensen uit de wetenschappelijke milieus.

Aangezien België een land is dat voor zijn energiebevoorrading voor 90 pct. afhankelijk is van het buitenland, zou het strategisch een blunder van belang zijn de laatste zekerheidskern van productie die wij nog hebben, namelijk steenkool, op te geven.

Toevallig zegde mijn Nederlandse collega gisteren nog, zich erover beklagend dat Nederland in de gouden jaren zestig de koolmijnen had gesloten, dat hij het perfect verdedigbaar vond dat men een prijs betaalde voor een zekerheidskern inzake energie.

Zeker, deze prijs kan niet eindeloos stijgen en kan zich niet via geometrische reeksen blijven ontwikkelen. Dat is de reden waarom wij vanaf volgende maand — met wij bedoel ik de publieke en de privé-sector samen — in een nieuwe structuur zullen proberen ook een nieuw klimaat te creëren inzake kolen en staal en ook door een politiek van diversificatie zullen trachten de evolutie van de inderdaad onrustwekkende verliezen maximaal te drukken.

Ik bevestig — of men het graag hoort of niet — dat in het zuiden van het land of in andere subregio's van Vlaanderen een diversificatie zal worden gerealiseerd, waarbij ik denk aan elektrische centrales die op steenkool werken, aan een modern cokesbedrijf en aan de export van de niet te onderschatten *know-how* die wij, gedurende vele decennia in de Limburgse steenkolenmijnen hebben opgebouwd.

Alvorens juist te kunnen oordelen, moeten wij in elk geval, mijnheer Lagae, wachten op de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek dat thans wordt verricht, zowel inzake ondergrondse vergassing als inzake bovengrondse vergassing.

Terloops wil ik erop wijzen dat de bewering die hier naar voor kwam dat men met de experimenten inzake ondergrondse vergassing zou gestopt zijn, volkomen onjuist is. Er werd met boringen gestart te Thulin. In geval van gunstig resultaat zullen elders nog enkele boringen worden uitgevoerd, waarna dan eventueel een industrieel prototype kan worden gerealiseerd. Deze experimenten gebeuren in samenwerking met de *Bundesrepubliek*.

Wat de bovengrondse vergassing betreft, heb ik een brevet gekocht van een professor van de ULB, die in tegenstelling met experimenten in Zuid-Afrika en in West-Duitsland op een misschien minder ambitieuze manier de vloeibaarmaking en de bovengrondse vergassing van steenkool benadert. Hij gaat ervan uit dat men, in het bijzonder voor vlamkool die voor circa 40 pct. vluchtig is, die 40 pct. moet trachten te vergassen of vloeibaar te maken, met niet al te grote investeringen en dat de resterende 60 pct. aan de elektriciteitscentrales kunnen worden ter beschikking gesteld. Dit brevet moet door het Nationaal Instituut voor extractiebedrijven in het laboratorium worden uitgetest binnen de twaalf maanden. Nadien kunnen wij in geval van gunstig resultaat — en laten wij daarvoor duimen — beslissen tot de oprichting van een industrieel prototype.

Wij moeten te allen prijze de evolutie van de verliezen maximaal trachten te drukken door een diversificatiepolitiek, door het enthousiasmeren van het beheer en van het management en tevens — en dit was een grote fout, collega Vandekerckhove, die zoals ik Limburger is en dit van nabij heeft beleefd, zal dit kunnen getuigen — door het geven van een perspectief op lange termijn, ten einde opnieuw een personeelspolitiek mogelijk te maken en weer kaders te kunnen aantrekken die al te lang werden ontmoedigd door — en ik geef dat toe — een aarzelende politiek van de overheid die vandaag besliste te sluiten en de dag nadien van mening veranderde.

De heer Mesotten. — Zeer juist!

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — Een ander element dat de kosten kan drukken en dat de heer Vandekerckhove terecht heeft aangehaald, is de prijs van de steenkool.

Mijnheer Vandekerckhove, ik zal, gezien het gevorderde uur, niet in bijzonderheden treden inzake de verschillende soorten prijzen die u trouwens zelf in uw uiteenzetting hebt genoemd. Ik verwijs u naar het verslag van de Kamer, waar technisch uitvoerig wordt uiteengezet hoe de prijzen worden berekend. Tevens verwijs ik u naar het antwoord dat ik heb gegeven op interpellaties van uw partijgenoot in de Kamer, de heer Desaeys. Wel wil ik erop wijzen dat de baremaprijs inzake cokesfijnkolen, waarover u hebt gesproken, in Duitsland 3 540 frank per ton bedraagt en in België 2 950 frank. De reductie aan het staal bedraagt volgens de boekhouding van de KS in-

derdaad circa 1 031 frank. U heeft er terecht aan toegevoegd dat niet alleen in West-Duitsland maar ook in Groot-Brittannië en in de meeste andere landen dit systeem van reducties aan de staalnijverheid bestaat.

De baremaprijen steunen op de kostprijs. Ze zijn niet van toepassing op kontrakten op lange termijn, zoals de staalkontrakten en de kontrakten met elektrische centrales.

Wat de lange-termijnkontrakten betreft, wordt de prijs berekend overeenkomstig een korf van energieprodukten en volgens de prijzen die elders op de internationale markt bestendig worden gequoteerd. De grote moeilijkheid is dat ik zeer gaarne een veel hogere prijs voor de steenkool zou krijgen, maar dat ik geen klanten vind die een hogere prijs willen betalen. Dat is mijn probleem. Om de zes maanden moet ik bijvoorbeeld met de calorieënpool, dus de elektriciens, discussiëren en negociëren. Telkens opnieuw moet er een half «malheur» worden gedaan om de elektriciens ervan te overtuigen Limburgse steenkool te blijven afnemen! Wij zijn op dat gebied geologisch gehandicapt. Steenkool komend uit Canada, de Verenigde Staten, Zuid-Afrika, vervoerd per schip over de oceaan tot in onze havens en ter plaatse gebracht, kost nog minder dan de steenkool die wij in ons land bovenhalen. Mijn vraag is altijd strikt praktisch en commercieel: zijn er klanten die bereid zijn veel hogere prijzen te betalen? Ik vind ze niet. Telkens wanneer de evolutie op wereldniveau het ons toelaat, passen wij de prijzen aan. We hopen in het tweede semester van dit jaar een belangrijke aanpassing te doen die ruim boven de tien percent zal liggen. De vooruitzichten zijn dat er ook volgend jaar een nieuwe aanpassing naar boven zal kunnen gebeuren van 10 pct. In de mate dat wij het kunnen doen en dat wij nog een verzekerde afzet hebben, passen wij onze prijzen aan.

Parlant charbon, je voudrais rappeler à M. de Wasseige, qui semble avoir repéré un point déterminé dans le budget et y revient d'ailleurs chaque année, que, par l'arrêté du 30 mars 1981, la participation dans le capital de KS a été fixée à 4 964,2 millions, feuilleton 1980. Si l'on y ajoute le report de 1979, de 500 millions. Dont l'honorable membre parle à chaque fois, cela donne un total de 5 464,2 millions. Je lui confirme donc qu'il n'existe pas le moindre problème budgétaire à ce sujet. D'ailleurs, la Cour des comptes a visé toutes les ordonnances relatives à KS.

J'ajouterai un mot très bref, parce que je ne désire pas me fatiguer inutilement sur ce point, en ce qui concerne le charbonnage du Roton. Je voudrais déconseiller à M. de Wasseige de parler ici d'indécision.

Je me permets de rappeler à l'honorable membre le temps où il était encore chef de cabinet du ministre des Affaires économiques ...

M. de Wasseige. — Encore une fois!

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Vous n'aimez pas entendre cela, je le sais, mais je tiens à le répéter.

Donc, de ce temps-là, il y avait une décision formelle de fermeture du Roton et elle émanait de votre cabinet. Si vous ne vous en souvenez pas, je suis prêt à vous envoyer copie de documents rédigés en 1975, relatifs à cette décision du CMCES. Actuellement, on réexamine toute la situation du Roton. En effet, de la décision on a évolué vers l'indécision. Si, cependant, vous estimez qu'il faudrait revenir à la décision de 1975, qui n'avait pas été préparée par moi, mais bien par d'autres, j'aimerais en obtenir la confirmation de votre part.

M. Wyninckx. — Et pan sur le bec! dirait *Le Canard enchaîné*.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — J'en viens maintenant à l'électricité et plus spécifiquement à l'interpellation de M. de Wasseige.

Comme l'a souligné l'interpellateur, le programme national des moyens de production et de grands transports d'énergie électrique doit être soumis au ministre des Affaires économiques qui dispose, en vertu de la loi du 8 août 1980 relative aux propositions budgétaires 1979-1980, d'un délai de deux mois pour statuer. La même loi dispose que l'avis du Comité de Contrôle et du Comité national de l'Energie est requis et doit être rendu dans le mois.

Je souhaite faire observer que les derniers éléments ayant été déposés le 26 mai dernier, les comités consultés devront rendre leur avis avant le 26 juin. J'en prendrai connaissance avec le plus grand intérêt, mais il est donc tout à fait prématuré de me demander un avis définitif sur le plan, vous le comprendrez sans peine.

Par contre, je tiens à m'expliquer sans ambages sur les déclarations que j'ai été amenées à faire, tant en commission qu'en séance

publique de la Chambre des représentants, à l'occasion de la discussion du budget de mon département, concernant l'implantation éventuelle de nouvelles centrales nucléaires.

Selon les hypothèses de croissance de la demande d'électricité retenues par ceux qui ont avancé les propositions, le plan d'équipement prévoit le recours à deux unités nucléaires de 1 300 mégawatts qui devraient être opérationnelles en 1991. C'est à cet égard que j'ai exprimé et exprime à nouveau ici les plus nettes réserves. Je ne puis d'aucune manière accepter le principe de nouvelles unités nucléaires au delà du programme électronucléaire en cours, aussi longtemps que le Parlement ne se sera pas prononcé sur les grands axes de la politique énergétique du pays et notamment sur l'apport souhaité et souhaitable de l'énergie nucléaire à notre approvisionnement énergétique.

Ayant eu connaissance d'un avant-projet d'avis élaboré par le Comité de Contrôle, j'ai donné instruction à mon porte-parole auprès de ce Comité, étant donné le moratoire nucléaire, d'opposer son veto à tout avis comportant le recours à de nouvelles unités nucléaires. Il a également reçu l'instruction de proposer au comité de procéder à l'analyse des différentes hypothèses. La première est relative à l'option reprise dans le plan d'équipement d'électricité portant sur la période 1986-1991 et notamment sur la réalisation des deux centrales nucléaires. La deuxième concerne une possibilité comportant la proposition de construire une centrale nucléaire et d'assurer le complément par des centrales au charbon. La troisième solution est basée sur le recours aux centrales exclusivement au charbon.

Il a été suggéré de faire l'étude comparative des avantages du coût des différents systèmes, d'une part, et des inconvénients du point de vue du site, de l'environnement et de la sécurité, d'autre part.

Je ne céderai pas davantage à la tentation d'engager aujourd'hui une querelle sur les taux de croissance pour l'évaluation des besoins, si ce n'est pour souligner combien toutes les prévisions sont précaires et combien il est souvent illusoire de vouloir se livrer à des projections sophistiquées sur l'avenir.

En tout état de cause, je veux d'abord lire les avis en question. Je signale à M. de Wasseige que les représentants du Bureau du Plan et des services de la politique de recherche scientifique ont eu l'occasion de s'expliquer en long et en large devant le Comité national de l'Energie sur leur méthodologie et sur leurs prévisions en ce qui concerne le taux de croissance.

Quoi qu'il en soit, je tiens à rassurer M. de Wasseige en insistant sur le fait qu'au niveau de l'examen technique du dossier par les comités compétents, des scénarios alternatifs de croissance de la demande ont été et doivent être examinés. Quels que soient les avis finalement rendus, il est évident, et je le répète sans ambiguïté, que si ceux-ci étaient favorables à l'implantation d'unités nucléaires additionnelles, le choix définitif ne pourra, dans cette éventualité, être opéré qu'après le débat parlementaire. Sur ce point là, il ne peut donc y avoir de malentendus.

Quant à moi, je n'ai jamais été et ne serai jamais un incondicional du nucléaire. Mais je n'en ai jamais été non plus un adversaire absolu. Je rappelle que la CEE, l'OCDE et l'Agence internationale de l'Energie, se basant sur des études effectuées par des spécialistes, se prononcent pour un effort considérable dans les secteurs « charbon » et « nucléaire ». Tous les dirigeants des pays communistes du monde sont fiers de montrer leurs dernières réalisations dans le domaine des centrales nucléaires. Même les pays producteurs de pétrole et de gaz naturel développent actuellement des études concernant des réalisations nucléaires. Il me semble en tout cas fort dangereux de prétendre que les dirigeants et les responsables des pays et des organismes que je viens de citer doivent être rangés dans la catégorie des « imbéciles ».

Si des problèmes se posent incontestablement dans le domaine nucléaire et si des questions ne sont pas résolues, je ne parviens pas à suivre les personnes qui prennent des positions inconditionnelles dans un sens ou dans l'autre. J'ajoute qu'il me paraît d'ailleurs difficile d'avoir un débat constructif avec ceux qui prennent pareilles positions.

Cette observation vaut aussi pour le débat renouvelé chaque année à propos de Kalkar.

Lorsque votre parti était au gouvernement, monsieur de Wasseige, il n'a apparemment pas remis en cause Kalkar. Et cela pour deux raisons, je suppose.

Tout d'abord, parce que, sur le plan de la recherche appliquée, ce programme présente des éléments très intéressants; ensuite, parce qu'un contrat signé doit être respecté. Or, il s'agissait d'un contrat international par lequel les Pays-Bas, la République fédérale d'Alle-

magne et la Belgique se sont engagés à réaliser ensemble non pas une entité de type industriel mais un prototype.

Je confirme, en effet, que nous ne nous sommes pas engagés dans la direction des surrégénérateurs et que, dans le Livre blanc, le gouvernement ne l'a même pas proposé. Nous devons simplement nous efforcer de rester présents, en matière de recherche, dans les différents secteurs, dont le nucléaire tant en ce qui concerne la fission que la fusion. Ceci implique notre présence au Cern, à Genève, et à Kalkar où l'on essaie de réaliser, malgré les difficultés rencontrées, les réactions de l'opinion publique et les hésitations de certains milieux allemands, ce qui a été convenu non pas avec le gouvernement actuel, mais depuis fort longtemps.

Nog een laatste woord in verband met de energie.

Verschillende sprekers hadden gelijk toen ze zegden dat het Rev-programma en de realisatie ervan, zeer belangrijk is. Het lijkt mij echter overdreven te stellen dat er in België niets gebeurt. Vermits blijkbaar de geheugens kort zijn, wil ik eraan herinneren dat ruim een jaar geleden een niet-onaardig programma werd beslist, dat thans in uitvoering is voor de publieke sector. Wat de privé-sector betreft, heeft de vorige regering deze Kamer verzocht maatregelen te nemen op fiscaal vlak — wat is gebeurd — die een bepaalde defiscalisatie inhouden voor investeringen die tot doel hebben energie te besparen.

Zoals u allicht weet, bespreekt op het ogenblik de regering twee voorstellen van mij die tot doel hebben, ten eerste, in de privé-sector isolatienormen op te leggen in de bouwsector en, ten tweede, door negotiatie met de energieproducenten te komen tot het vormen van een energiefonds dat moet toelaten de privé-sector — ik denk meer in het bijzonder aan de industriële sector, KMO inbegrepen — in deze moeilijke crisistijd waarin ze niet de nodige middelen vinden om investeringen te doen voor energiebesparing, ruim bij te staan in deze operaties. Dit zijn twee belangrijke initiatieven die op het punt staan te worden gerealiseerd.

Ik voeg eraan toe dat specifiek voor de KMO de energiebusen, waarover ik in de commissie reeds heb gesproken en die ter plaatse zullen gaan onder meer om de nodige opmetingen te nemen, besteld zijn en binnenkort zullen kunnen worden ingezet. Dit om aan te tonen dat er toch wel bepaalde dingen zijn gebeurd, en ook om te onderstrepen — niet met leedvermaak maar met enige realiteitszin — dat het in dit land met nationale en regionale bevoegdheden niet altijd gemakkelijk is snel vooruit te gaan. Ik denk aan de isolatienormen die voor een deel tot de regionale bevoegdheid behoren en waarover de gewesten meer dan een jaar hebben gediscussieerd zonder tot eensgezindheid te komen waarna een nationaal minister, de wanhoop nabij, beslist heeft zelf voorstellen te doen aan het CMCS dat op zijn beurt de nodige contacten zal leggen met de gewesten.

Zo kom ik tot het tweede hoofdstuk en ik richt mij opnieuw tot de heer Lagae die het in zijn belangrijke uiteenzetting heeft gehad over de prijzenpolitiek. Ik ben evenmin voorstander van een prijzenpolitiek die op een overdreven bureaucratische structuur steunt. Ik weet dat op dat punt er nog al eens kritiek wordt geuit en dat heel wat industriële milieus hun beklag doen. Ik weet ook dat de hele adviesprocedure niet altijd gemakkelijk is, maar ik wijs erop dat wij een inflatiegraad kennen van om en rond 7 pct., wat, vergeleken met andere landen, niet zo onaardig is.

Ik deel volkomen de mening van de heer Lagae dat men zich zeker niet mag laten verleiden tot een politiek van blinde prijzenblokkering. Dit is trouwens de reden waarom wij vlug opnieuw aan het deblokken zijn gegaan met de bedoeling zo snel mogelijk op normale kruissnelheid te komen.

De heer Lagae heeft een pleidooi gehouden voor een herziene, een efficiënter wetgeving op de concurrentie. Sinds enkele tijd ben ik klaar met een nieuw wetsontwerp ter zake dat nu voor advies is voorgelegd aan mijn collega's van Middenstand en Justitie.

Wat de prijzenpolitiek betreft, die ik in verband breng met de concurrentie, met een reeks belemmeringen en voornamelijk met het gevaar van protectionisme, wens ik even het probleem van de Japanse wagens aan te snijden. De heer Van den Eynden heeft hierover ook gesproken, maar in een heel andere, bijna tegengestelde zin dan de heer Lagae.

Mag ik er in de eerste plaats aan herinneren — dit is geen argument maar een belangrijke vaststelling — dat er in de meeste EEG-landen sinds geruime tijd een sterke beperking bestaat ten aanzien van de Japanse wagens? Aldus kan men in Italië niet meer dan 3 000 Japanse wagens per jaar invoeren. In Frankrijk — de maatregel dateert nog van de tijd van President De Gaulle — mag de invoer van Japanse wagens 3 pct. niet overschrijden. Ondanks al de sterke liberale verklaringen wordt er in de Bondsrepubliek reeds geruime tijd een zeker invoerplafond toegepast.

Wij hebben in Benelux altijd de spelregels van de Gatt-overeenkomsten nageleefd en de markten volkomen opengehouden. Tot vóór kort, in 1979, betekende de invoer van Japanse wagens zowat 17 pct. op onze markten. Plots is daarin een evolutie gekomen waarbij 25 pct. werd bereikt en zelfs overschreden.

Men mag ook niet onverschillig zijn voor het element tewerkstelling in de automobielsector. Zonder overdrijving durf ik te zeggen dat in België, althans in de secundaire sector, één arbeider op tien rechtstreeks of onrechtstreeks in de automobielenijverheid werkt. Daarbij kan worden gevoegd dat wij de jongste maanden harde klappen hebben gekregen: de sluiting van Citroën en British Leyland. Dat heeft ons tot nadenken gestemd, te meer — waarom zou ik het u verbergen — dat de minister van Economische Zaken het bezoek had gekregen van verschillende Europese en Amerikaanse automobielconstructeurs die actief zijn op de Belgische markt en die gezamenlijk een investeringsprogramma hebben van 26 miljard 100 miljoen.

Ik wens in de eerste plaats te zeggen dat we ons niet bilateraal tot Japan hebben gericht. Wij zijn te rade gegaan bij de Europese Gemeenschap, zowel bij commissaris Haferkamp als bij de speciale EEG-geant, Sir Roy Denmond.

Ik hecht eraan ook in de Senaat de Europese Gemeenschap bijzonder te danken voor al de inspanningen die zij heeft gedaan om de Japanse autoriteiten te overtuigen van het specifieke probleem dat er was in België en Luxemburg. Ik moet jammer genoeg vaststellen dat die inspanningen op Europees niveau geen succes hadden en dat Japan blijkbaar de bilaterale techniek heeft vóóroez. Dat heeft mij uiteindelijk ertoe gebracht, eerst met vice-minister Hayama en nadien met de heer Tanaka, de minister van Industrie en Handel, te onderhandelen. Het was niet met de bedoeling te komen tot een definitief beperkingsakkoord maar wel, zoals trouwens de Europese en Amerikaanse constructeurs hebben gevraagd, om tot een tijdelijke adempauze te komen die het deze constructeurs moet mogelijk maken zich aan te passen.

Moet er na het sluiten van dit akkoord gesproken worden over een groot succes of over een mislukking? We mogen het niet in die termen stellen. Ik meen in alle objectiviteit dat we een formule hebben verkregen die gunstiger is dan die welke in Canada en de Bondsrepubliek werd bereikt.

Ik vestig er de aandacht op dat ons akkoord slechts loopt voor één enkel jaar en dat wij eind 1981 de situatie opnieuw moeten onderzoeken en eventueel nieuwe contacten moeten nemen met de Japanse autoriteiten.

Ik hoop in elk geval dat de constructeurs die actief zijn op het Belgisch territorium van de adempauze gebruik zullen maken om zich structureel aan te passen opdat, voor een deel althans, de *gap* die er vandaag inzake concurrentievermogen bestaat, zou worden ingelopen.

De heer Lagae heeft vragen gesteld over de verschillende fondsen. Ik zal slechts enkele cijfers citeren. Als ik onvolledig ben, dan zal allicht de schriftelijke procedure moeten worden gebruikt. U hebt, mijnheer Lagae, de vastleggingsmachtigingen geciteerd. Er moet natuurlijk ook worden nagegaan hoe het met de lopende uitgaven staat.

Ik stel u voor dat ik u schriftelijk alle cijfergegevens verzend onder meer in verband met het Fonds voor de Economische Expansie, het Fonds voor industriële vernieuwing, het Solidariteitsfonds, het Fonds voor bevoorradingszekerheid, het Fonds tot dekking van het Rev-programma en het Fonds Prototypen.

De heer Lagae. — Dat is vriendelijk, mijnheer de minister.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — Wat de commissie betreft die in het Parlement meer specifiek de dossiers van de bedrijven in moeilijkheden die staatssteun genieten, moet behandelen heb ik er helemaal geen bezwaar tegen dat het Parlement het initiatief zou nemen en dat de minister van Economische Zaken zou worden uitgenodigd. Ik heb op het ogenblik nog maar enkele dossiers — maar die zijn dan ook « staal-zwaar », — in behandeling. De andere dossiers zijn in handen van de gewestelijke executieven. Hoe dan ook, ik ben helemaal bereid om in te gaan op uw uitnodiging in dit verband, mijnheer Lagae.

J'en viens au problème posé par MM. Sondag et Humblert concernant l'Institut interuniversitaire des Sciences nucléaires.

Je ferai tout d'abord, à titre personnel, une considération d'ordre général.

Peut-être suis-je le dernier des Belges, mais je ne puis admettre, d'un point de vue intellectuel, que l'on fasse de savants calculs de répartition en matière de dépenses inhérentes aux centres de recherche entre le Nord et le Sud du pays.

M. de Wasseige. — C'est vous qui avez fait cette répartition, monsieur le ministre, je vous renvoie aux chiffres.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Absolument pas. Je vous répondrai que tous les résultats des travaux de recherche scientifique effectués à Mol sont à la disposition de la nation tout entière et qu'ils peuvent être utilisés aussi bien en Wallonie qu'en Flandre ou à Bruxelles.

Si l'on devait calculer les retombées industrielles, surtout dans le secteur nucléaire, que vous n'appréciez guère, il en résulterait plus que probablement que la Wallonie en est la première bénéficiaire.

M. de Wasseige. — Ce sont les retombées des investissements dans le secteur privé, ce qui est tout autre chose.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Cela n'est-il pas bénéfique à l'emploi et ne doit-il pas être pris en considération? Je répète que les fruits de la recherche scientifique sont à la disposition de la nation tout entière.

M. de Wasseige. — On n'a jamais dit le contraire!

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Cela vaut pour les universités comme pour les centres de recherche où qu'ils se trouvent.

Je vous conseille, puisque vous voulez absolument faire une distinction entre francophones et néerlandophones, d'examiner les listes de chercheurs particulièrement actifs au centre de Mol et vous verrez quelle est la proportion à ce niveau.

M. de Wasseige. — C'est clair!

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — C'est exact, les chiffres le prouvent.

M. de Wasseige. — Nous visons la répartition faite au niveau de l'emploi dans les centres en Wallonie.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Je ne parle pas du personnel d'entretien, car je conçois, en effet, difficilement qu'un agent se déplace de Charleroi à Mol, mais, en ce qui concerne le nombre de chercheurs, je vous invite à voir quelle est la proportion au centre de Mol.

Deuxième remarque de fond: il est absolument faux de prétendre, comme l'a fait M. Humblert, que les économies que le gouvernement s'est vu contraint de décider, non seulement en ce qui concerne la recherche scientifique mais tous les secteurs, ne visaient que l'Institut interuniversitaire des Sciences nucléaires.

Il est exact, et j'arrondis quelque peu les chiffres, qu'en 1980, environ 150 millions de subsides n'ont pas été accordés. Je vous signale, à titre d'exemple, que le Centre de Mol s'est vu refuser pour 1981 un crédit de 355,8 millions. Si vous le souhaitez, je puis énumérer les institutions qui ont également été l'objet d'un tel refus, qu'il s'agisse de l'Irsia, de Kalkar, etc. Je reste à votre disposition pour vous communiquer la liste des sommes refusées aux différentes institutions, voire des économies décidées par la suite dans le feuillet.

Qu'on ne prétende donc pas qu'il s'agit, en l'occurrence, d'une attaque inspirée par un quelconque obsédé communautaire que je ne suis pas et que je ne serai jamais. On s'est rendu compte ultérieurement que l'on risquait de provoquer un déséquilibre communautaire, étant donné qu'il y aurait des licenciements du côté francophone et le maintien d'une situation stable à l'Institut néerlandophone.

J'ai attiré l'attention du gouvernement sur ce danger, et c'est la raison pour laquelle il a été décidé d'ajouter pour 1981 quelque 63,2 millions au crédit de l'IISN. La répartition est donc la suivante: Pour l'IHKW, 300,7 millions, soit 51,8 p.c.; pour l'IISN, 279,4 millions, soit 48,2 p.c. On nous a assuré que, grâce à ce crédit supplémentaire, tout danger de licenciements en 1981 était écarté.

Je m'engage à veiller à ce qu'à l'avenir, dans les opérations inévitables d'économie budgétaire, tout risque de conflits d'ordre communautaire soit évité.

Je ne prétends pas que la décision prise réponde parfaitement aux besoins de l'Institut. Je pourrais vous lire les plaintes que j'ai reçues du conseil d'administration du Centre de Mol, ainsi que des lettres émanant de recteurs d'universités. Mais, vous le savez, la situation

budgetaire est un élément fondamental de la politique économique, et vous devez vous rendre compte aussi qu'il n'est pas facile de répondre à toutes les demandes adressées au gouvernement.

J'en arrive, monsieur le Président, mesdames, messieurs, à la troisième partie de mon exposé, à savoir la politique sectorielle.

Je parlerai tout d'abord de la sidérurgie en m'adressant plus particulièrement à MM. Sondag et Nutkewitz. Rappelons tout d'abord que la crise grave que nous vivons en Europe, et que connaissent même un peu les Etats-Unis, oblige presque tous les gouvernements à intervenir massivement dans ce secteur. Cette remarque est valable pour le gouvernement britannique — tant le gouvernement *Labour* que le gouvernement Thatcher — qui intervient pour des centaines de milliards de francs belges; cela vaut pour le gouvernement italien et l'Italsider; cela vaut pour le gouvernement français, aussi bien vis-à-vis d'Usinor que de Sacinor; cela vaut même pour la République fédérale d'Allemagne, et plus précisément pour la sidérurgie de la Sarre, malgré le discours de mon collègue allemand que je respecte beaucoup par ailleurs; et cela vaut aussi, malheureusement, pour la Belgique.

Il me paraît indispensable de considérer que la sidérurgie européenne cessera d'être essentiellement exportatrice. Il faudra à tout prix diminuer notablement les capacités de production, et j'accepte à cet égard les chiffres avancés par la Commission européenne: il faudra rationaliser la production de quelque 25 millions de tonnes.

La deuxième condition posée par la CEE — et j'y souscris également — est la nécessité de prévoir dans les plans de restructuration des mesures permettant de retrouver la viabilité à plus long terme. On pourrait naturellement envisager une tout autre approche, comme l'a dit M. Nutkewitz, en décidant la fermeture pure et simple et en utilisant ces dizaines de milliards à d'autres fins économiques. C'est un raisonnement qui tient pour autant qu'on dispose de dossiers d'investissement, venant du privé ou du secteur public, qui puissent être concrétisés immédiatement.

Je ne veux pas me répéter mais en tout cas, sachez que les dossiers sont vides. Quoi qu'il en soit, je continuerai à défendre l'effort de solidarité nationale. Tout d'abord, pour des raisons stratégiques; suivant l'avis de la Communauté européenne, je crois qu'il ne serait pas sage d'ajouter à la dépendance énergétique de l'Europe occidentale une dépendance sidérurgique.

Je défendrai aussi les plans de restructuration pour des raisons d'ordre social. Je constate avec une certaine amertume que, dans tous les débats qui se sont tenus à ce sujet ces derniers mois, presque personne n'a parlé de l'intérêt et de l'avenir des hommes et des familles.

Troisièmement, je défendrai ce plan de restructuration dans l'intérêt même de l'avenir de notre système économique et financier. On aurait pu décider, au niveau gouvernemental, de passer au concordat et à la faillite. Quelles eurent été les conséquences? Probablement — et je n'exagère pas — cela signifiait la fin d'un holding, qui joue pourtant un rôle assez important dans le pays, et des difficultés très sérieuses dans le monde bancaire, des conséquences dramatiques dans le monde industriel et dans le monde financier. C'est la raison fondamentale — je vous l'avoue — pour laquelle j'ai plaidé une intervention en masse venant du secteur public.

Enfin, je défends le dossier sidérurgique parce que je tiens à ce que le pays connaisse une certaine cohésion.

Zo kom ik tot de vragen die de heer Van Ooteghem heeft gesteld. Hij is volkomen in zijn rol wanneer hij uitgebreid het Vlaamse ACV citeert. Het is het spel van de oppositie andere partijen in verlegenheid en zelfs in moeilijkheden te brengen. In alle kalmte zeg ik dat ik zijn mening volkomen respecteer, maar dat ik deze niet deel en dat ik het Vlaamse ACV niet kan volgen.

De heer Van Ooteghem. — En de heer Van Miert, mijnheer de minister?

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — De heer Van Miert ook niet, mijnheer Van Ooteghem. Die heeft echter iets heel anders verklaard. Hij heeft gezegd dat in de mate dat de gewesten zich meer bevoegdheden willen toeëigenen, zij de kosten zelf moeten betalen.

De heer Van Ooteghem. — Hij heeft gezegd dat wij de factuur niet kunnen blijven doorsturen naar de nationale regering.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — In de mate dat de gewesten beslissingen nemen op basis van bevoegdheden die zij zich meer willen toeëigenen.

Ik deel dus absoluut niet de mening van het Vlaamse ACV. Op dat punt sta ik aan de zijde van voorzitter Houthuys. Die pleit voor het behoud van de solidariteit. Ik vind hem op dat punt bijzonder moedig.

De houding van de regering is ter zake trouwens zeer duidelijk. Voor ons is er de wet van 8 augustus 1980 inzake de staatshervorming. Die wet moet worden gerespecteerd, zowel wat betreft de bevoegdheden van de gewesten als de nationale bevoegdheden.

Men heeft hier gesproken over parlementaire initiatieven. Het is het goed recht van om het even welk parlementslid wetsvoorstellen in te dienen. Persoonlijk zal ik nooit meewerken aan dergelijke initiatieven omdat zij ons regelrecht leiden naar de totale splitsing van het land, die ik althans niet wil. Ik onderstreep hier nogmaals dat er mijn inziens voor de vijf volgende jaren inzake nationale sectoriële politiek, — als men dan toch algemeen communautair wil vergelijken — er een zeer billijk evenwicht is. Er zijn de steenkool, de textiel, het fonds voor industriële vernieuwing, het staal. Op de scheepsherstelling en de scheepsbouw zal ik straks terugkomen.

Wat ik nu ga zeggen, had ik wellicht best tot het einde bewaard, maar het hoort in dit hoofdstuk thuis.

Ik heb geenszins het recht om wie ook de les te lezen. Toch wens ik op te merken dat wanneer men door zijn ambt verplicht is geregeld internationale instellingen te frequenteren, men niet fier terug naar huis komt. Dit land, door al zijn kortzichtige, dikwijls pietlutige discussies van het type: splitsing in de staalsector, Voer en noem maar op, is zijn laatste greintje credibiliteit aan het verspelen met al de zeer ernstige repercussies op het vlak van de internationale kapitaalmarkt en op het vlak van de globale sectoriële politiek, waarover internationaal wordt beslist.

Wat mij betreft — en ik voel mij helemaal niet als een opgeblazen kikker —, ik was nooit bereid aan een dergelijke evaluatie mee te werken. Ik zal daar nooit toe bereid worden gevonden en zal desnoods daaruit al de consequenties trekken, welke ook de gevolgen daarvan mogen zijn voor mijn verdere carrière.

Ik neem aan dat er andere stellingen worden verdedigd. Wij leven immers in een democratie. Ik denk dat degenen die dat doen, zich vergissen, zoals ik mij trouwens ook kan vergissen. Ik heb van deze gelegenheid gebruik willen maken om te zeggen wat ik dacht. Het zal u opgevallen zijn dat ik de jongste weken gezwegen heb over die bijzonder delicate aangelegenheid van de staalsector en dat ik geen enkele verklaring heb afgelegd. Er komt echter een ogenblik waarop men ook zijn mening wil mededelen.

Mijnheer Van Ooteghem, verontschuldig mij, maar ik weet niet wat er juist gebeurd is in het Nationaal Comité voor Planning en Controle. Ik was gisteren de hele dag in Parijs voor een vergadering van de OESO en deze morgen heb ik vergaderd met het kernkabinet. Ik zal de notulen inzien om de juiste gegevens te kennen.

Ik kan wel zeggen dat het nationaal secretariaat van het Comité in ruime mate betrokken werd bij de studie voor de fusieoperatie.

Mijnheer Van den Eynden, er zijn inderdaad ernstige problemen bij de «Antwerpse Walserijen», die afhangen van de groep Frère uit Charleroi. U zal echter moeten erkennen dat de Antwerpse Walserijen, evenmin als een groot deel van de Waalse bedrijven, niet kunnen bogen op een zeer moderne industriële infrastructuur. Toch heeft u gelijk wanneer u kritiek levert op de leiding uit Charleroi, die blijkbaar zonder meer de Antwerpse Walserijen had afgeschreven. Ik weet echter niet of het wel aangewezen was van de Antwerpse Walserijen om zelf hun produkten te commercialiseren. Men heeft gepoogd dit te doen, maar het dreigde faliekant af te lopen. Ik heb het dossier dan weer in handen genomen. Er is nu voor een periode van zes maanden een akkoord gesloten tussen de leiding van de groep Frère uit Charleroi en de Antwerpse Walserijen. In dit akkoord verbindt de groep Frère er zich toe minimum 3 000 ton per maand te commercialiseren tegen gangbare prijzen. Na die zes maanden zal men de balans opmaken en eventueel een beroep doen op de minister van Economische Zaken.

Niet alleen de staalsector, maar ook de textielsector heeft met problemen te kampen. De heren Van den Eynden en D'Haeyer hebben daar onder meer over gesproken. De filosofie van het plan voor de textielsector is duidelijk. Ten eerste, wil men een tijdelijke interventie. Ten tweede, moet deze interventie selectief gebeuren en alleen die bedrijven moet men helpen die er op middellange termijn

bovenop kunnen komen — *we back the winner*. Ten derde, gaat het om een plan dat individueel moet worden toegepast. Ten vierde, mag de Staat zich niet moeien in het beheer van de bedrijven. Tenslotte, moeten de bedrijven bereid zijn iets te doen in ruil voor het geld van de Staat.

Er werden inmiddels instituten opgericht en ze hebben hun werking reeds aangevat. Er werden managers aangeduid. In dit verband moet men dus niet meer de regering interpellieren. De instituten dragen nu immers de verantwoordelijkheid. Zij beschikken over een budget. Het globaal akkoord voor 23 miljard werd niet alleen ondertekend door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, maar ook de ministers van Economische Zaken en van Financiën plaatsten hun handtekening voor de staatswaarborg. Op het ogenblik negotieert men over de eerste schijf van 7 miljard. Er werden reeds beslissingen genomen over een reeks dossiers ten bedrage van 400 miljoen. Dit geld is dus ter beschikking en waarschijnlijk reeds uitgekeerd.

Het grote probleem in de textiel wordt inderdaad gevormd door de bedrijven in moeilijkheden want zij vallen eigenlijk niet onder de toepassing van dat plan. Daar wordt inderdaad nog steeds ping-pong gespeeld tussen de twee textielinstituten enerzijds en de regering anderzijds.

Wanneer men de kritiek maakt van Economische Zaken vergeet men dat er nog zoiets bestaat als de EEG. Dat textielplan, en ook steun aan bedrijven in moeilijkheden, moet worden megedeeld aan en aanvaard door de Europese autoriteiten. Ik geef toe dat wij daar op het ogenblik grote moeilijkheden hebben en stuiten op heel veel wantrouwen. Het verlies aan credibiliteit, waarover ik het daarnet had, zit daar natuurlijk voor een stukje tussen.

Hoe dan ook, inzake textiel zijn alle beslissingen genomen, althans wat de regering betreft, die nodig zijn opdat de instituten in volle verantwoordelijkheid, maar ook met volle mogelijkheden, het plan uitvoeren.

De heer Van den Eynden heeft ook de aandacht gevestigd op de scheepsbouwsector.

Hij heeft gevraagd of de regering ter zake nog wel voldoende zin voor verantwoordelijkheid opbrengt.

Ik zal aan bepaalde dingen herinneren, hoewel de heer Van den Eynden toegeeft dat er inzake scheepsherstellingen toch aanzienlijke inspanningen zijn gedaan, hoewel wat traag door de financiële moeilijkheden op de kapitaalmarkt.

De heer Van den Eynden. — Dat is juist.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — Sinds november 1978 zijn er twee beslissingen genomen, de ene viseerde de korte termijn, de andere de middellange.

Inzake de korte termijn werd beslist het alarmplan op gang te brengen, speciaal aan exportpromotie te doen, in het bijzonder voor de fregatten, proberen de scheepswerven te doen deelnemen aan de bouw van de LNG-terminal, overheidsbestellingen te plaatsen en steun te geven voor de oriëntatie naar meer geavanceerde schepen.

Op langere termijn werd gewerkt aan het realiseren van studies waarop de herstructureringsprogramma's moeten steunen.

Wat hebben wij gedaan op twee jaar? Ook daarmee zou men rekening moeten houden wanneer men de vergelijking maakt tussen wat Vlaanderen krijgt en wat Wallonië krijgt.

Eerst het alarmplan, waardoor in 1969 9,5 miljard scheepskredieten werden toegestaan. Dit leidde tot de bouw van 19 schepen en de aankoop van 3 tweedehandsschepen. In 1980 kwamen daar nog eens 6 miljard scheepskredieten tegen gunstvoorwaarden bij. Dit heeft geleid tot de aankoop van 2 jettfoils, 3 tweedehandsschepen en tot bouwopdrachten voor 2 bulkcarriers, 4 multi-purposeschepen en 1 sleep-hopper-zuiger.

Bovendien hebben wij via het alarmplan een exploitatiepremie voor een globale waarde van 800 miljoen toegestaan, alsook een moratorium voor de terugbetaling van scheepskredieten.

Wanneer u de berekening maakt bent u niet ver meer af van een kleine 20 miljard aan kredieten.

Wat betreft de exportpromotie, zijn wij er toch in geslaagd, door een krediet van Staat tot Staat aan Indonesië, een bestelling van 24 patrouilleschepen bij de *Belgian Ship Builders Corporation* te bekomen.

Een levering van Belgische E71-fregatten aan Portugal is jammer genoeg mislukt, hoewel op 5 juli 1980 werd beslist geen royalties aan te rekenen indien Portugal zou overgaan tot de keuze van het Belgische type fregat. De Nederlanders hebben deze keer de wedren gewonnen.

Ik heb een maximale inspanning gedaan, ik doe ze nog altijd, om de Boelwerven en Distrigaz tot een akkoord te brengen inzake LNG. Tot op heden ben ik daar nog niet in geslaagd.

Wij hebben overheidsbestellingen geplaatst, voor een hydrografisch schip bij SB Oostende, en de bestelling voor 10 mijnenjagers is toegewezen.

Dan is er nog ons oceanografisch schip. Dat wordt in regeringsmilieus een soort spookschip, want ik zie het dossier daarvan al drie jaar lang door allerlei comités komen, en uiteindelijk is het er nog niet helemaal door. Toch meen ik dat de beslissing nakend is.

Wij hebben ook de nodige prototypesteun gegeven, zoals gevraagd, voor ongeveer 200 miljoen.

De studies voor de middellange termijn zijn gemaakt, hoewel men aan de actualisering bezig is. Ik zal onverwijld het herstructureringsplan indienen. Dat zal niet steeds zo aangenaam zijn, want er zal gerationaliseerd moeten worden, wat uzelf als hypothese hebt in acht genomen. Men zal dan inderdaad sociale begeleidingsmaatregelen moeten treffen.

Blijft het eeuwige probleem — en zo kom ik tot mijn slotbeschouwingen — hoe dit alles blijven dragen en betalen? Heel wat sprekers, onder meer de heren Nutkewitz, Lagae, Sondag, Deworme en D'Haeyer hebben gesproken over de globale problematiek. Ik ben hen daar dankbaar voor. Men mag echter niet vergeten dat de crisis waarmede wij worden geconfronteerd zowel internationaal, structureel als fundamenteel is.

De heer Deworme heeft gesproken over het structureel aspect van de crisis. Hij heeft gelijk wanneer hij zegt dat wij volop in een derde industriële revolutie zitten en dat wij op zeer onzekere wijze de contouren aftasten van wat te gebeuren staat. Dit alles uit zich in zeer contradictoische elementen. In vrijwel de hele vrije wereld kent men een relatief hoge inflatievoet en bovendien zeer pijnlijke werkloosheidscijfers. De OESO zal binnenkort meer dan 26 miljoen werklozen tellen. Wij hebben af te rekenen met bijna ondraaglijke energiekosten en — men heeft er hier net nog over gesproken — met een monetaire chaos. Het opzeggen van Bretton-Woods heeft geleid tot onbetaalbare intrestvoeten en zeer onzekere wisselkoersen. In de meeste landen heeft men een zeer groot begrotingsonevenwicht en een betalingsbalans die eveneens in onevenwicht is. Regressieve sectoren kunnen niet langer het hoofd bieden aan een steeds agressiever wordende concurrentie vooral van de derde wereld. De productiecapaciteit is onderbenut. De schuldpositie van heel wat sectoren is niet langer houdbaar. Ik zou zo nog kunnen verder gaan.

Hoe meer ervaring ik opdoe, hoe meer ik ervan overtuigd geraak dat zonder internationale aanpak de crisis niet kan worden opgelost. Ik zou opnieuw een warm pleidooi kunnen houden voor het uiteindelijk starten — onder wel bepaalde voorwaarden — van de Noord-Zuid-dialoog zonder welke wij er, naar ik vrees, niet zullen uitgeraken. In een geest van bilateraal verkeer van geven en nemen zal een nieuwe vorm van akkoord moeten worden gevonden tussen de geïndustrialiseerde wereld enerzijds en de derde wereld anderzijds.

Terzelfder tijd zou ik een pleidooi kunnen houden voor het stimuleren van de Europese Gemeenschap die op het ogenblik ziek is, ter plaatse trappelt en waar het politieke enthousiasme, kenmerkend voor het eerste tijdperk van een de Gasperi, een Schuman en een Spaak vandaag totaal zoek is. Nochtans geloof ik dat die macht van 250 miljoen mensen die zo rijk is aan technologische kennis en aan industriële ervaring een basis van nieuwe impulsering inhoudt die ons voor een deel uit de crisis zou moeten helpen.

Indien ik mij grotendeels kan aansluiten bij wat vrijwel alle sprekers ter zake hebben opgemerkt, moet ik toch aan de heer D'Haeyer zeggen dat het mij een beetje gekarikatureerd lijkt te zeggen: Hoe zou u willen dat hier investeerders komen? Als zij winsten maken, moeten ze die afgeven en worden ze gestoken in bedrijven in moeilijkheden die oneerlijke concurrentie voeren. Ik beweer niet dat dit nooit gebeurt, maar ik stel vast dat in vrijwel de hele vrije wereld de investeringsneiging niet meer aanwezig is, ook niet in die landen waar de lonen veel lager liggen dan bij ons, waar het sociale-zekerheidsstelsel veel minder is ontwikkeld en waar de fiscale druk veel lager is dan bij ons.

De heer Nutkewitz. — En in Amerika?

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — Het probleem is veel structureel en internationaler dan dat.

Meer en meer verplaatst de arbeidsintensieve, industriële tak zich naar de derde en naar de vierde wereld. Daar zijn geen arbeidersonganisaties, er worden zeer lage lonen uitbetaald en er zijn geen sociale systemen. Dus ligt de kost veel lager.

Er moet een nieuwe evenwichtsoefening komen op universeel vlak, zoniet geraken wij er niet uit. Voor België is de situatie veel dramatischer omdat wij geconfronteerd zijn met een zesvoudig onevenwicht, dat ik niet zal commentariëren en waarvan de heer Lagae er drie heeft genoemd. Hij heeft genoemd het onevenwicht van de begroting, dit van de tewerkstellingsbalans en van de betalingsbalans. Ik voeg eraan toe: dit van de spaarbalans. De capaciteit van de Belgische spaarder ligt 2 à 300 miljard onder de jaarlijkse vraag van de publieke en de privé-sector, vandaar de stijging van de buitenlandse schuld. Er is ten vijfde het structureel industrieel onevenwicht. Er zijn al te veel regressieve sectoren. Tenslotte is er het sociaal onevenwicht. Onze sociale zekerheid zakt meer en meer weg in een deficitaire toestand.

Ik durf opnieuw te pleiten niet voor een ideologische, maar voor een pragmatische aanpak. Mijnheer Nutkewitz, ik wil u zeggen in alle collegiale vriendschap dat men op dat stuk niet mag caricatureren. U hebt gesproken over de falingen van Flandria, Sybeta, Marie Thumas, het verbaast me dat u Val-Saint-Lambert niet hebt genoemd. Ikzelf kan er nog aan toevoegen Fabelta, Cockerill, Sambre. Mijnheer Nutkewitz, in geen enkel van de dossiers die u hebt genoemd, is de Staat ook maar een tweede vragende partij. Gelooft u werkelijk dat hier op de tribune een sadist staat, die zichzelf mentaal en fysisch aan het uitputten is omdat hij te allen prijze de Staat een participatie van 80 pct. wil geven in de Waalse staalsector? De waarheid is dat om gedeeltelijk economische en gedeeltelijk sociale redenen, de publieke sector vandaag soms verplicht is — en dat dikwijls te laat heeft gedaan — bij te springen daar waar het misgelopen is in de privé-sector. Ik wil niet automatisch de privé-sector beschuldigen van slecht beheer of vaandelvlucht wanneer de toestand onmogelijk werd in een internationale depressieve context.

Ik pleit voor een pragmatische aanpak. Die moet onvermijdelijk en noodzakelijk beginnen met een budgettaire gezondmaking, economische prioriteiten en een welbegrepen matiging.

Men kan opwerpen dat de voorgaande regeringen dit alles niet hebben toegepast. Ik meen dat zoals gewoonlijk de waarheid ergens in het midden ligt. Wij, in de regering, proberen een serieuze inspanning te doen om de kosten te stabiliseren, en die kosten situëren zich zowel op fiscaal en parafiscaal vlak als op het niveau van de energie en de lonen.

Wat het fiscale betreft, zijn er in de programmawet een reeks voorstellen opgenomen die moeten leiden tot defiscalisering. Als u mij zegt dat het onvoldoende is, dan kan ik u bijvallen. Maar wij kunnen niet verder gaan omdat budgettair het water ons tot aan de neus zit. Dat is de eerste fundamentele contradictie.

In verband met de parafiscale kosten, moge men denken wat men wil van de mooie Maribel-dame, maar wij hebben een welgemeende poging gedaan die tot doel had de patronale kost met 25 pct. te verminderen.

En dan de lonen. U kent heel de geschiedenis van mini- en maxi-wet die hier in januari werden goedgekeurd en die achteraf in zekere mate werden geneutraliseerd door een interprofessionele overeenkomst waarover de meningen uiteenlopen.

Inzake energie zal ik, eens de wet goedgekeurd, beginnen te negotiëren met de producenten om na te gaan in welke mate de energie-kost kan worden gestabiliseerd en zelfs verminderd.

Waarom economische prioriteiten? Om een vernieuwd industrieel beleid te kunnen ontwikkelen. Men heeft doen opmerken dat dit inderdaad allemaal op papier staat, waar dat de vraag is of er ook al iets gebeurd is.

Ten eerste, betreffende de herstructurering van de traditionele sectoren in moeilijkheden is er in drie jaar tijd, hoewel men misschien wel kan beweren dat de resultaten niet glorieus kunnen worden genoemd, toch heel wat gedaan voor textiel, staal, holglas, scheepsherstelling en morgen scheepsbouw.

Ten tweede, wat de diversificatie betreft, hebben wij technologische attachés aangesteld die sindsdien geregeld aan het Verbond van Belgische Ondernemingen voorstellen doen inzake de aankoop van brevetten.

U kent het bijna persoonlijke drama dat ik beleef met betrekking tot de ombouw van bepaalde research-instellingen omdat het communautair duiveltje opnieuw zijn kop heeft opgestoken.

Inzake export kan men niet beweren dat wij geen inspanningen hebben gedaan. Ik heb zelf ervaren tijdens mijn jongste bezoek aan Algerië dat het er op sommige punten op aankomt bepaalde bestaande structuren op een verstandige manier aan te passen die veel breder de poort openzetten voor onze industriële. Misschien heeft het ons ontbroken aan een zekere dynamisme en zullen wij meer vindingrijkheid aan de dag moeten leggen.

De heer Deworme heeft mij vragen gesteld over de evolutie van de research, meer specifiek inzake ordinateuren en bio-industrie. Ik zal hem schriftelijk antwoorden. Ik meen echter dat wij ook daar door onze reeds zo kleine dimensie niet moeten menen dat wij bij machte zijn het alleen te kunnen doen. Vandaar het principakkoord dat de Japanse minister Tanaka en ik hebben ondertekend inzake technologische samenwerking.

Het blijft mijn overtuiging dat wij moeten trachten dergelijke politiek te ontwikkelen in een sfeer van sociale consensus. De heer Nutkewitz heeft gesproken van intolerante vakbonden en arrogante patroons. Dit laat mij op mijn honger betreffende het klimaat en de context waarin wij een politiek moeten ontwikkelen.

Ik blijf geloven in de noodwendigheid een economische politiek te ontwikkelen in een klimaat van consensus. Ik geloof er vooral in dat in het bijzonder de politieke wereld nu zou moeten weten welke de prioriteit is die aan de verschillende onderwerpen, waarover kan worden gesproken, dient te worden gegeven. Ik heb u mijn prioriteiten opnieuw bevestigd: budgettaire sanering en economische heroriëntering in een welbegrepen klimaat van matiging. Ik vind dit veel belangrijker dan de Voer of de vraag te weten of de nucleaire research in Mol gebeurt of in Charleroi.

Ik hoop dat de publieke opinie, waarin ik geloof en die meer en meer bewust aanvoelt waar de prioriteiten liggen, haar stem steeds harder zal laten doorklinken opdat de politieke, en andere, werelden zouden ontwaken. Laten wij hopen dat dit ontwaken niet te laat komt. Niet, om het te zeggen in de termen van de heer Deworme, omdat ik zou zijn vervallen in een klimaat van sinistrosisme en catastrofisme, maar wel omdat ik nog altijd hoop dat wij, én over de politieke én over de taalgrenzen heen, bij machte zullen zijn om samen elke dag te vechten voor een betere dag van morgen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

De heer Van Ooteghem. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, ik zal kort gaan. Ik heb twee vragen gesteld die nog niet werden beantwoord. Ten eerste, of het staalplan ook doorgaat wanneer de drie voorwaarden die ik heb opgesomd niet zouden zijn vervuld. Ten tweede, heb ik u gevraagd om een kwakkel te willen afschieten inzake de 30 miljoen gouden handdruk aan de heer Charlier.

Dan zou ik u ook willen feliciteren, mijnheer de minister. U verdedigt met veel brio, dat geef ik toe, vaak tegengestelde oplossingen in verband met het staalplan. Ik vraag alleen waarom u niet de filialisering bent blijven verdedigen die tenslotte een goede oplossing was.

Ik wil er ook aan toevoegen dat, wanneer ik het ACV-plan bijval, het niet is om de heer Mesotten en andere collega's hier in moeilijkheden te brengen, maar omdat ik overtuigd ben dat het een goed plan is, omdat de eigen verantwoordelijkheid, weliswaar met behoud van de nationale solidariteit, voor ons land de beste oplossing is. Ik verwijs ter zake naar Benelux. Vaak is de samenwerking in Benelux-verband beter dan in het Belgisch kader.

Tot slot, mijnheer de minister, respecteer ik uw standpunt, maar ik vrees dat uw hardnekkig unitarisme wel eens de oorzaak zou kunnen zijn van de ondergang van dit land. Ik geef natuurlijk toe dat dit uw bedoeling niet is.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb inderdaad niet geantwoord op die vragen van de heer Van Ooteghem.

Ten eerste zijn mijn onderhandelingen met de banken niet rond. De ontmoetingen zullen wellicht in de eerstvolgende dagen opnieuw plaatshebben. Het is nuttig te herhalen dat de realisatie van een akkoord met de banken een *conditio sine qua non* is om het plan te kunnen uitvoeren.

Ten tweede, de regering heeft verleden vrijdag de vakbonden ontvagen. Ik kan u verzekeren dat de antwoorden die we daar hebben gekregen schril afsteken tegen de inderdaad verrassende publieke verklaringen die wij in de pers hebben gelezen en die zowel komen van het FGTB als van de CSC.

Hoe dan ook, een van de voorwaarden die de regering stelt zowel aan het toekomstig beheer als aan het toekomstig management, is het onmiddellijk negotiëren met de vakbondswereld van een sociaal pact. Dit is een even belangrijke voorwaarde om te komen tot een gesaneerd bedrijf. Ik herhaal voor de zoveelste maal dat men Cockerill-Sambre niet recht zal krijgen wanneer ook niet aan vakbondszij-

de het nodige begrip wordt opgebracht voor de inspanning inzake matiging die moet worden geleverd. Ik heb reeds gezegd dat ik nog geen bericht heb van de Europese Gemeenschap.

Wat nu de 30 miljoen betreft, zou ik kunnen antwoorden dat men de regering niet ondervraagt over haar intenties. Ik kan zeggen dat er inzake management nog geen beslissing is getroffen. De gesprekken zijn bezig met de privé-aandeelhouders.

Als antwoord op een andere vraag antwoord ik dat het management perfect bespreekbaar is. Indien men zou komen tot een gewijzigd management, dan moeten wij, zoals het een goed burger past, het contract van de heer Charlier, dat ongetwijfeld opzeggingsclausules bevat, respecteren. In geval van eventuele moeilijkheden moeten de arbeidsrechtbanken uitspraak doen.

Ik moet u eerlijk zeggen dat ik er het raden naar heb vanwaar die 30 miljoen komen. Ik heb niet het flauwste benul wat de betekenis is van deze som. Het contract dat eertijds de heer Charlier heeft afgesloten met Cockerill was een zuivere privé-aangelegenheid. Ik ken het niet. Ik kan dus niets ontkennen, noch bevestigen. Ik heb het raden naar de omvang van de eventuele opzeggingsvergoeding die moet worden betaald.

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Permettez-moi encore, monsieur le Président, de formuler quelques réflexions à propos de l'installation de Kalkar.

Lorsque vous ne voulez pas me répondre, monsieur le ministre, vous invoquez le fait que je fus autrefois chef de cabinet. Pour ma part, je me suis toujours limité strictement à la règle de ne pas confondre ma fonction antérieure et l'exercice de mon mandat sénatorial. Vous me dégagez de cette contrainte.

Après consultation des instances de Kalkar, en 1977, l'un de vos prédécesseurs, M. Herman, a écrit qu'il s'agissait des derniers versements et qu'il n'y aurait plus de nouveaux engagements, ni de nouveaux paiements ultérieurement. Les versements de 1978 étaient toujours opérés en fonction de nos engagements initiaux. C'était normal et nous n'avons pas protesté.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Il est impossible que le ministre Herman vous ait donné pareille information.

M. de Wasseige. — C'était au début de 1977 ou à la fin de 1976. Or, des engagements supplémentaires sont intervenus en 1979, en 1980 et 1981, probablement en fonction d'une nouvelle décision.

J'en arrive au reproche que vous nous adressez de faire de l'Institut des Sciences nucléaires un problème communautaire.

En 1979, lorsque le ministre a augmenté de cent millions la dotation de l'IKW, nous n'avons pas protesté puisque cet institut devait poursuivre un développement normal. Ce que nous ne pouvons accepter, c'est de voir retirer un total de 150 millions du budget, soit 75 millions pour chacun des instituts. Du côté de l'IKW, comme on ne peut encore constituer de nouvelles équipes et procéder à de nouveaux investissements, il est facile de réaliser des économies, sans mettre en péril des recherches à peine commencées. Du côté de l'ISN, la réduction consistait à amputer des budgets consacrés à la recherche et à réduire des équipes de chercheurs. On ne peut donc nous accuser de créer un problème communautaire en cette matière.

Enfin, monsieur le ministre, vous avez répondu à mes questions se rapportant à des inscriptions budgétaires en laissant croire que je ne connaissais pas l'arrêté royal du mois de mars, ce en quoi vous vous trompez. Ma question ne portait pas sur le capital de KS, mais — et je l'ai précisé clairement — sur le fait que dans les documents justificatifs du budget 1981, on trouve un ordonnancement en 1979, au titre I, subventions, de un milliard huit cents millions supérieur à l'engagement. Il fallait trouver cette somme quelque part. Le moyen existait au titre II puisque la totalité des trois milliards cent millions prévus pour le capital n'a pas été épuisée. Mais vous n'aviez aucun moyen légal de faire passer des sommes du titre II au titre I. Ma question était de savoir comment vous avez procédé.

M. Wyninckx. — Voilà un expert qui a vraisemblablement oublié ses expériences!

M. le Président. — La parole est à M. Claes, Vice-Premier ministre.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — En ce qui concerne l'installation de Kalkar, je conteste formellement l'existence d'une lettre signée par mon prédécesseur et

dans laquelle on aurait annoncé aux autorités allemandes la cessation définitive de paiements et donc la rupture du contrat.

M. de Wasseige. — Dans cette lettre, il était dit qu'il s'agissait des derniers versements et qu'il n'y aurait pas de paiements supplémentaires par rapport à l'engagement initial.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Les Allemands n'ont jamais demandé des suppléments comme vous le dites! Il est vrai qu'en tenant compte de l'inflation, les Allemands ont demandé, aux Pays-Bas comme à la Belgique, en fonction de leur participation de 15 p.c., d'adapter leurs versements, mais ils n'ont jamais demandé d'augmenter leur participation.

En ce qui concerne l'Institut de Recherche nucléaire, c'est le gouvernement tout entier qui a décidé de diminuer la dotation de cent cinquante millions, dans le cadre des mesures visant à réduire les dépenses de tous les départements.

Le fait d'avoir dû constater ultérieurement que la décision prise concernant l'institut en question aurait des conséquences regrettables au point de vue communautaire, a amené le gouvernement à rectifier le tir dans la mesure que je vous ai exposée.

Cela indique clairement qu'à aucun moment, les décisions n'ont été prises dans l'intention de nuire, de quelque manière que ce soit, aux intérêts spécifiquement francophones ou wallons.

En ce qui concerne le troisième point, monsieur le Président, ma réponse a déjà été largement suffisante.

M. le Président. — Quelqu'un désire-t-il encore intervenir au sujet de l'interpellation développée par M. de Wasseige?...

Je déclare donc l'incident clos.

Puis-je, par ailleurs, considérer que la discussion générale est close? (*Assentiment.*)

Il en est ainsi décidé et nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1981

Discussion et vote d'articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1981

Beraadslaging en stemming over artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires économiques de 1981.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor 1981.

Au tableau budgétaire, les amendements que voici ont été présentés:

1° Par M. Humblet et consorts:

Titel I. — Lopende uitgaven

Sectie 32. — Wetenschappelijk onderzoek

Hoofdstuk IV. — Inkomensoverdrachten
binnen de sector overheid

Inkomensoverdrachten aan de fondsen en
aan openbare instellingen zonder bedrijfskarakter

Art. 41.05. Subsidies van forfaitaire aard tot bevordering van de opzoekingen en de studiën inzake kernkracht:

01. Forfaitaire bijdrage in de werkingsuitgaven van het Instituut voor Kernwetenschappen, instelling van openbaar nut (blz. 24).

Het krediet van 530 miljoen frank te brengen op 650,7 miljoen frank.

Vermeerdering: 120,7 miljoen frank.

Titre I. — Dépenses courantes

Section 32. — Recherche scientifique

Chapitre IV. — Transferts de revenus
à l'intérieur du secteur public

Transferts de revenus aux fonds et
aux institutions publiques sans caractère d'entreprise

Art. 41.05. Subventions de nature forfaitaire en vue de promouvoir les recherches et les études en matière nucléaire:

01. Intervention de nature forfaitaire dans les dépenses de fonctionnement de l'Institut interuniversitaire des Sciences nucléaires, établissement d'utilité publique (p. 24).

Porter le crédit de 530 millions de francs à 650,7 millions de francs.

Augmentation: 120,7 millions de francs.

2° Par M. de Wasseige et consorts:

Titel II. — Kapitaaluitgaven

Deel II. — Kredieten niet bestemd
voor de uitvoering van het investeringsprogramma

Sectie 32. — Wetenschappelijk onderzoek

Hoofdstuk VI. — Vermogensoverdrachten
binnen de sector overheid

Vermogensoverdrachten aan fondsen en
aan openbare instellingen zonder bedrijfskarakter

Art. 61.03. Subsidie voor buitengewone investeringen te verrichten door het Studiecentrum voor Kernenergie (blz. 31).

Het krediet van 325 miljoen frank te doen vervallen.

Vermindering: 325 miljoen frank.

Art. 61.04. Lasten opgelegd aan de Belgische Staat krachtens de overeenkomst Debenelux voor de bouw van een kerncentrale uitgerust met een prototype van de snelle reactor SNR 300 Kalkar (blz. 31).

Het krediet van 400 miljoen frank te doen vervallen.

Vermindering: 400 miljoen frank.

Titre II. — Dépenses de capital

Partie II. — Crédits qui ne sont pas destinés
à la réalisation du programme d'investissement

Section 32. — Recherche scientifique

Chapitre VI. — Transferts de capitaux
à l'intérieur du secteur public

Transferts de capitaux aux fonds et
aux institutions publiques sans caractère d'entreprise

Art. 61.03. Subvention pour investissements exceptionnels à effectuer par le Centre d'Etude de l'Energie nucléaire (p. 31).

Supprimer le crédit de 325 millions de francs.

Réduction: 325 millions de francs.

Art. 61.04. Charges incombant à l'Etat belge en vertu de l'accord Debenelux pour la construction d'une centrale nucléaire équipée d'un réacteur prototype à neutrons rapides SNR 300 Kalkar (p. 31).

Supprimer le crédit de 400 millions de francs.

Réduction: 400 millions de francs.

Titel II. — Kapitaaluitgaven

Deel II. — Kredieten niet bestemd
voor de uitvoering van het investeringsprogramma

Sectie 32. — Wetenschappelijk onderzoek

Hoofdstuk 01. — Diversen

Niet-economisch verdeeld

Art. 01.01. Ten laste nemen van de kosten in verband met installaties ter benutting van de zonneënergie (blz. 32).

Het krediet van 8,5 miljoen frank te brengen op 408,5 miljoen frank.

Vermeerdering: 400 miljoen frank.

Titre II. — Dépenses de capital

Partie II. — Crédits qui ne sont pas destinés
à la réalisation du programme d'investissement

Section 32. — Recherche scientifique

Chapitre 01. — Divers

Non réparti économiquement

Art. 01.01. Prise en charge des frais relatifs à des installations utilisant l'énergie solaire (p. 32).

Porter le crédit de 8,5 millions de francs à 408,5 millions de francs.

Augmentation: 400 millions de francs.

Je présume que MM. Humblot et de Wasseige ont suffisamment défendu leurs amendements au cours de leurs interventions dans la discussion générale?

M. de Wasseige. — Oui, monsieur le Président.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques. — Quant à moi, monsieur le Président, j'ai demandé le rejet de ces amendements pour les raisons que j'ai indiquées dans ma réponse.

M. le Président. — Je vous propose de réserver le vote sur ces amendements ainsi que sur les articles du tableau auxquels ils se rattachent.

Ik stel voor de stemming aan te houden over deze amendementen en over de artikelen van de tabel waarop zij betrekking hebben. (*Instemming.*)

Personne ne demandant la parole dans la discussion des autres articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de andere artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (*Voir documents n°s 5-XII-1 à 4, session 1980-1981, du Sénat, et document n° 5-XII-1, session 1980-1981, de la Chambre des représentants.*)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (*Zie stukken nrs. 5-XII-1 tot 4, zitting 1980-1981, van de Senaat, en stuk nr. 5-XII-1, zitting 1980-1981, van de Kamer van volksvertegenwoordigers.*)

M. le Président. — A l'article 12 du projet de loi, M. de Wasseige et consorts ont présenté un amendement.

Cet article 12 est ainsi rédigé:

Art. 12. De beschikbare saldi der bij onderhavige wet en de vorige begrotingswetten verleende vastleggingsmachtigingen mogen in dezelfde voorwaarden als de gesplitste kredieten naar het volgende jaar worden overgedragen.

Art. 12. Les soldes disponibles des autorisations d'engagement ouvertes par la présente loi ainsi que par les lois budgétaires antérieures, peuvent être reportés à l'année suivante dans les mêmes conditions que les crédits dissociés.

Quant à l'amendement, il est libellé comme suit:

In dit artikel te doen vervallen de woorden «en de vorige begrotingswetten».

A cet article, supprimer les mots «ainsi que par les lois budgétaires antérieures».

La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, il me semble qu'on peut effectivement donner l'autorisation au ministre de faire des transferts sur un budget en cours; je ne conteste pas cette possibilité. Mais, par la loi budgétaire actuelle, on veut permettre au ministre de modifier des affectations prévues à des budgets antérieurs qui ont été votés dans un certain esprit, avec un certain cadre. Cela me paraît excessif. C'est la raison pour laquelle je demande la suppression des mots «ainsi que par les lois budgétaires antérieures».

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik vraag dat de Senaat dit amendement niet zou aannemen, omdat ik werkelijk, zowel voor het

Fonds voor Economische Expansie als voor het Nationale Solidariteitsfonds en het Fonds voor Industriële Vernieuwing deze kredieten nodig heb.

De Voorzitter. — Vraag iemand het woord over de artikelen van het ontwerp van wet?

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du projet de loi, je vous propose de réserver à la semaine prochaine le vote sur l'amendement de M. de Wasseige et consorts ainsi que sur les différents articles réservés et sur l'ensemble du projet de loi. (*Assentiment.*)

Il en sera donc ainsi.

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1980

Discussion et vote d'articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

Beraadslaging en stemming over artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi ajustant le budget du ministère des Affaires économiques de 1980.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor 1980.

Au tableau budgétaire, M. Humblet et consorts présentent l'amendement que voici :

Titel I. — Lopende uitgaven

Sectie 32. — Wetenschappelijk onderzoek

Hoofdstuk IV. — Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid

Inkomensoverdrachten aan fondsen en aan openbare instellingen zonder bedrijfskarakter

Art. 41.05. Subsidies van forfaitaire aard tot bevordering van de opzoekingen en de studien inzake kernkracht :

01. Interuniversitair Instituut voor Kernwetenschappen (blz. 13). Dit artikel te doen vervallen.

Titre I. — Dépenses courantes

Section 32. — Recherche scientifique

Chapitre IV. — Transferts de revenus à l'intérieur du secteur public

Transferts de revenus aux fonds et aux institutions publiques sans caractère d'entreprise

Art. 41.05. Subventions de nature forfaitaire en vue de promouvoir les recherches et les études en matière nucléaire :

01. Institut interuniversitaire des Sciences nucléaires (p. 13).

Supprimer cet article.

Je propose de réserver le vote sur cet amendement et sur l'article auquel il se rattache (*Assentiment.*)

Il en est ainsi décidé.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des autres articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de andere artikelen van de tabel breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (*Voir documents nos 6-XII-1 et 2, session 1980-1981, du Sénat, et document no 5-XII-1, session 1980-1981, de la Chambre des représentants.*)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (*Zie stukken nrs. 6-XII-1 en 2, zitting 1980-1981, van*

de Senaat, en stuk nr. 5-XII-1, zitting 1980-1981, van de Kamer van volksvertegenwoordigers.)

M. le Président. — Quelqu'un demande-t-il la parole dans la discussion des articles du projet de loi? Personne? Elle est donc close.

Je vous propose de réserver à la semaine prochaine le vote sur les articles réservés et sur l'ensemble du projet de loi. (*Assentiment.*)

Il en sera donc ainsi.

INTERPELLATION — INTERPELLATIE

Demande — Verzoek

M. le Président. — M. Bataille désire interpellier M. Busquin, ministre de l'Intérieur et ministre de l'Éducation nationale, sur « la multiplication des expériences de transport communautaire des élèves ».

De heer Bataille wenst de heer Busquin, minister van Binnenlandse Zaken en minister van Nationale Opvoeding, te interpelleren over « de vermenigvuldiging van de proefnemingen met gemeenschappelijk vervoer van leerlingen ».

La date de cette interpellation sera fixée ultérieurement.

De datum van die interpellatie zal later worden bepaald.

PROPOSITION — VOORSTEL

Dépôt — Voorstel

M. le Président. — M. de Stexhe a déposé une proposition de révision de l'article 71 de la Constitution.

De heer de Stexhe heeft ingediend een voorstel tot herziening van artikel 71 van de Grondwet.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Elle est renvoyée à la commission de Révision de la Constitution et de la Réforme des Institutions.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De volgende voorstellen van wet werden ingediend :

1° Door de heer Wyninckx, tot wijziging van de wet op het auteursrecht van 22 maart 1886, houdende de instelling van een vergunning inzake de distributie per draad of per kabel van radio-uitzendingen;

Les propositions de loi suivantes ont été introduites :

1° Par M. Wyninckx, portant modification de la loi du 22 mars 1886 sur le droit d'auteur, par l'instauration d'une licence pour la distribution par fil ou câble d'émissions radiodiffusées;

2° Door de heer Cooreman, strekkende tot relance van de investeringen in tewerkstelling.

2° Par M. Cooreman, tendant à la relance des investissements et de l'emploi.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

Er zal later over hun inoverwegingneming worden beslist.

Onze agenda is hiermede afgehandeld.

Le Sénat se réunira mardi 23 juin 1981, à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw dinsdag 23 juni 1981, te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 20 h 20 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 20 u. 20 m.*)